

Nadbiskupova riječ

JESMO LI MI NA REDU?

Svjedoci smo nekih novih događanja u nekim sredstvima društvenog priopćavanja. Proteklih dana, naime, uzoriti kardinal Franjo Kuharić bio je u jednom te istom dnevniku hvaljen i napadan, a u drugom nepoštedno kritiziran. Tako i neki naši biskupi. Rekli bismo, ništa za nj neobično jer je on u propalom bivšem režimu bio svojevrsna »vreća za trening« raznih piskarala i dežurnih branitelja ondašnje ideologije. Mi smo, vjerujem, u nekim novim vremenima a naš Kardinal i biskupi opet su meta napada. Što to sada znači? Je li samo on opet na redu ili mi svi drugi, biskupi i svećenici i vjernici? Je li ta pojava sporadične naravi ili se nazire neki sustav? I ako je tako, zašto baš sada?

Sve nam govori da to nije slučajno. Ima tu logike, ima tu i cilja. Možda su skoni izbori u državi, za Županijski dom i lokalnu samoupravu razlog da se pokušava Crkvu u javnosti prisiliti da zauzme stav već sada prema strankama, programima i pojedinциma. Možda!? Ali takvi ne poznaju Crkvu i ne razumiju njezinu ulogu i mjesto u hrvatskom društvu. Crkva će reći što treba i kad bude smatrala da treba reći. A ima i na tom polju što reći.

Držim, međutim, da je nešto drugo u pitanju. Val sekularizma se kod nas već sada ozbiljno osjeća! Nekim krugovima i skupinama u Hrvatskoj nije po čudi što je Crkva po školskom vjeronomu, na primjer, ušla u odgajni sustav. Njima smeta njezino duhovno poslanje, evangelizacija, njezin Caritas. Njima smeta mjesto Crkve u hrvatskom društvu danas kao što im smeta njezina neosporiva uloga u povijesti. Zato njihovi napadi na Kardinala i druge biskupe imaju za cilj podijeliti Crkvu, kompromitirati njezin ugled u narodu, oslabiti njezino duhovno poslanje, gurnuti je na rub zbivanja i života.

To mora shvatiti svaki vjernik, svaki svećenik i svaki biskup. Taj će se posao nastaviti. I mi ćemo doći na red. Apostol Petar je na početku Crkve shvatio i iskusio i osporavateljsku crtu ljudske stvarnosti. »*Pa tko da vam nauđi ako revnujete za dobro? Nego, morali i trpjeli zbog svoje pravednosti, blago vama. No, ne bojte se njihova zastrašivanja i ne plašite se! Naprotiv, Gospodin Krist neka vam bude svet u srcima vašim te budete uvijek spremni na odgovor svakomu koji od vas zatraži obrazloženje nade koja je u vama, ali blago i s poštovanjem, dobre savjeti da oni koji ozloglašuju vaš dobar život u Kristu, upravo onim budu postideni za što vas potvaraju.*« (1 Pt 3, 13-17).

Bitno je, dakle, kad nas se potvara, da »*nitko od nas ne trpi makar i kao nametljivac*« (1 Pt 4, 16) ili, ne daj Bože, s maslom na glavi. Naše trpljenje, pojedinačno ili zajedničko, tada će biti »*milost ako tko radi savjesti, radi Boga, podnosi nevolje trpeći nepravedno*« (1 Pt 2, 19).

Nama ovo vrijeme pruža jednaku priliku i za rad i za trpljenje.

Nadbiskup

SVETA STOLICA

*Poruka Njegove Svetosti Ivana Pavla II. za slavlje Svjetskoga dana mira 1.
siječnja 1997.*

DARUJ OPROŠTENJE I PRIMIT ĆEŠ MIR

1. Svega nas tri godine dijele od zore novoga tisućljeća, a iščekivanje je bremenito razmišljanjem, koje nas poziva na neku vrst zaključnog obračuna hoda koje je čovječanstvo izvršilo pred Bogom, Gospodarom povijesti. Razmišljamo li o prošlom tisućljeću i, osobito, ovom posljednjem stoljeću, treba priznati da su mnoga svjetla zapaljena na čovjekovu putu na društveno-kulturalnom, ekonomskom, znanstvenom i tehnološkom području. Nažalost, nasuprot njima su i tamne sjene, osobito na području morala i solidarnosti. Prava sablazan je, potom, nasilje koje, u starim i novim oblicima, još pogada mnoge ljudske živote i razdire obitelji i zajednice.

Vrijeme je odlučiti se na zajedničko poduzimanje *pravoga hodočašća mira*, svatko polazeći od stvarnih prilika u kojima se nalazi. Teškoće su ponekad prilično velike: etnička pripadnost, jezik, uljudba, religijska vjerovanja također su često zapreke. Ići zajedno, opterećeni povrijedenim iskustvima ili čak stoljetnim podjelama, nije lako. Evo stoga pitanja: koji put slijediti, čime se usmjeriti?

Svakako mnogi su čimbenici koji mogu povoljno utjecati na uspostavljanje mira, čuvajući zahtjeve pravde i ljudskoga dostojanstva. Ali proces mira neće nikada moći započeti, ako u ljudima ne sazrije stav iskrenog oprštanja. Bez nje ga i rane dalje krvare, gajeći u budućim naraštajima beskrajnu mržnju, koja je izvor osvete i uzrok novih rušenja. Ponudeno i prihvaćeno oproštenje bitni su uvjet za hod prema istinskom i trajnom miru.

S dubokim uvjerenjem želim stoga upraviti poziv svima da bi se *tražio mir na putovima oproštenja*. Potpuno sam svjestan koliko oproštenje može izgledati protivno ljudskoj logici, koja se često pokorava silama osporavanja i osvete. Oproštenje se, međutim, nadahnjuje na logici ljubavi, one ljubavi koju Bog čuva za svakog muškarca i svaku ženu, svaki narod i naciju, kao i za cijelu ljudsku obitelj. Ali ako se Crkva usuđuje proglašavati tu ljubav koja bi se, ljudski govoreći, mogla činiti ludosću, time je upravo razlog njezino čvrsto pouzdanje u bezgraničnu Božju ljubav. Kako potvrđuje Sveti pismo, Bog je bogat milosrdjem i ne prestaje oprati svima koji mu se obraćaju (usp. Ez 18, 23; Ps 32 (31), 5; 103 (102), 3. 8-14; Ef 2, 4-5; 2 Kor 1,3). Božje oproštenje postaje u našim srcima nepresušni izvor oprštanja u našim međusobnim odnosima, pomažući nam živjeti ih u znaku pravoga bratstva.

Ranjeni svijet čezne za ozdravljenjem

2. Kao što sam malo prije istaknuo, suvremeni svijet, usprkos brojnim uspjesima i dalje je obilježen mnogim proturječjima. Napredak na industrijskome i poljoprivrednom području donio je milijunima ljudi bolji život i pruža veliku nadu mnogim drugima; tehnologija je premostila udaljenosti; informacija je postala trenutna i proširila mogućnosti ljudskoga znanja; poštovanje prema okolišu koje nas okružuje raste i teži postati načinom života. Mnoštvo dragovoljaca, s velikodušnošću koja često ostaje nepoznata, ne-

Imenovanja	40
Vijesti i događaji	
700. obljetnica prvog spomena Privlake	42
Blagoslov zvona u župi Bezgrešnog začeća BDM, Zadar-Puntamika	44
Nadbiskupov pohod SAD	45
Proslava 130. obljetnice pučke škole u Velom Ižu - počast glagoljašima	49
Zvona naših porušenih crkava	
Škabrnja	50
Kronika	
Knjige	60

VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE - Službeni vjesnik Nadbiskupije zadarske. Izdavač: Nadbiskupski ordinariat Zadar, Zeleni trg 1. Ureduje: uredničko vijeće. Odgovorni urednik: msgr. Ivan Prenda, nadbiskup zadarski, Zeleni trg 1, 23000 Zadar, tel. 22-395, fax 25-399. Tisak: GAFF d.o.o. Zadar, Dragutina Domjanića 20, 23000 Zadar. Datum ulaska u tisak: 27. 1. 1997.

umorno djeluje u svakom dijelu svijeta služeći čovječanstvu, žrtvujući se osobito ublažiti potrebe siromašnih i patnika.

Kako ne priznati s radošću te pozitivne pojave našega doba? Na žalost, priзор suvremenog svijeta pokazuje također *ne malo suprotnih pojava*. To su, na primjer, materijalizam i porast prezira za ljudski život, koji su poprimili zabrinjavajuće dosege. Mnogi su koji grade svoj život slijedeći kao jedine zakone dobit, ugled i moć.

Posljedica je da su mnogi zatvoreni u svojoj nutarnjoj osamljenosti, drugi su i dalje diskriminirani zbog rase, narodnosti ili spola, dok siromaštvo gura čitave mase na rub društva ili, odmah prema uništenju. Za mnoge, zatim, rat je postao kruta stvarnost svagdanjeg života. Društvo koje traži samo materijalna ili prolazna dobra teži isključivanju onih koji ne služe tome cilju. Pred ovim prilikama, koje su ponekad prave ljudske tragedije, neki više vole jednostavno zatvoriti oči, obavijajući se svojom ravnodušnošću. »*Zar sam ja čuvar brata svoga?*« (Iv 4, 9). Dužnost Crkve je prisjećati svakoga na oštре riječi Božje: »*Što si učinio? Krv brata tvoga iz zemlje k meni viče!*« (Post 4, 10).

Patnja tolike braće i sestara ne smije nas ostaviti ravnodušnima! *Njihova je bol vapaj našoj savjesti*, nutarnjem svetištu u kojemu se nalazimo licem u lice sa samim sobom i s Bogom. I kako ne priznati da smo, u različitoj mjeri, svi uključeni u to preispitivanje života na koje nas Bog poziva? Svima nam je potrebno oproštenje od Boga i od bližnjega. Svi trebamo stoga biti raspoloženi oprashtati i iskati oproštenje.

Breme povijesti

3. Teškoća oprashtanja ne ovisi samo o sadašnjim okolnostima. Povijest nosi sa sobom težak teret nasilja i sukoba, od kojeg se nije lako osloboediti. Nepravde, nasilja, ratovi donijeli su patnju mnogim ljudskim bićima i, premda se uzroci tih bolnih pojava gube u dalekoj

prošlosti, njihova djelovanja ostaju živa i razarajuća, podgrijavajući bojazni, sumnje, mržnje i razdore među obiteljima, etničkim skupinama i cijelim narodima. Činjenice su to koje stavljuju na kušnju dobru volju onog koji bi se htio osloboediti njihova utjecaja. Istina je ipak da se *ne smije ostati uznicima prošlosti*: pojedincima i narodima treba određeno »čišćenje pamćenja«, da se prošla zla ne bi ponovila. Nije riječ o zaboravljanju onog što se dogodilo, nego o preispitivanju toga što se dogodilo s novim osjećajima, učeći upravo iz doživljene patnje da samo ljubav izgraduje, dok mržnja proizvodi pustošenje i rušenje. Smrtonosno ponavljanje osvete mora se zamijeniti oslobođajućom novinom oprashtanja.

U tu svrhu prijeko je potrebno naučiti čitati povijest drugih naroda, izbjegavajući površine i pristrane prosudbe te nastojeći shvatiti stajališta onih koji tim narodima pripadaju. To je pravi izazov na odgojnoj i uljudbenoj razini. Izazov civilizacije! Ako se prihvati poduzeti taj hod, otkrit će se da greške nikada nisu samo na jednoj strani; vidjet će se kako je prikazivanje povijesti ponekad bilo iskrivljeno i, čak, manipulirano s tragičnim posljedicama.

Ponovno ispravno čitanje povijesti koristit će prihvaćanju i poštivanju razlika - društvenih, kulturnih i religijskih - koje postoje među osobama, skupinama i narodima. To je prvi korak prema pomirenju, jer poštivanje razlika predstavlja potreban uvjet i nerazdvojiv doseg istinskih odnosa među pojedincima i među zajednicama. Gušenje različitosti može stvoriti prividan mir, ali stvara privremeno stanje koje je zapravo uvod u nove eksplozije nasilja.

Praktični mehanizmi za pomirenje

4. Ratovi, i kad »rješavaju« probleme koji su ih prouzročili, čine to ostavljajući iza sebe žrtve i razaranja, koji otežavaju suslijedne pregovore o miru. Ta svijest treba potaknuti ljudi, narode i države da odlučno nadvladaju »kulturu

rata«, ne samo u najodvratnijem izrazu ratne sile primijenjene kao sredstvo nadmoći, nego također u onom manje mrskom, ali ne manje razornom, pribjeđavanju oružju kao brzom sredstvu za sučeljavanje s problemima. Osobito u doba, kao što je ovo naše, koje poznaće najistancaniju rušilačku tehnologiju, žurno je razviti čvrstu »kulturu mira«, koja će preduhitriti i otkloniti nazaustavlјivo podizanje oružane sile, na vrijeme poduzimajući korake za sprečavanje porasta industrije i trgovine oružja.

Ali prije toga iskrena želja za mirom treba biti prevedena u čvrstu odluku i odstraniti svaku smetnju na putu njegova postignuća. U tom nastojanju *različite religije* mogu ponuditi važan doprinos, kao što su to često činile u prošlosti, dižući svoj glas protiv rata i hrabro se sučeljavajući s pripadnim opasnostima. Ipak, zar možda nismo svi pozvani učiniti još više, crpeći iz istinskog naslijeda naših religijskih baština?

Međutim, u tome ostaje bitna dužnost *vladâ i medunarodne zajednice*, jer na njima je pridonositi izgradnji mira uspostavljanjem čvrstih ustrojstava koja će se moći oprijeti političkim nesigurnostima, tako da zajamče slobodu i sigurnost svima i u svakoj prilici. Neka od tih ustrojstava već postoje, ali ih je potrebno ojačati. *Organizacija ujedinjenih naroda*, na primjer, slijedeći nadahnuće svoga osnivanja, nedavno je prihvatile još veće u održavanju i ponovnom uspostavljanju mira. Gledе toga, pedeset godina nakon njezina ustanovljenja, dolično je poželjeti odgovarajuće prilagođavanje sredstava s kojima raspolaže, da bi se djelotvorno sučelila s novim izazovima našega doba.

I druga *tijela na kontinentalnoj i regionalnoj razini* imaju veliku važnost kao sredstva za promicanje mira: stoga je važno da se daju na razvijanje konkretnih mehanizama za pomirenje, djelatno pomažući narodima podijeljenima ratom da ponovno nađu razloge mirmog i skladnog suživota. To su oblici posredovanja koji pružaju nadu narodima u naoko bezizla-

znim prilikama. Zato se ne smije podcjenjivati djelovanje *mjesnih ustanova*: Prisutne kao što jesu u sredinama gdje je posijano sjeme sukoba, one mogu izravno doći do pojedinaca posredujući između suprotstavljenih strana, promičući uzajamno povjerenje. Trajni mir, međutim, nije samo pitanje ustrojstava i mehanizama. On se osobito oslanja na usvajanje ljudskoga suživota, označenog uzajamnim prihvaćanjem i sposobnošću srdačnog oprštanja. Svima nam treba da nam braća oproste te stoga svi moramo biti na oprštanje. *Daruj oproštenje i primiti češ mir* - to je put duboko dostojan čovjeka; ponekad je jedini put za izlaz iz situacija označenih drevnom i silovitom mržnjom.

Svakako, oprštanje nije za čovjeka nešto spontano i naravno. Od srca oprostiti ponekad je pravo herojstvo. Bol zbog gubitka sina, brata, vlastitih roditelja ili cijele obitelji do čega su doveli rat, nasilje ili zločini može dovesti do potpunog zatvaranja prema drugome. Oni kojima nije ništa preostalo, jer su ostali bez zemlje i kuće, izbjeglice, i svi koji su podnijeli poniženje nasilja, ne mogu ne osjetiti napast mržnje i osvete. Samo toplina ljudskih odnosa prožetih poštovanjem, razumijevanjem i prihvaćanjem može im pomoći nadvisiti takve osjećaje. Oslobadajuće iskustvo oprštanja, iako s puno teškoća, može se doživjeti i u ranjenom srcu, zahvaljujući iscijeljujućoj moći ljubavi, koja ima svoj prvi izvor u Bogu koji je Ljubav.

Istina i pravda, pretpostavke su oprštanja

5. Oprštanje u svom pravom i uzvišenom obliku, čin je nezaslužene ljubavi. Ali upravo zbog toga ono ima i svoje bitne zahtjeve: prvi je *poštivanje istine*. Samo je Bog apsolutna istina. On je ipak otvorio ljudsko srce želji za istinom, koju je zatim u punini otkrio u svom utjelovljenom Sinu. *Svi smo stoga pozvani živjeti istinu*. Gdje su posijani laž i himba, cvate sumnja i podjela. I korupcija i politička ili ideološka

SADRŽAJ

Nadbiskupova riječ

Jesmo li mi na redu? 1

Sveta Stolica

Daruj oproštenje i primiti češ mir (poruka Ivana Pavla II. za Svjetski dan mira) 2

Svjetski dan bolesnika pada u prvu godinu trogodišnje priprave za jubilej 2000. (poruka Ivana Pavla II. za Dan bolesnika) 8

Poruka Svetog Oca Ivana Pavla II. za Korizmu 1997. 11

Hrvatska biskupska konferencija

Poruka hrvatskih biskupa za Iseljenički dan 1996. 13

Krist je utjelovljenjem posvetio ljudski život - zato ga treba poštivati i braniti (poruka hrvatskih biskupa za Dan života 1997.) 16

Zadarska nadbiskupija

I. Priprava za jubilej 2000. godine od rođenja Krista

- *Ususret Velikom jubileju 2000. godine od utjelovljenja Gospodina našega Isusa Krista - proglaš* 19

- *Sjednica Odbora HBK za proslavu Velikog jubileja 2000. godine od rođenja Kristova* 21

- *Molitva Ivana Pavla II. za prvu godinu priprave za Veliki jubilej 2000.* 22

II. Svećenička rekolekcija

- *Pitanja i poteškoće našeg pastoralu u novim društvenim prilikama u našoj nadbiskupiji (nadbiskupov govor)* 24

III. Božićne poruke i čestitke

- *Nadbiskupova božićna poruka* 28

- *Božićno čestitanje kod o. Nadbiskupa*

- *Božićna čestitka mons. Milivoja Bolebanića g. nadbiskupu* 29

- *Nadbiskupova riječ prilikom bižičnog čestitanja* 30

Nadbiskupova korizmena poslanica

Korizma vrijeme življene crkvenosti 31

Odredbe

Dan života 35

Pobačaj i ovlast odrješenja 35

Svjetski dan bolesnika 36

Post i nemrs u korizmi 37

Fond »Dom Božji« 37

Program svećeničkih rekolekcija u predjubilejskoj godini 1997. 38

NOVE KNJIGE

»A VI, ŠTO VI KAŽETE TKO SAM JA?« - Građa za pripremanje pastoralnih, katehetskih i molitvenih susreta u predjubilarnoj godini, 1997., posvećenoj Isusu Kristu. Pripremila Pastoralno-misionarska komisija Velika jubileja 2000. godine, Zagreb, 1996.

Može se nabaviti u Nadbiskupskom ordinarijatu i Nadbiskupskoj knjižari.

O. dr. Stjepan Krasić: »GENERALNO UČILIŠTE DOMINIKANSKOGA REDA U ZADRU - UNIVERSITAS IADERTINA 1396-1807« - monumentalna monografija izdana povodom proslave 600. obljetnice prvog hrvatskog veleučilišta.

Može se nabaviti u Nadbiskupskom ordinarijatu, s popustom, po cijeni od 350 kuna.

manipulacija također se bitno protive istini: one napadaju same temelje građanskog suživota i ugrožavaju mogućnost mirmih društvenih odnosa.

Oproštenje, daleko od toga da bi isključivalo traženje istine, zapravo je zahtjeva. Počinjeno zlo treba priznati i, koliko je moguće, popraviti. Upravo je taj zahtjev doveo, u različitim dijelovima svijeta, do ustanovljenja prikladnih postupaka za utvrđivanje istine glede povreda među etničkim skupinama ili narodima, kao prvom koraku prema pomirenju. Nije potrebno isticati veliku razboritost koje se u tom nužnom postupku svi moraju pridržavati da se ne ističu suprotnosti, što bi još više otežavalo pomirenje. Stoga nije rijedak slučaj u zemljama čiji su vladari, glede općeg dobra uspostavljanja mira, složno odlučili dati amnestiju svima koji su javno priznali zlodjela počinjena u doba nemira. Takav se pothvat može smatrati korisnim kao nastojanje za promicanje dobrih odnosa između jednoć suprotstavljenih skupina.

Druga bitna prepostavka oprštanja i pomirenja je *pravda* koja ima svoje posljednje mjerilo u zakonu Božjem i njegovu naumu ljubavi i milosrđa za čovječanstvo.¹ Tako shvaćena pravda ne ograničuje se ustanoviti ono što je ispravno među sukobljenim stranama, nego osobito nastoji ponovno uspostaviti istinske odnose s Bogom, sa samim sobom, s drugima. Tako nema nikakve suprotnosti između oprštanja i pravde. Oprštanje, doista, *ne isključuje niti umanjuje zahtjev za pravednom naknadom*, već traži uklapanje kako osoba i skupina u društvo, tako država u međunarodnu zajednicu. Kazna ne smije povrijediti neotuđivo dostojanstvo onoga koji je počinio zlo. Vrata pokajanja i ponovnog stjecanja dobrog glasa moraju uvijek ostati otvorena.

Isus Krist naše pomirenje

6. Koliko ima danas situacija kojima je potrebno pomirenje! Pred tim izazovom, o kojemu dobrom dijelom mir ovisi, upućujem svoj vapaj svim vjernicima, a osobito članovima Katoličke crkve, da se djelotvorno i stvarno posvete djelu pomirenja.

Vjernik zna da *pomirenje dolazi od Boga*, koji je uvijek spreman oprostiti onima koji mu se obraćaju i baca za leđa sve njihove grijeha (usp. Iz 38,17). Bezgranična Božja ljubav ide iznad ljudskog shvaćanja, kao što kaže Sveti pismo: »Može li žena zaboraviti svoje dojenče, ne imati sućut za čedo utrobe svoje? Pa kad bi koja i zaboravila, tebe ja zaboraviti neću« (Iz 49,15).

Ljubav Božja temelj je pomirenja na koje smo pozvani. »On ti otpušta sve grijehе tvoje, on iscjeljuje sve slabosti tvoje; on ti od propasti čuva život, kruni te dobrotom i ljubavlju... Ne postupa s nama po grijesima našim niti nam plača po našim krivnjama« (Ps 103 /102/, 3-4.10).

U svojoj ljubaznoj spremnosti na oproštenje, Bog je išao tako daleko da je darovao samoga sebe svijetu u osobi Sina, koji je došao otkupiti svakog pojedinca i cijelo čovječanstvo. Pred ljudskim uvredama koje su dostigle vrhunac njegovom osudom na smrt na križu, Isus moli: »Oče, oprosti im jer ne znaju što čine« (Lk 23,34).

Božje je oproštenje izraz njegove nježnosti kao Oca. U evanđeoskoj paraboli o »izgubljenom sinu« (usp. Lk 15, 20-22), otac trči ususret sinu čim ga opazi da se vraća kući. Ne dopušta mu ni opravdati se: sve je oprošteno (usp. Lk 15, 20-22). Neizmjerna radost oprštanja, darovanog i primljenog, lijeći nezacijeljene rane, nanovo uspostavlja odnose i ukorjenjuje ih u neiscrpnu Božju ljubav.

¹ Usp. Ivan Pavao II, enciklika »Bog bogat milosrdem« (30. studenoga 1980.), 14: AAS 72 (1980), 1223.

U cijelom svom životu Isus je navi-ještao Božje oproštenje, ali je usto pokazivao zahtjev *uzajamnog oprštanja*, kao uvjet za postizanje oproštenja. U »Očena-šu« on želi da molimo ovako: »*Otpusti nam duge naše, kako i mi otpuštamo dužnicima našim*« (Mt 6,12). S tim »kako« on stavlja u naše ruke mjeru kojom će nam Bog suditi. Parabola o nezahvalnom sluzi, kažnjrenom zbog svoje tvrdoće srca u susretu sa sebi sličnima (usp. Mt 18, 23-35), uči nas da se svi koji nisu spremni oprostiti, sami isključuju iz Božjeg oproštenja: »*Tako će i Otec moj nebeski učiniti s vama ako svatko od srca ne oprosti svome bratu*« (Mt 18, 35).

Ni sama naša molitva ne može biti ugodna Bogu dok nije najprije, u određenom smislu, zajamčena u svojoj istinitosti, iskrenim pomirenjem s bratom koji ima »nešto protiv nas«: samo ćemo tada moći prinijeti Bogu ugodan dar (usp. Mt 5, 23-24).

U službi pomirenja

7. Isus nije poučio samo svoje učenike dužnosti oprštanja, nego je htio da njegova Crkva bude znakom i sredstvom njegova nauma pomirenja, dajući joj sakrament »tjesnog sjedinjenja s Bogom i jedinstva cijelog ljudskog roda«.² Snagom te zadaće, Pavao je opisao apostolsko služenje kao »službu pomirenja« (usp. 2 Kor 5, 18-20). Ali u stanovitom smislu svaki se krštenik mora se smatrati »službenikom pomirenja«, ukoliko je, pomiren s Bogom i s braćom, pozvan graditi mir snagom istine i pravde.

Kako sam imao prilike potvrditi u apostolskom pismu *Tertio millennio adveniente*, kršćani su, dok se spremaju prijeći prag novoga tisućljeća, pozvani obnoviti kajanje »za sve one okolnosti u kojima su se, u tijeku povijesti, udaljili od Kristova duha i njegova Evandela, nudeći svijetu, umjesto svjedočanstva vrijednosti vjere nadahnuta života, načine ra-

zmišljanja i djelovanja koji doista bijahu oblici *antisvjedočanstva i sablazni*.³

Među ovima su od posebne važnosti podjele koje ranjavaju jedinstvo kršćana. Pripremajući se slaviti Veliki jubilej 2000, moramo zajedno tražiti Kristovo oproštenje, moleći Duha Svetoga da nam udijeli milost potpunog jedinstva. »Jedinstvo je, u konačnici, dar Duha Svetoga. Od nas se traži da slijedimo taj dar bez popuštanja lakoći i prešućivanju u svjedočanstvu istine.(4) Upirući pogled na *Isusa Krista, naše pomirenje*, u ovoj prvoj godini priprave za jubilej izvršimo sve što je moguće, po molitvi, svjedočenju i djelovanju, za unapredjenje hoda prema većem jedinstvu. To neće izostaviti vršiti pozitivan utjecaj i na mirovorne procese koji se događaju u različitim dijelovima svijeta.

U lipnju 1997. europske Crkve održat će u Grazu svoju drugu Europsku ekumensku skupštinu na temu »*Pomirenje, dar Božji i izvor novoga života*«. U pripravi na taj susret, predsjednici biskupskih konferencija europskih Crkava i Vijeće europskih biskupskih konferencija izdali su zajedničku poruku tražeći obnovljenu obvezu za pomirenje, »dar Božji za nas i za sve stvorene«. Oni su ukazali na neke od mnogostrukih zadaća koje očekuju crkvene zajednice: traženje vidljivijeg jedinstva i obvezu za pomirenje naroda. Neka bi molitva svih kršćana poduprla pripravu toga susreta u mjesnim Crkvama i promicala konkretnе čine pomirenja na cijelom europskom kontinentu, otvarajući tako put sličnim nastojanjima drugih kontinenata.

U navedenom apostolskom pismu živo sam želio da, na tom putu prema 2000., kršćani imaju kao stalni vodič i povezanost stranice Svetoga pisma.(5) Vrlo suvremena tema za vođenje tog hodočašća mogla bi biti tema oprštanja i pomirenja, o kojoj treba razmišljati i živjeti je u konkretnim prilikama svaka osoba i svaka zajednica.

2 Drugi vatikanski koncil, Dokumenti, Dogmatska konstitucija o Crkvi »Lumen gentium«, 1.
3 Br. 33: AAS 87 (1995), 25.

načelnik izmijenili su tom prigodom čestitke.

BOŽIĆ - U cijeloj Zadarskoj nadbiskupiji svečano je proslavljen svetkovina Kristova porođenja - Božić. Nadbiskup je predvodio misu polnoćku i središnju danu božićnu misu u katedrali sv. Stošije u Zadru. Generalni vikar služio je sv. misu polnoćku kod Benediktinki sv. Marije, a na Božić je slavio sv. mise u Popoviću, Bruškoj i Medvidi. Nadbiskup u miru slavio je polnoćku u crkvi sv. Šime, zornicu kod Benediktinki, a večernju misu u katedrali sv. Stošije. Sve su župe imale božićne mise osim Premude, gdje je Nadbiskup bio spriječen otići na Božić poslijepodne zbog olujne bure. Don Joso Kokić predvodio je božično slavlje u Velom Ratu i Solinama, don Rade Pinčić na Sestruru, don Mladen Kačan na Silbi, don Marin Mandić na Vrgadi i o. Franjo Kowal na Ravi.

SV. STJEPAN - Na blagdan sv. Stjepana, prvomučenika, 26. XII., Nadbiskup je slavio večernju svečanu sv. misu u crkvi sv. Šime. Na misi je pjevao Središnji gradski crkveni zbor.

BOŽIĆNO ČESTITANJE SAMOSTANIMA - Na Stjepanju, 26. XII., Nadbiskup i Nad-

biskup u miru pohodili su i čestitali Božić braći redovnicima samostanu sv. Frane i sv. Mihovila.

NADBISKUPOV IMENDAN - Prigodom svog imendana, na blagdan sv. Ivana, apostola i evanđelista, 27. XII., Nadbiskup je primio brojne čestitare koji su ga pohodili u Nadbiskupskom domu.

SV. OBITELJ - Na blagdan sv. Obitelji, 29. XII., Nadbiskup je slavio svečanu misu u Katedrali. Na misi su bile nazočne obitelji iz Udruge obitelji s četvero i više djece iz Zadra. Poslije mise, Nadbiskup se susreo s članovima Udruge i njihovim obiteljima u Sjemeništu, i čestitao im Božić i Novu godinu.

POSJET VIKARA PRIZRENSKE BISKUPIJE I VODITELJA ALBANSKE MISIJE - U ponedjeljak, 30. XII., Nadbiskup je primio generalnog vikara Prizrenske biskupije koji ga je pohodio u pratinji don Ndue Ballabanija, voditelja Albanske katoličke misije u Zagrebu.

ZAHVALNICA - Na Staru godinu, 31. XII., u katedrali sv. Stošije, Nadbiskup je predvodio svečanu zahvalnicu s pjevanjem »Tebe Boga hvalimo«.

TRIBINA »KULTURA DUHA« - U petak, 20. XII., navečer, u župi Srca Isusova u Zadru-Voštarnica, Nadbiskup je, zajedno s mons. Oblakom, prisustvovao predavanju na redovitoj tribini »Kultura duha«. Predavanje na temu »Ususret 2000. Isusovu rođendanu« održao je o. dr. Bonaventura Duda, profesor na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu.

BOŽIĆNO-NOVOGODIŠNJE PRIMANJE KOD PREDSJEDNIKA - U subotu, 21. XII., Nadbiskup i Nadbiskup u miru sudjelovali su na svečanom primanju u Predsjedničkim dvorima, u Zagrebu, koje je za uglednike iz javnog života Hrvatske priredio predsjednik Republike, dr. Franjo Tuđman.

BOŽIĆNO PRIMANJE ZA VJEROUČITELJE - U subotu, 21. XII., u vjeroučiteljskoj dvorani u Svećeničkom domu priređen je božićni susret za vjeroučitelje-laike. Poslijе službenog dijela, vjeroučitelji su se pridružili studentima VTKŠ, u blagovaonici Sjemeništa, gdje je uslijedilo božićno čestitanje i domjenak.

BLAGOSLOV TRAFOSTANICE »ZADAR-CENTAR« - U subotu, 21. XII., svečano je otvorena i blagoslovljena trafostanica 110/20 kV »Zadar-Centar« ili kako su je nazvali: trafostanica za XXI. stoljeće. Blagoslov je obavio mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar.

SJEDNICA PROFESORSKOG ZBORA SJEMENIŠTA - U subotu, 21. XII., održana je u sjemeništu »Zmajević« sjednica profesorskog zbora na kraju I. polugodišta nastave. Sjednici je bio nazočan mons. Milivoj Bolobanić.

130. OBLJETNICA ŠKOLSTVA U VELOM IŽU - U nedjelju, 22. XII., Nadbiskup je u pratnji svog tajnika, g. Livija Marijana, sudjelovao u završnoj svečanosti proslave 130. obljetnice škole u Velom Ižu, prigodom koje je predvodio svečanu glagoljašku misu na staroslavenskom jeziku u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla i propovijedao (vidi »Vijesti i dogadaji«).

PODJELA POSMRTHNIH ODLIČJA BRANITE-LJIMA - U nedjelju, 22. XII., u Hrvatskoj kazališnoj kući u Zadru, podijeljena su posmrtna odličja Reda Petra Zrinskoga i Frana Krste Frankopana s pozlaćenim pleterom obiteljima poginulih hrvatskih branitelja. Molitvu za poginule branitelje, u ime odsutnoga Nadbiskupa, predvodio je generalni vikar, mons. Milivoj Bolobanić.

BOŽIĆNA MISA U DOMU STARIH I NEMOĆNIH - U nedjelju, 22. XII., predbožićno misno slavlje u Domu starih i nemoćnih u Zadru predvodio je mons. Milivoj Bolobanić. U slavlju je sudjelovala skupina djece iz župe sv. Stošije koju je vodila s. Antonija Jurić. Djeca su pjevanjem razveselili štićenike doma i podijelili im božićne darove.

BOŽIĆNO ČESTITANJE NADBISKUPU - U ponedjeljak, 23. XII., u velikom salonu Nadbiskupskog doma, održano je tradicionalno božićno čestitanje ocu Nadbiskupu. Nazočni su bili Nadbiskupovi najbliži suradnici u Kuriji, Nadbiskup u miru, svećenici s područja Grada, predstavnici muških i ženskih redovničkih zajednica kao i predstavnici vjeroučitelja-laika. Mons. Milivoj Bolobanić, u ime svih prisutnih, izrekao je g. Nadbiskupu božićnu čestitku nakon čega je Nadbiskup uzvratio i svakome pojedinačno čestitao Božić.

URUČENJA ZAHVALNICA SPONZORIMA PROSLAVE GENERALNOG UČILIŠTA - U ponedjeljak, 23. XII., u Tankerkomerčnu restaurantu »Maestral«, mons. Marijan Oblak prisustvovao je uručenju Pohvalnice i monografije »Generalno učilište Dominikanskoga reda u Zadru - Universitas Iadertina 1396-1807« glavnim sponzorima Proslave 600. obljetnice Generalnog učilišta Dominikanskoga reda u Zadru.

BOŽIĆNO ČESTITANJE KOD GRADONAČELNIKA - Na Badnjak, 24. XII., Nadbiskup je u pratnji Nadbiskupa u miru i svojih najbližih suradnika, sudjelovao na božićnom primanju koje je priredio g. Božidar Kalmeta, gradonačelnik, u Poglavarstvu grada Zadra. Nadbiskup i Grado-

Vapaj svim ljudima dobre volje

8. Htio bih zaključiti ovu Poruku, koju šaljem vjernicima i svim ljudima dobre volje prigodom sljedećeg Svjetskog dana mira, s vapajem svakome da postane djelatnikom mira i pomirenja.

Ponajprije se obraćam vama, svojoj braći *biskupima i svećenicima*: Budite ogledalo ljubavi milosrdnog Boga ne samo u crkvenoj zajednici nego i u građanskom društvu, osobito ondje gdje bjesne nacionalističke ili etničke borbe. Unatoč mogućem podnošenju patnji, ne dopustite da mržnja uđe u vaša srca, nego radošno naviještajte Kristovo Evangelje, dijeleći Božje oproštenje po sakramantu pomirenja.

Vas, *roditelji*, koji ste prvi odgojitelji svoje djece u vjeri, molim da im pomognete da sve ljudi smatraju braćom i sestrama, idući ususret bližnjemu bez predrasuda, s osjećajima povjerenja i prihvatanja. Budite svojoj djeci odraz Božje ljubavi i oprاشtanja, čineći svaki napor za izgradnju sjedinjene i skladne obitelji.

A vi, *odgojitelji*, koji ste pozvani učiti mladež pravim vrijednostima po pričižavanju složenosti povijesti i ljudske uljudbe, pomozite im živjeti na svim razinama krepost snošljivosti, razumijevanja i poštovanja, pokazujući im kao uzore one koji su bili tvorci mira i pomirenja.

Vi, *mladi*, koji u srcu gajite velike težnje, naučite živjeti zajedno jedni s drugima u miru, bez stavljanja zapreka koje vam onemogućuju dijeliti bogatstva dru-

gih uljudbi i drugih baština. Odgovorite na nasilje djelima mira, da biste izgradili pomiren i čovječniji svijet.

Vi, *političari*, pozvani služiti općem dobru, ne isključujte nikoga iz svojih briga, zauzimajući se osobito za najslabija društvena područja. Ne stavljajte na prvo mjesto osobni dobitak popuštajući zamašni korupcije i, osobito, sučelite se također s najtežim prilikama orudem mira i pomirenja.

Vas koji *djelujete na polju sredstava javnog informiranja* molim da budete svjesni velike odgovornosti koje traži vaše zvanje i da nikada ne pružate poruke prožete mržnjom, nasiljem i neistinama. Imajte uvjek na pameti istinu i dobro osobe u čiju su službu stavljenja moćna sredstva priopćavanja.

Naposljeku, svima vama koji *vjerujete u Krista* obraćam poziv da vjerno hodite putem oprštanja i pomirenja, sjedinjujući se s Njim u molitvi Ocu da svi budu jedno (usp. Iv 17,21). Opominjem vas također da popratite tu trajnu molitvu za mir činima bratstva i uzajamnog prihvatanja.

Svakoj osobi dobre volje, koja želi neumorno djelovati u izgradnji nove civilizacije ljubavi, ponavljam: *daruj oproštenje i primićeš mir!*

Iz Vatikana, 8. prosinca 1996.

Ivan Pavao 99.

Poruka Ivana Pavla II. za Svjetski dan bolesnika koji će se slaviti 11. veljače 1997. u Gospinu svetištu u Fatimi.

SVJETSKI DAN BOLESNIKA PADA U PRVU GODINU TROGODIŠNJE PRIPRAVE ZA JUBILEJ DVIJETISUĆITE

1. Sljedeći Svjetski dan bolesnika slavit će se 11. veljače 1997. u svetištu Naše Gospe Fatimske, u plemenitom portugalskom narodu. Izabrano mjesto za mene je posebno značajno.

Tamo sam se, zapravo, htio uputiti na obljetnicu atentata na moju osobu na Trgu svetoga Petra zahvaliti božanskoj Providnosti, prema čijem se nedokučivom naumu dramatičan dogadjaj tajanstveno poklapao s obljetnicom prvoga ukazanja Isusove Majke, 13. svibnja 1917. u Irijskoj udolini.

Stoga sam radostan što se u Fatimi službeno slavi Dan bolesnika koji mi je posebno na srcu. On će tako svakome pružiti prigodu ponovno poslušati Djevičinu poruku, čija je temeljna jezgra »poziv na obraćenje i na pokoru, kao u Evandelju.

Taj je poziv izgovoren na početku dvadesetog stoljeća i stoga je posebno upravljen ovom stoljeću. Izgleda da Gospodarica poruke čita osobitom pronica vošću znakove vremena, znakove našega doba« (*Govor u Fatimi, 13. svibnja 1982. u Insegnamenti V/2, 1982, str. 1580*).

Slušajući Presvetu Djevicu, moći će se iznova otkriti na živahan i dirljiv način njezino poslanje u otajstvu Krista i Crkve: poslanje koje je već naznačeno u Evandelju, kad Marija potiče Isusa da započne s čudima, rekavši slugama za vrijeme svadbene gozbe u Kani Galilejskoj: »*Što god vam rekne, učinite*« (Iv 2, 5).

U Fatimi je ona postala jekom određene riječi koju je Sin izgovorio na početku svoga javnog poslanja: »*Ispunilo se vrijeme...; obratite se i vjerujte Evandelu*« (Mk 1, 15).

Ustrajan poziv Presvete Marije na pokoru nije drugo doli očitovanje njezine majčinske brige za sudbinu ljudske obitelji, potrebne obraćenja i oproštenja.

2. Marija je u Fatimi nositeljica i drugih Sinovljevih riječi. U Irijskoj udolini osobito odzvanja Kristov poziv: »*Dodite k meni svi vi, izmoreni i opterećeni, i ja ću vas odmoriti*« (Mt 11, 28). Nisu li možda mnoštva hodočasnika, koji sa svih strana svijeta hite u tu blagoslovljenu zemlju, rječiti svjedoci potrebe okrepe i utjehe koje bezbrojne osobe doživljavaju u svom životu?

Upravo su patnici oni koji se osjećaju privućenima obećanjem »okrepe« koju božanski lječnik može pružiti onome koji mu se s povjerenjem obrati. A u Fatimi ima ta okrepa: ponekad je to tjelesna okrepa, kad u svojoj providnosti Bog udjeliće ozdravljenje od bolesti; češća je duhovna okrepa, kad duša, prožeta nutarnjim svjetлом milosti, nalazi snagu prihvati bolno breme bolesti pretvarajući je, po zajedništvu s Kristom, slugom patnikom, u sredstvo otkupljenja i spasenja za sebe i za braću.

Put koji treba slijediti u tom teškom hodu pokazuje nam majčinski Marijin glas koji, uvijek, u povijesti i životu Crkve, a osobito u naše doba, neprestano ponavlja riječi: »*Učinite sve što vam kaže.*«

3. Svjetski dan bolesnika je, dakle, dragocjena prilika da se ponovno posluša i prihvati upozorenje Isusove Majke, kojoj podno Križa bješe povjерeno čovječanstvo (usp. Iv 19, 25-27). Dan bolesnika pada u prvu godinu »trogodišnje« priprave za Veliki jubilej dvijetisućite: godinu potpuno posvećenu razmišljanju o Kristu. Upravo to razmišljanje o Kristovu sredi-

uoči Bezgrešne, 7. XII., u dvorani Sjemeništa, priredilo Svečanu akademiju u čast svoje nebeske Zaštitnice, u sklopu koje su izveli dramu »Svetlo planina« i čestitali imendant mons. Marijanu Oblaku, nadbiskupu u miru. Na samu svetkovinu, 8. XII., svečano euharistijsko slavlje u sjemenišnoj kapeli predvodio je Generalni vikar, mons. Bolobanić. Mons. Marijan Oblak predvodio je svečano misno slavlje u crkvi Bezgrešnog začeća Marijina na Puntamici u 10,30 sati.

SASTANAK DRUŠTVA KATOLIČKIH LIJEĆNIKA - U utorak, 10. XII., u Nadbiskupskom domu održan je sastanak Društva hrvatskih katoličkih liječnika - Ogranka u Zadru. Predavanje na temu »Evangelizacija Crkve« održao je njihov duhovni asistent mons. Milivoj Bolobanić.

SVEĆENIČKA MJESEČNA REKOLEKCIJA - U srijedu, 11. XII., održana je svećenička rekolekcija za mjesec prosinac. Pokorničko slavlje predvodio je don Marinko Duvnjak. Nadbiskup se obratio svećenicima predavanjem: »Pastoralni i duhovni prioriteti u zadarskoj nadbiskupiji».

NADBISKUP GOVORIO NA PREDSTAVLJANJU KNJIGE - U Svečanoj dvorani Filozofskog fakulteta u Zadru, Nadbiskup je, 11. XI., govorio o pokretu »Comunione e liberazione« u sklopu predstavljanja knjige don Luigijs Giussanija: »Osjećaj Boga i moderni čovjek - Ljudsko pitanje i novost kršćanstva« koju je izdao Hrvatski institut za liturgijski pastoral u Zadru. Knjigu su predstavili dr. fra Bernardin Škunca i prof. N. Nekić.

SUSRET SREDNJOŠKOLACA ŽUPE PLOČE - U subotu, 14. XII., održan je duhovni susret srednjoškolske mladeži župe Ploče, u sklopu Došašća i priprave za Božić. Mladima je na temu: »Isus Krist i oslobođenje« govorio Generalni vikar. Bilo je prisutno oko 40 mlađih.

SJEDNICA SAVJETA SICU - U prostorijama Stalne izložbe crkvene umjetnosti u Zadru, održana je 13. XII. sjednica Savjeta Stalne izložbe, na kojoj su sudjelovali

Nadbiskup, Generalni vikar i Biskupski vikar za kulturu, mons. Pavao Kero. Tom prilikom izabran je i predsjednik Savjeta: akademik Andro Mohorovičić.

OBLJETNICA GIMNAZIJE BARAKOVIĆ - U povodu 130. obljetnice utemeljenja gimnazije »Juraj Baraković« u Zadru, održana je 14. XII. u Hrvatskoj kazališnoj kući Svečana akademija na kojoj su bili nazočni Nadbiskup i Nadbiskup u miru.

NADBISKUPOV POHOD LJUPČU I SESTRAMA U RAŽANCU - U nedjelju, 15. XII., nadbiskup je pohodio župu Ljubač. Zajedno sa župnikom, don Nikicom Duševićem, i narodom, slavio je nedjeljnu sv. misu i blagoslovio novi Križni put koji je nabavio župnik. Čestitamo!

Istoga dana Nadbiskup je pohodio zajednicu sestara Klanjateljica Krvi Kristove u Ražancu.

OBNOVA ZA BRAĆNE PAROVE NA PUNATIMICI - U nedjelju, 15. XII., u sklopu Došašća, u župi Bezgrešnog začeća Marijina na Puntamici upriličena je duhovna obnova za starije braćne parove koji su, uoči svog vjenčanja, pohađali predbračni tečaj. Predavanje na temu: »Obiteljska molitva« održao je mons. Milivoj Bolobanić, a nakon predavanja uslijedila je isporijed, sv. misa i domjenak.

SJEDNICE EKONOMSKOG VIJEĆA I ZBORA KONZULTORA - U srijedu, 18. XII., održana je pod predsjedanjem Nadbiskupa 61. sjednica Ekonomskoga vijeća Nadbiskupije na kojoj se raspravljalo o tekućim i prisjeljim predmetima. Istoga dana Nadbiskup je sazvao i I. sjednicu novoizabranih članova Zbora konzultora Zadarske nadbiskupije.

BOŽIĆNO PRIMANJE KOD ŽUPANA - U petak, 20. XII., u pratinji Nadbiskupa u miru, Generalnog vikara i drugih suradnika u Ordinarijatu, Nadbiskup je prisustvovao božićnom primanju u Poglavarstvu Županije zadarsko-kninske, gdje ga je pozdravio župan, g. Šime Prtenjača, sa svojim najbližim suradnicima. Tom prigodom izmijenjene su čestitke.

održana je u Hrv. kazališnoj kući Svečana sjednica Gradskega vijeća na kojoj su bili nazočni Generalni vikar i Nadbiskup u miru. Na sjednici su uručene nagrade grada Zadra. Na sam blagdan, 24. XI 1996., ujedno i svetkovinu Krista Kralja, svečanu koncelebraciju, prije podne, u katedrali sv. Stošije, predvodio je mons. Milivoj Bolobanić, dok je večernju koncelebraciju, u crkvi sv. Krševana, predvodio mons. Marijan Oblak. Na večernjoj misi pjevalo je Središnji gradski crkveni zbor pod ravnanjem mons. Pavla Kera, biskupskog vikara, uz harmonijsku pratnju don Jerka Gregova.

O. STJEPAN KRASIĆ DOBIO NAGRADU GRADA ZADRA - O. dr. Stjepan Krasić OP, profesor na Papinskom sveučilištu Toma Akvinski u Rimu, dobio je nagradu grada Zadra za životno djelo, monografiju »Generalno učilište dominikanskoga reda u Zadru ili Universitas Iadertina 1396-1807«. Nagrada je uručena 23. XI., na Svečanoj sjednici Gradskega vijeća, u povodu blagdana sv. Krševana i Dana grada Zadra.

MONS. OBLAK U NOVALJI - U povodu slavlja sv. Katarine, mučenice, naslovnice župne crkve u Novalji, biskupija Krčka, 25. XI., mons. Marijan Oblak predvodio je svečanu koncelebraciju.

SJEDNICA ODBORA ZA VELIKI JUBILEJ 2000. - U srijedu, 27. XI. u Nadbiskupskom domu održana je II. sjednica Odbora za pripremu i proslavu Velikog jubileja 2000. godine Kristova rođenja.

SJEDNICA ODBORA ZA PROSLAVU 600. OBLJETNICE DOMINIKANSKOG UČILIŠTA - U Dekanatu Filozofskog fakulteta u Zadru, 28. XI., mons. Marijan Oblak, počasni predsjednik Odbora, sudjelovao je u radu 11. sjednice Odbora za proslavu 600. obljetnice Generalnog učilišta Dominikanskoga reda u Zadru. Na programu je bio osvrt na tijek i troškove Proslave.

GENERALNI VIKAR U ZAGREBU - U četvrtak, 28. XI., održana je u Zagrebu I. sjednica Centralnog odbora HBK za proslavu

Velikog jubileja 2000. godine Kristova rođenja. Sjednici su bili nazočni predsjednici biskupijskih odbora. Odbor Zadarske nadbiskupije predstavlja je mons. Milivoj Bolobanić. On je također posjetio zadarske bogoslove na Jordanovcu kao i bolesnog svećenika Zadarske nadbiskupije don Nedjeljka Ivanova, u bolnici na Rebru.

DUHOVNA OBNOVA SESTARA MILOSRDNIKA - U samostanu Sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog, 1. XII., na mjesечноj duhovnoj obnovi za Sestre milosrdnice u gradu Zadru, mons. Marijan Oblak, govorio je sestrama na temu. »Isus Krist isti, jučer, danas i u vjeke«.

REKOLEKCIJA ČASNIM SESTARA - U srijedu, 4. XII., održana je rekolekcija časnih sestara za mjesec prosinac. Nakon pokorničkog bogoslužja misno slavlje je predvodio Generalni vikar, koji je, u odsutnosti o. Nadbiskupa, održao i predavanje u pastoralnom dijelu rekolekcije.

SV. BARBARA U SABUNIKAMA - U srijedu, 4. XII., na blagdan sv. Barbare, naslovnice montažne crkvice u Sabunikama, koncelebrirano misno slavlje predvodio je mons. Milivoj Bolobanić.

DUHOVNA OBNOVA ZA MLADE I BRAČNE PAROVE - U četvrtak, 5. XII., u župi Bezgrešnog začeća Marijina na Puntamici, održana je duhovna obnova za bračne parove i mlade. Obnovu s temom: »Grijeh - Isus Krist i otkupljenje«, održao je mons. Milivoj Bolobanić.

BLAGDAN SV. NIKOLE - DAN MORNARA - Na blagdan sv. Nikole, biskupa, Dan mornara, 6. XII., mons. Marijan Oblak je u katedrali sv. Stošije predvodio koncelebraciju na kojoj je jedan pomorski kapetan čitao čitanje, a učenik Pomorske škole predmolio prošnje Molitve vjernika. Istoga dana, agencija Jadrolinije u Zadru priredila je domjenak na trajektu »Loda« na kojem su bili mons. Oblak i kancelar, don Nedjeljko Zubović.

SVETKOVINA BEZGREŠNOG ZAČEĆA - Nadbiskupsko sjemenište »Zmajević« je

šnjem mjestu »ne može se, dakle, odvojiti od priznavanja uloge što ju je imala njezina Presveta Majka... Marija u stvari trajno pokazuje svoga božanskog Sina i predstavlja se svim vjernicima kao uzor proživljene vjere« (*Apostolsko pismo Nadolaskom trećeg tisućljeća*, 43). Marijina uzornost nalazi svoj najviši izričaj u pozivu gledati na Raspetoga, da bi se od njega naučilo kako je, preuzimajući potpuno ljudsku narav, htio slobodno preuzeti naše patnje i prikazati se Ocu kao nevina žrtva za nas ljude i za naše spasenje, »sa silnim vapajem i suzama« (Heb 5,7). Tako je otkupio patnju, pretvorivši je u dar spasenjske ljubavi.

4. Predraga braće i sestre koji trpite u duši i u tijelu! Ne popuštajte napasti da bol smatraste samo negativnim iskustvom, tako da posumnjate u Božju dobrotu. U trpećem Kristu svaki bolesnik nalazi značenje osobnih patnji. Trpljenje i bolest pripadaju čovjekovu življenu, stvorenu krhkom i neograničenom, od rođenja označenog istočnim grijehom. U Kristu umrlome i uskrslome, čovječanstvo ipak otkriva novi doseg svoje patnje: mjesto da se smatra promašajem, ona se otkriva kao prilika za pružanje svjedočanstva vjere i ljubavi.

Predragi bolesnici, znajte u ljubavi pronaći »spasenjski smisao svoje patnje i valjan odgovor na svoja pitanja« (*Apostolsko pismo Salvifici doloris*, 31). Vaše je poslanje od vrlo velike vrijednosti bilo za Crkvu bilo za društvo. »Vi koji nosite breme patnje na prvim ste mjestima među onima koje Bog ljubi. Kao na sve one koje je susreo na palestinskim putovima, Isus je na vas svrnuo pogled pun nježnosti; njegova se ljubav neće nikada umanjiti« (*Govor bolesnicima i patnicima, Tours, 21. 9. 1996, 2, u L'Osservatore Romano 23/24. rujna 1996, str. 4*). Znajte biti velikodušni svjedoci iz te povlaštene ljubavi po daru svoje patnje, koja toliko može učiniti za spasenje ljudskoga roda.

U društvu kao što je ovo naše, koje nastoji izgraditi svoju budućnost na blagostanju i potrošačkom mentalitetu i sve

vrednuje na temelju uspješnosti i koristi, bolest i patnja, ne mogavši biti zanijekane, ili se odstranjuju ili su lišene značenja u prividu njihova nadvladivanja samo sredstvima koja nudi napredak znanosti i tehnike. Bez sumnje, bolest i patnja ostaju granica i kušnja za ljudski um. Ipak, u svjetlu Kristova križa one postaju povlašteni trenutak rasta u vjeri i dragocjeno sredstvo za pridonošenje, u zajedništvu s Kristom Otkupiteljem, ostvarenju božanskoga spasenjskog nauma.

5. Na stranici Evandelja koje se odnosi na posljednji sud kad će »*Sin čovječji doći u slavi, i svi anđeli njegovi s njime*« (Mt 25, 31), označena su mjerila na temelju kojih će biti izrečena osuda. Kao što je poznato, ona su sabrana u svečanoj završnoj tvrdnji. »*Zaista, kažem vam, što god učiniste jednome od ove moje najmanje braće, meni učiniste!*« (Mt 25, 40). Među tom »najmanjom braćom« su bolesnici (usp. Mt 25, 36), često sami i isključeni iz društva. Učiniti javno mnjenje da bude na njih osjetljivo, jedan je od glavnih ciljeva slavlja Svjetskoga dana bolesnika: biti blizu onome koji trpi da bi se znao obogatiti vlastitom patnjom također uz pomoć onih koji su uz njega da ga lječe i da mu pomažu, zadaća je na koju poziva Dan bolesnika.

Po Isusovu primjeru treba se približiti čovjeku koji trpi kao »dobri samaritanci«. Treba naučiti »služiti Sinu čovječjemu u ljudima«, kako je govorio blaženi Alojzije Orione (usp. *Scritti 57, 104*). Treba znati vidjeti solidarnim očima patnje vlastite braće, ne »proći mimo«, nego učiniti se »bližnjim«, zaustaviti se uz njih, djelima služenja i ljubavi upravljenima cjelevitom zdravlju ljudske osobe. Društvo se ocjenjuje prema pogledu koje upravlja patnicima i po stavu koji zauzima prema njima.

U svijetu u kojem živimo, previše ljudskih bića ostaje isključeno iz ljubavi obiteljske i društvene zajednice. Ukazavši se u Fatimi trojima siromašnim pastirima da ih učini navjestiteljima evandeoske poruke, Presveta Djevica je ponovila svoj slobodni Veliča, učinivši se glasom »onih

koji ne prihvataju pasivno zlosretne uvjete osobnog i društvenog života niti su žrtve otuđenja - kako se danas kaže - »već s njom proglašuju da je *Bog osvetnik poniznih* i, ako treba, *zbacuje silne s prijestolja*« (*Homilija u svetištu Zapapan*, 30. 01. 1979, 4, u *Insegnamenti II/1*, 1979, str. 295).

6. I tom prilikom, međutim, ponavljam snažni krik odgovornima za javne poslove, međunarodnim i narodnim zdravstvenim organizacijama, zdravstvenim djelatnicima, dragovoljnim udruženjem i svim ljudima dobre volje, da se ujedine u zadaći Crkve, koja, prianjujući Kristovu naučavanju, želi navijestiti Evanđelje po svjedočanstvu služenja onima koji trpe.

Neka Presveta Djevica, koja je u Fatimi otrla tolike suze, pomogne svima preobraziti taj Svjetski dan bolesnika u

prepoznatljivi trenutak »nove evangelizacije«.

S tim željama, dok zazivam na pokrenute pothvate u povodu Dana bolesnika majčinsku zaštitu Marije, Majke Gospodinove i Majke naše, podjeljujem rado vama, predragi bolesnici, vašim ukućanima, zdravstvenim radnicima, dragovoljcima i svima onima koji su vam blizu po duhu solidarnosti u vašim patnjama svoj srđani blagoslov.

Iz Vatikana, 18. listopada 1996.

Ivan Pavao ŽI.

(Prema *L'Osservatore Romano* od 1. 11. 1996.)

Uznesenja Marijina na Belafuži. Sudjelovali su brojni svećenici i vjernici.

PASTIRSKI POHOD U ŽUPI ZADAR-PUNATIKA - Od 11. do 17. XI. Nadbiskup je obavio pastirski pohod u župi Bezgrešnog začeća Marijina, Zadar-Puntamika. Tom prigodom susreo se s vjeroučnim grupama osnovaca i srednjoškolaca, zatim s članovima Marijine legije, Kursilja, molitvene zajednice žena, pjevačkim zborom i župnim vijećem. U nedjelju, 17. XI., predvodio je sv. misu u župnoj crkvi.

PROSLAVA 700. OBLJETNICE SPOMENA PRIVLAKE - 16. i 17. XI. proslavljena je 700. obljetnica prvog pisanog spomena imena mjesta Privlaka. U subotu, 16. XI., na otvorenju proslave, nazočne je u ime Nadbiskupa pozdravio Generalni vikar, a u nedjelju, 17. XI., svećano misno slavlje u velikoj dvorani osnovne škole predvodio je Nadbiskup (vidi u »Vijesti i dogadaji«).

SVEĆANI KONCERT SIMFONIJSKOG ORKESTRA - U Hrvatskoj kazališnoj kući u Zadru prireden je u nedjelju, 17. XI., svećani koncert Simfonijskog orkestra Zadra u povodu blagdana sv. Krševana, zaštitnika Grada i Dana grada Zadra i 50. obljetnice uteviljenja Glazbene škole »Blagoje Bersa« u Zadru. Na koncertu su bili nazočni msgr. Marijan Oblak i dr. Tomislav Bondulić, ravnatelj VTKŠ u Zadru.

HODOČAŠĆE ZADRANA U ŠIBENIK - U nedjelju, 17. XI., oko 500 vjernika Zadar-ske nadbiskupije hodočastilo je sv. Nikoli Taveliću u Šibenik. Svečanu koncelebraciju u nacionalnom svetištu sv. Nikole u Šibeniku, predvodio je o. Nadbiskup, zajedno s 19 svećenika. Poslije mise priredena je večera za hodočasnike u hotelu »Imperial« u Vodicama.

DELEGACIJA KISTANJA KOD NADBISKUPA - U ponedjeljak, 18. XI., Nadbiskup je primio g. Petra Pašića, povjerenika za općinu Kistanje, gosp. H. Rajića, zamjenika, i gosp. P. Matića, novog načelnika

Kistanja. Razgovaralo se o budućoj crkvi u Kistanjama.

OBLJETNICA STRADANJA ŠKABRNJANA - U ponedjeljak, 18. XI., obilježena je u Škabrnji peta obljetnica tragičnog stradanja 82 mještana Škabrnje i 28 pripadnika HV. U Osnovnoj školi održano je euharistijsko slavlje koje je, uz asistenciju župnika don Tomislava Sikirića, predvodio Generalni vikar.

JANJEVCI KOD NADBISKUPA - U srijedu, 20. XI., Nadbiskup je primio članove Odbora za preseljenje Janjevaca u Kistanje, predvoden mons. Nikolom Dučkićem i don Gašparom Dodićem. Tražili su duhovnu podršku i pomoći na početku novog života u novoj sredini u Hrvatskoj.

NADBISKUP U SAD - Od 21. XI. do 8. XII. Nadbiskup je u pratnji svoga tajnika, g. Livija Marijana, boravio u SAD. Nadbiskup je predstavljao HBK na otvorenju i blagoslovu novog hrvatskog župnog centra u Los Angelesu, obišao hrvatske iseljeničke zajednice u Chicagu, Clevelandu, Los Angelesu i San Pedru, te neke američke biskupe (vidi »Vijesti i dogadaji«).

BLAGDAN GOSPE OD ZDRAVLJA - U Zadru je 21. XI. svećano proslavljen blagdan Prikazanja Marijina - Gospe od Zdрављa. U Gospinoj crkvi, sv. misu je u 10,30 sati predvodio mons. Marijan Oblak, a u Katedrali, u 18 sati, mons. Milivoj Bolobanić.

PREDSTAVNICI NAPULJSKOG CARITASA U ZADRU - U sklopu svog boravka u Zadru, delegacija Caritasa iz Napulja posjetila je Nadbiskupski ordinarijat gdje je delegaciju, u odsutnosti Nadbiskupa, primio mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar, koji im je zahvalio na pomoći koju pružaju Caritasu naše Nadbiskupije još od Domovinskoga rata.

BLAGDAN SV. KRŠEVANA - DAN GRADA ZADRA - Proslava blagdana sv. Krševana, zaštitnika grada Zadra i ujedno Dana grada Zadra, započela je svečanom Večernjom u Svećevoj crkvi, uoči blagdana, 23. XI., koju je predvodio mons. Marijan Oblak, nadbiskup u miru. Iste večeri

KRONIKA

SVI SVETI - Na svetkovinu Svih svetih, 1. XI., Nadbiskup je u 11 sati predvodio euharistijsko slavlje u katedrali sv. Stošije, a u 15 sati Službu riječi i Odrješenje za mrtve na Gradskom groblju. Nadbiskup u miru, mons. Marijan Oblak, slavio je svete mise kod koludrica benediktinki u Zadru, potom u Benkovcu i Rašteviću. Mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar, imao je svete mise u Popoviću i Korlatu.

DUŠNI DAN - Na Dušni dan Nadbiskup je slavio sv. misu za sve pokojne, u Katedrali, u 18 sati.

ZADUŠNICA ZA BISKUPE I SVEĆENIKE - U ponedjeljak, 4. XI., u stolnici sv. Stošije, Nadbiskup je služio sv. misu zadušnicu za pokojne biskupe i svećenike Zadarske nadbiskupije.

DUHOVNA OBNOVA U PRIVLACI I SABUNIKAMA - Uoči proslave 700. obljetnice prvog pisanog spomena mjesta Privlake, održana je duhovna obnova u toj župi. Od 3. do 8. XI. obnova je održana u montažnoj crkvici sv. Barbare u Sabunikama, a od 10. do 15. XI. u župnoj crkvi Rođenja Marijina u Privlaci. Obnovu je predvodio mons. Milivoj Bolobanić. Uobnovi je sudjelovalo ukupno oko 400 vjernika predvođeni svojim župnikom don Antonom Ivančevim.

NADBISKUP U MIRU U FRANCUSKOJ - Mons. Marijan Oblak zastupao je HBK na plenarnom zasjedanju Francuske biskupske konferencije u Lourdesu, od 3. do 9. XI. 1996. U nedjelju, 3. i 10. XI., predvodio je koncelebraciju u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Parizu.

ŽUPNO VIJEĆE ISTA KOD GEN. VIKARA - U utorak, 5. XI., mons. Milivoj Bolobanić primio je delegaciju župnog vijeća župe Ist. Razgvaralo se o popravku crkve Gospe Snježne na brdu Straži.

PASTIRSKI POHOD U ŽUPI ZADAR-SMILJEVAC - Od 6. do 10. XI. Nadbiskup je

obavio pastirski pohod u župi sv. Ante na Smiljevcu i u okviru pohoda susreo se sa svim polaznicima vjeronauka, zatim s grupom pripravnika za krizmu, župnim zborom, župnim vijećem i sa župnom zajednicom slavio sv. misu, u nedjelju, 6. XI.

POSLANSTVO OPĆINE SUKOŠAN KOD NADBISKUPA - U četvrtak, 7. XI., Nadbiskup je primio poslanstvo općine Sukošan koje je tom prigodom podastrlo molbu za proširenje mjesnog groblja na crkvenom terenu.

AMERIČKI DOBROTVORI KOD NADBISKUPA - Nadbiskup je 7. XI. primio skupinu dobrotvora jedne američke franjevačke organizacije koja kani utemeljiti zakladu za pomoć djeci Zadra i Biograda. Skupinu je predvodio dr. Mile Gverić, ravnatelj zadarske bolnice.

SUSRET DRUŠTVA KATOLIČKIH LIJEĆNIKA - U četvrtak, 7. XI., u Nadbiskupskom domu održan je susret Društva hrvatskih katoličkih liječnika - Ogranak u Zadru. Na susretu kojem su bili nazočni Nadbiskup i Generalni vikar, raspravljalo se o konцепciji budućih susreta i radu.

SASTANAK ODBORA ZA OCJENU PROJEKATA - U petak, 8. XI., u Nadbiskupskom domu sastao se odbor za ocjenu radova prispjelih na natječaj za izgradnju porušenih crkava u Benkovcu, Polači, Škabrnji i Smilčiću. Odboru je predsjedao Nadbiskup a sudjelovali su: akad. Magaš iz Zagreba, arh. Slaven Rožić iz Splita, dr. fra Bernardin Škunca, mons. Milivoj Bolobanić, mons. dr. Pavao Kero, don Čedomil Šupraha, inž. Matko Segarić i g. Ivan Tadić.

BLAGOSLOV KAMENA TEMELJCA NA BELAFUŽI - U nedjelju, 10. XI., Nadbiskup je predvodio službu riječi i blagoslovio kamen temeljac za novu crkvu - svetište

PORUKA SVETOG OCA IVANA PAVLA II. ZA KORIZMU 1997. GODINE

Sestre i braćo!

1. Korizma nas sjeća vremena od četrdeset godina koje je Izrael proveo u pustinji na putu prema obećanoj zemlji. U tom je razdoblju narod iskusio što znači živjeti pod šatorom, bez stalnog prebivališta i bez životne sigurnosti. Koliko je puta bio u iskušenju da se vrati u Egipat gdje je imao osiguran barem kruh, premda je to bila hrana robova. U neizvjesnosti pustinje sam Bog je providao vodu i hranu za svoj narod i štitio ga od opasnosti. Tako se iskustvo potpune ovisnosti o Božu za Izraelce pretvorilo u put oslobođenja od robovanja i od idolopoklonstva pred stvorenjima.

Korizmeno vrijeme treba pomoći vjernicima da ožive taj isti duhovni put u nastojanju osobnog pročišćenja da bi, svjesni siromaštva i nestalnosti ljudskog života, ponovno otkrili Gospodinov providnosni zahvat koji nas poziva da otvorimo oči za potrebe braće kojoj je najteže. Korizma tako postaje i vrijeme solidarnosti naspram nevolja u kojima se nalaze pojedinci i narodi u mnogim krajevima svijeta.

2. Za Korizmu 1997., prve godine priprave za Veliki jubilej 2000., želio bih se zaustaviti na promišljanju veoma teške situacije onih koji žive kao beskućnici. Predlažem kao temu za razmišljanje sljedeće riječi iz Evandelja po Mateju: »*Dodite, blagoslovjeni Oca mojega, jer sam bio beskućnik i udomili ste me*« (usp. Mt 25, 34-35). Dom je mjesto obiteljskog zajedništva, kućno ognjište gdje se iz življene ljubavi muža i supruge rađaju djeca i prihvataju se životne navike, kao i temeljne moralne i duhovne vrednote koje će ih učiniti građanima sutrašnjice. Stariji i bolesni u svom domu doživljavaju ozračje blizine i naklonosti koje im pomaže nadvladati dane patnje i tjelesnu nemoć.

Ali koliko je, na žalost, onih koji žive izdvojeni iz ozračja te ljudske topline i prihvaćenosti u vlastitoj kući. Mislim na izbjeglice, prognanike, na žrtve ratova i prirodnih nepogoda, kao i na osobe izložene takozvanoj selidbi iz ekonomskih razloga. Što reći napokon o protjeranim obiteljima ili o onima koji ne uspijevaju naći stana, o velikom broju staraca kojima socijalne mirovine ne omogućuju pronalaženje dostojnog smještaja uz prihvatljivu cijenu? Ove poteškoće uzrokuju ponekad i druge stvarne i prave nesreće poput alkoholizma, nasilja, prostituticije, droge. Za vrijeme održavanja Svjetske konferencije o ljudskom stanovanju, *Habitat II*, održanoj u Istanbulu prošlog mjeseca srpnja, na nedjeljnoj molitvi Angelusa prizvao sam pozornost svih na te teške probleme i istaknuo hitnost njihova rješavanja, sa svješću da pravo na stan nije dovoljno priznati samo pojedincu kao subjektu nego i obitelji koju čini više osoba. Obitelj kao osnovna stanica društva ima potpuno pravo na prikladno stanovanje na način koji stvara životno ozračje, kako bi joj bilo moguće ostvariti istinsko obiteljsko zajedništvo. Crkva potvrđuje ovo temeljno pravo i zna da mora učiniti sve kako bi ono bilo doista priznato.

3. Na više mesta u Svetom pismu istaknuta je dužnost da se priteče u pomoć nevoljama onoga koji je bez obitelišta.

Već u Starom zavjetu, stranac i beskućnik uopće, prema Tori zaslужuje da se vjernik prema njemu ophodi na poseban način budući da je izložen mnogim opasnostima. Štoviše, Bog stalno preporučuje gostoljubivost i velikodušnost prema strancu (usp. Pnz 24, 17-18; 10, 18-19; Br 15, 15 itd.), podsjećajući na nevolje u kojima je živio i sam Izraelski narod. Isus se čak poistovjećuje s beskućnicima: »*Stranac bijah i primiste me*« (Mt 25, 35).

naučavajući da će iskazana ljubav prema onome tko je u nevolji biti u nebu nagrađena. Zajednicama koje su utemeljili, Gospodinovi apostoli preporučuju užajamno gostoprимstvo kao znak jedinstva i novosti života u Kristu.

Upravo iz ljubavi prema Bogu kršćanin uči pritjecati u pomoć potrebnome, dijeleći s njime svoje materijalno i duhovno blago. Ova skrb ne predstavlja samo materijalnu pomoć onome koji je u poteshkoćama, nego daje prigodu i onome koji je pruža da duhovno raste i da se odijeli od zemaljskoga blaga. Postoji naime viša razina življenja, koju nam je Krist pokazao svojim primjerom: »*Sin čovječji nema gdje bi glavu naslonio*« (Mt 8, 20). Na taj je način želio izraziti svoju potpunu predanost nebeskom Ocu, čiju je volju nastojao izvršiti bez navezanosti na zemaljska dobra, jer postoji trajna opasnost da zemaljske stvarnosti zauzmu Božje mjesto u čovjekovu srcu.

Korizma stoga predstavlja pravu prigodu da se duhovno odijelimo od materijalnog bogatstva i otvorimo Bogu, prema komu kršćanin treba usmjeravati svoj cjelekupni život svjestan da nema trajnog boravka na ovome svijetu, »*jer je naša domovina na nebesima*« (Fil 3, 20). U slavlju uskrsnog otajstva, na koncu Korizme i korizmenog puta čišćenja, očituje se vrhunac u slobodnom predanju Ocu iz ljubavi. Ovim putem Kristov učenik uči

izici iz sebe samoga i iz svojih sebičnih interesa kako bi u ljubavi susreo braću.

4. Evandeoski poziv da budemo uz Krista »beskućnika«, poziv je svakomu kršteniku da prizna vlastitu stvarnost i da na braću gleda s osjećajima zauzete solidarnosti, zauzimajući se za njegove poteshkoće. Kad se pokažu otvoreni i velikodušni, kršćani mogu zajednički i pojedinačno služiti Kristu koji je nazočan u siromahu i tako posvjedočiti Očevu ljubav. Na tom putu Krist nam je preteča. Njegova je nazočnost snaga i ohrabrenje: On nas oslobađa i čini svjedocima Ljubavi.

Predraga braćo i sestre! Podimo bez straha s Njim do Jeruzalema (usp. Lk 18, 31), prihvatajući njegov poziv, posebno u ovo milosno korizmeno vrijeme, na obraćenje i dublje predanje Bogu, svetom i milosrdnom. Želja mi je da Korizma dovede sve do posluha Gospodnjem pozivu za otvaranjem srca svima potrebnima. Zazivajući nebesku zaštitu Marije, posebno na sve one koji nemaju dom, svima srdačno podjeljujem apostolski blagoslov.

Iz Vatikana, 25. listopada 1996.

Juan Pavao 79.

Don Joso Marcellić, iz Preka, župnik - 1822. i 1843.

(Škabrnja ima 430 stanovnika.)

Don Šime Šarić, iz Pašmana, poslužitelj iz Zemunika - 1846.

Don Bartul Dražić, poslužitelj - 1846.

Don Šime Švorinić, iz Sestrinja - 1848.

Don Tito Šuflaj, poslužitelj - 1849.

Don Šime Sutlović, iz Velog Iža, kapelan - 1854.

Don Šime Šarić, župnik - 1856.

(Broj stanovnika: u mjestu - 209, u Prkosu 145, u Plavanici 155. Ukupno - 509)

Don Mate Nekić, iz Jasenica, župnik - 1859.

Don Blaž Blasul (Blaslov), iz Kali, župnik - 1865. i 1873.

Fra Šime Žic, trećoredac, iz Krka, poslužitelj - 1873.

Don Blaž Cvitanović, iz Velog Iža, kapelan - 1874.

(Stanovnika - 588)

(Gornji podaci uzeti su iz C. F. Bianchi: »Zara cristiana«, II. str. 341.)

Don Mate Dražić, župnik 1887.-1923.

(Stanovnika: 1898. = 612; 1904. = kuća 93, stanovn. 723; Godine 1911. = 93 obitelji, stanovnika 808.)

Don Čirilo Dešpalj, iz Arbanasa, župnik - 1928. (Obitelji 108, stanovn. 945)

Don Robert Milanja, iz Zaglava, župnik 1939.-1960.

Don Mihovil Cukar, iz Oliba, župnik 1961.-1963.

Don Ivan Prenda, iz Gornjeg Zemunka, župnik 1964.-1968.

Don Ratko Žunić, iz Turnja, župnik 1968.-1972.

Don Josip Kokić, iz Pridrage, župnik 1972.-1991. (Stanovnika 2160.)

Don Tomislav Sikirić, iz Bibinja, župnik 1991.

Don Rozario Šutrin

brnji i cijeloj Hrvatskoj.

Škabrnjska zvona

*Slušam često starih zvona zvuke
kad se s tornja u večeri javi;
kao nekad slabe sklapam ruke,
oci dižem u visine plave.*

(Ante Jakšić, Stara zvona)

Prema nacrtu arhitekta Ćirila Ivekovića nova škabrnjska crkva Velike Gospe trebala je imati nad ulaznim vratima rimski zvonik, preslicu, ali on nije ugrađen. Tek je 1968. god. novi zvonik podigao župnik don Ivan Prenda, a zvona je pribavio njegov nasljednik don Ratko Žunić 1971. godine. Nabavljeni su u poznatoj ljevaonici Vittorio Veneto, ing. De Poli, Italia.

VELIKO ZVONO teško je 700 kg. Promjer mu je 105 cm. Na njemu je glavni natpis:

MARIJA, POČETAK BOLJEGA SVIJETA. U SPOMEN MARIJINIH KONGRESA U HRVATSKOJ - 1971.

Poviše natpisa ugraviran je lik Bezgrešne. S lijeve strane stoji grb grada Zadra - sv. vitez Krševan na konju. S druge strane je lik prvoga hrvatskog sveca Nikole Tavelića, i naziv ljevaonice: PREMIATA FONDERIA ING. DE POLI, VITTORIO VENETO, ITALIA. Uz natpis je i lik sv. Josipa, zaštitnika Hrvatske. S desne strane glavnog natpisa utisnut je hrvatski grb. Čitavo je zvono iskićeno ukrasnim vijencima i raznolikim vinjetama, viticama ...

MANJE ZVONO težilo je 400 kg a imalo je promjer 85 cm. Glavni natpis:

**SVI NARODI HVALITE GOSPODINA!
SAMODOPRINOSOM ŽUPLJANA ZVONA
NABAVLJENA LJETA GOSPODNEG
1971. ŠKABRNJE.**

Poviše su bili simboli evanđelista Mateja i Luke - krilati anđeo (čovjek) i vol. Takoder i naziv ljevaonice (De Poli), kao i na velikom zvonu.

Zvona su nestala miniranjem crkve i zvonika za agresije četnika (1991.-1992.).

Glagoljaši

U svojoj radnji o glagoljici na kopnenom području zadarske nadbiskupije vrijedni don Vladislav Cvitanović navodi samo četvoricu glagoljaša iz Škabrnje. U 18. st. to su: Brkić don Bože, matičar u Visočanima 1787. godine; Karabeg don Ante, bratim 1740. god.; Tomanović don Mate, god. 1753. svjedok. U 19. st.: Juraj Brkić, g. 1810. matičar u Dračevcu.

Prof. Slavko Ražov otkrio je još trojicu Ivkovića, trećoredaca glagoljaša. To su fra Ivan, fra Vincent i fra Josip Ivković, koji su rođeni u Plavanici, zaseoku Škabrnje. Ime o. Ivana Ivkovića (1684.-1750.) nalazi se »na samom podnožju svetohraništa« koje se i danas čuva u crkvi sv. Mihovila u Zadru, a koje je o. Ivan nabavio: »P. Johannes Ivcovich ... obtulit anno 1747.« Njegovi glagoljski zapisi čuvaju se i danas u samostanskom arhivu - piše o. Stjepan Ivančić (*Povjesne crte... Zadar 1910, str. 180-182.*).

Župnici i statistički podaci

Don Stipan Surić, junak u borbama s Turcima - 1647.

Don Mile Raspović, parohijan u Prkosu, 1686.-1718.

Don Šime Dražina, župnik - 1719.

Don Ivan Picević, župnik - 1722.

Don Mate Marinović, župnik - 1727.

Don Miho Rušin, župnik - 1729.

Don Roko Milatović, župnik - 1730.

Don Jakov Smolić, parohijan u Prkosu - 1731.

Don Mate Grdović, župnik - 1751.

Don Jure Kaštelanić, župnik - 1756.

Don Tome Sikirić, kapelan - 1758.

Don Miho Maderić, župnik - 1779.

Don Mate Magić, iz Pašmana, župnik - 1780.

Don Stipan Torić, iz Vrgade, župnik - 1810.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

PORUKA HRVATSKIH BISKUPA ZA ISELJENIČKI DAN 1996.

Povratkom potvrđujemo ljubav prema domovini, obnovom svjedočimo vjeru pradjedova

Ove godine, po naputku Svetog Oca, Iseljenički dan obilježavamo kao dan selilaca i izbjeglica. Uz mnoge iseljenike i doseljenike koji već godinama žive izvan svojih zavičaja i domovina, u novije doba oružana nasilja su pokrenula rijeke prognanika i izbjeglica. Stotine tisuća su nasilno protjerani i ostali bez svega soga, često i bez najdražih. Sele ih iz mjesta u mjesto, iz jednog prihvatnog logora, hotela ili šatorskog naselja u drugo. Kamo god ih preselili, nisu kod kuće, koliko god se netko istinski trudio prema njima biti dobar, njima nije i ne može biti dobro. A i kako bi? Kako može biti dobro čovjeku, ako ga iskorijene iz mjesta pod suncem, gdje ga je Svevišnji pozvao rasti i plodove donositi, da bi ga obespravljeni »presadivali« u tude i na tude dajući mu razumjeti da je samo igračka u rukama mogućnika? Svjedoci smo ovih tragičnih događaja u mnogim zemljama svijeta kao i u obje naše domovine: Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Ako je posljednjih mjeseci manje onih koji bijegom doslovno spašavaju gole živote, mnogi još uvijek moraju napuštati očinski dom i domovinu, jer ih i dalje jedni s nepravdom s očinske grude gone a drugi olakim obećanjima na tude mame. Nepravda začeta nasiljem i prema svemu što nije »njihovo«, i beskrupulozna igra s ljudima, nadahnuta bezbožnom željom za vlašću, donose gorke plodove ljudske patnje. Progon ljudi s njihovih stoljetnih obitavačišta prikriva se prijetvornim nazivom humanoga preseljenja nerijetko i od onih koji se »diče« zaslugama za svoje narode.

Plan etničkog čišćenja i etničke podjele privodi se kraju.

Čuvajući se makar i prešutnog odravanja ovog etničkog čišćenja i preseleđenja ljudi, jer bi se tako ogriješila o čovjeka i o vlastito od Boga primljeno poslanje, Crkva je dužna tražiti načina kako pomoći najprije protjeranim da ne klonu duhom i ne izgube nadu u povratak jer bez njega ne mogu biti ostvarena njihova temeljna ljudska prava. Težiti za pravdom, baš kad je nema, i za pravičnošću, kad joj sile ovog svijeta nisu sklone, prvotna je zadaća Crkve Kristove. Upravo zato, obilježavajući Dan iseljenika ne možemo ne pozvati sve prognane i izbjegle da se i sami ne odreknu svojih prava i svog ljudskog dostojarstva. Bolna posljedica agresije na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu stotine su tisuća izbjeglih i prognanih u obje ove države. Crkva se trudi organizirano pomoći tim ljudima ne samo duhovno nego i materijalno. U ovoj pustinji »ljudskoga« Krist joj dovikuje da posegne za onim što se u nje našlo (usp. Mt 14, 14-21) jer se i iz njezine ruke imaju nasiliti gladni kruhom ali i ohrabriti klonuli duhom. Teška ali neizbjježna zadaća Crkve i u vremenima i pred ljudima koji je ili neće ili ne mogu razumjeti.

Onima, pak, koji bez nasilja sele iz mjesta u mjesto, iz kraja u kraj Crkva želi pomoći u očuvanju ljudskog dostojarstva, nacionalne, vjerske i uljudbene istovjetnosti. Ona poziva i potiče odgovorne na vlasti da im omoguće dostojeće uvjete rada, stanovanja, školovanja te vjerskih i drugih okupljanja i izražavanja u skladu s njihovom baštinom. Pomažući ljudima ne

samo da prežive nego da žive na svoj način, Crkva ih potiče očuvati veze s njihovim korijenima, zavičajima, župama i grobovima njihovih predaka. Zauzimajući se za najugroženije ona svjedoči da je i danas moguće i potrebno slijediti Krista u evandeoskoj, nenasilnoj obrani čovjeka, ne samo slike i prilike nego i djeteta samoga Boga. Kad je riječ o iseljenoj braći i sestrama Crkve u Hrvata, u tome smo stekli velika i posve određena iskustva. Naša Crkva već dugi niz godina okuplja svoje vjernike diljem svijeta u hrvatskim katoličkim misijama, centrima i župama. Mnoge od tih misija, napose u Europi, ovih godina obilježavaju 25. obljetnicu djelovanja.

Ove nas godine Sveti Otac napose upozorava kako se suvremenim selidbama mijesaju ne samo različite narodnosti nego i različite religije. »Gajeći poštovanje i uvažavanje prema pripadnicima drugih religija, Crkva želi, ističe Papa, «s njima uspostaviti djelotvornu suradnju, te u ozračju povjerenja i dijaloga nastoji suradivati u rješavanju iseljeničkih pitanja u suvremenom društvu.« Javlja se pitanje: kako tim seliocima i izbjeglicama uz pružanje pomoći da prežive i žive svoj identitet svoj identitet navijestiti i Radosnu vijest - Isusa Krista a da ne dobiju dojam da im se s koricom kruha želi nametnuti nešto »tuđe«. Proviđati tim ljudima za smještaj i prehranu, zauzimati se za njihovu slobodu na svim područjima, a ne ponuditi im najveći dar - Isusa Krista, bilo bi odustajanje od kršćanskog poslanja. Stoga Papa upozorava: »Hitna potreba pomagati selioce u teškim prilikama u kojima često žive, ipak ne smije zakočiti naviještanje najviših stvarnosti na kojima počiva kršćanska nada. Naviještati Evandelje znači svima obrazložiti nadu koja je u nama« (usp. 1 Pt 3, 15). Nema uvjeta, u kojima bi se čovjek i cijeli narod mogli naći, koji bi Crkvu opravdali da ne naviješta Kristovo otajstvo. Njezino socijalno djelovanje prepostavlja naviještanje jer: »Kao što nema naviještanja Evandelja bez popratne dobrotvornosti, tako nema istinske dobrotvornosti bez evandeoskog du-

ha: to je dvoje najješnje povezano», podvlači Sveti Otac. Pomažući prognanim i izbjeglim pripadnicima drugih vjeroispovijesti ne samo materijalno nego i duhovno, zahtijevajući od nadležnih vlasti da im omoguće življenje njihova vjerskog uvjerenja, Crkva poštiva njihovu slobodu i naviješta Isusovo poštivanje čovjekove slobode. Sveukupno naše zauzimanje za njih nije samo naravno čovjekoljublje, nego je to prije svega svjedočenje naše nadnaravne vjere u Krista. U tom duhu Papa uči da je »put crkvenog misionarenja: ljudima svake rase, jezika i narodnosti ići ususret sa simpatijom i ljubavlju, sudjelujući u njihovim sudbinama s evandeoskim duhom, lomeći im kruh Istine i Ljubavi«. Samo tako ti ljudi zasigurno neće doživjeti da im namećemo naše vjerovanje ali će osjetiti »dah« Isusova Duha i njegove ljubavi. Dobrota i poštovanje prema onima koji drugačije vjeruju nije slabost nego iskonska snaga Evandelja. To nas ni kao Crkvu ni kao narod neće ugroziti nego pročistiti. Hoćemo li imati snage u ovim vremenima pomutnje i potamnjivanja temeljnih vrednota i istina prepoznati ovu istinu? Ljubavlju i snošljivošću prema svima »obrazlažemo nadu koja je u nama i utiremo putove povjerenja« bez čega ćemo teško ostati vjerni duhovnoj baštini koja nam je pomogla opstati na baštini pradjedova. Naša nam krvava povijest dovukuje da evandeoske istine ovom narodu i Crkvi u njemu nisu nikad bile zapreka ni ograničenje nego zaštita i obogaćenje. Uvjeti, u kojima smo živeći svoju vjeru čuvali svoju samobitnost, gojnili su nas tražiti i očekivati otvorenost i dobrohotnost drugih. I to nas nuka naviještati i živjeti Isusovu ljubav poštivajući i promičući slobodu svakog čovjeka i slike ljudske i vjerske zajednice. Samo tako ćemo kao Crkva ostati, kako nas poziva Papa u svojoj Poruci, »prostor gdje ljudi trebaju moći vidjeti Isusa i iskazati mu ljubav«, čije je poslanje »logikom Križa dati sve uvjerljivije svjedočanstvo besplatne i neograničene Otkupiteljeve ljubavi.«

Nastojeći tako u Isusovo ime i na Isusov način služiti i prognanim i izbj-

od današnjega središta župe). Podignuta je na temeljima crkve sv. Jurja. Nekad je bila vlasništvo zadarskog samostana sv. Krševana koji je u srednjem vijeku na tom području imao svoje posjede. Kasnije je crkva sv. Marije postala župnom crkvom. »Potječe iz razdoblja od IX. - XVII. stoljeća. Spomenik kulture«. (v. Ranjena Crkva u Hrvata, Zagreb 1996. str. 307.).

3. Nova župna crkva

Nova župna crkva Uznesenja Bl. Dj. Marije počela se graditi 1913. godine. U bilješki na kraju knjige Godara župe škabrnjske bilo je zapisano rukom, vjerojatno župnika don Mate Dražića, da se »nova crkva V. Gospe u Škabrnji počela zidati godinu dana prije nego je buknuo I. svjetski rat. Prvi kamen temeljac postavljen joj je dne 2. kolovoza 1913. a dovršena je nakon svjetskog požara tako te je blagoslov i prva svećana sv. Misa uslijedila 15. kolovoza 1919. Radnja je izvedena po nacrtu državnog arhitekta Ćirila Ivekovića i pod njegovim nadzorom. Rimski zvonik nad ulazom glavnim u crkvu ima istom da bude dograđen, makar u umanjenoj visini no što nacrt predlaže. Na trajni spomen naslijednicima.«

Međutim, prof. Slavko Ražov tvrdi, na temelju sačuvanih dokumenata gradnje, da je crkva Uznesenja Marijina bila dovršena već 1916. (12. kolovoza) i pred blagdan Velike Gospe da se u njoj počelo slaviti sveto bogoslužje. To se zaključuje prema potraživanjima isplate g. Mili Maziji, Barinu, poduzetniku iz Arbanasa, koji je vodio zidarske radove, i njegovu pomoćniku g. Antunu Štambuku. Tada je bio župnik škabrnjski don Mate Dražić, rodom iz Kali, koji je vršio dušobrižničku službu u Škabrnji četrdesetak godina (1887.-1923.).

U novoj Gospinoj crkvi blagoslovio je pomoćni biskup zadarski msgr. Marijan Oblak, 30. svibnja 1965., na dan sv.

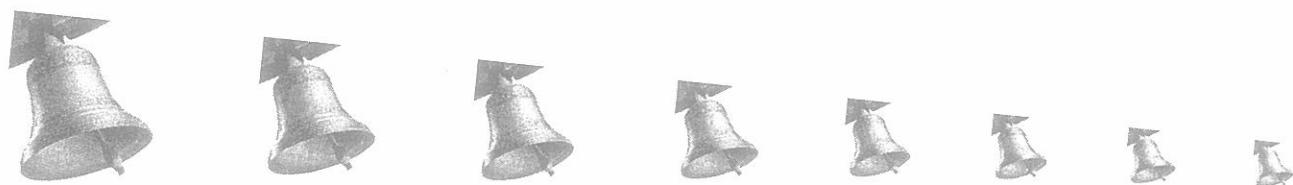
krizme, veliku zidnu fresku, koju je izradio zadarski akademski slikar, prof. Ivan Tomljanović. Freska je prikazivala Mariju na nebo uznesenu kojoj je crkva posvećena.

Kako je poznato, za Domovinskog rata bezbožni srpski četnici novu Gospinu crkvu teže oštetiše za napada na Škabrnju 18. studenoga 1991. a 28. siječnja 1992. god. miniranjem potpuno uništiše. (v. Ranjena Crkva u Hrvatskoj, Zagreb 1996, str. 306.). Crkva je bila spomenik kulture.

Nad glavnim oltarom bila je u novoj crkvi privremeno postavljena uljena slika, vlasništvo časnih otaca Trećoredaca na Školjiću, župa Preko. Pričekivala je Majku Božju u slavi (žena obučena u sunce...). Pred njom kleče dva sveca. Sliku je bio obnovio prof. Smirić iz Zadra (bilješka na kraju Godara župe Škabrnje).

Uz kameni oltar prema narodu crkvu je resio i oltar s kipom Srca Isusova. Na zidovima su visjela još dva drvena raspela, umjetnički izražajna i vrijedna. Osobito ono kod malih vrata na sjevernoj strani s košunjavim rebrima i umilnim licem Raspetoga.

Poslije slavne hrvatske redarstvene akcije »Oluja« (1995.) preživjeli Škabrnjanci proslavili su ruševinama župne crkve blagdan svoje nebeske zaštitnice Gospe Velike. Tada je kršteno njihovo prvo dijete u oslobođenoj Škabrnji. Zagrebački nadbiskup, kardinal Franjo Kuharić, primio je u subotu, 9. travnja 1994. proglašene Škabrnjance, njihova župnika don Tomislava Sikirića i dr. Zvonimira Šeparovića, predsj. Hrvatskoga žrtvoslovnog društva. U ime župljana župnik je predao uzoritom Kardinalu kip Majke Božje iz porušene škabrnjanske crkve koji su četnici teško oštetili za napada i okupacije Škabrnje. Kip Gospe Mučenice (sa sjekirom kojom je počinjeno nedjelo) ostao je u kapelici Nadbiskupskog dvora svjedočeći o stradanjima Hrvata u Ška-

ZVONA NAŠIH PORUŠENIH CRKAVA

ŠKABRNJA

Selo Škabrnja je prije Domovinskog rata bilo poznato ravnokotarsko mjesto. Veoma napredno i perspektivno zbog svoje razvijene poljoprivrede. Mjesto na prednjih poljoprivrednika koji su se intenzivno bavili vinogradarstvom i voćarstvom. Situirano poljodjelsko mjesto s preko 2.000 duša. Smješteno je na željezničkoj pruzi Zadar-Knin. Škabrnja je nastala do seljenjem novog življa krajem 17. st. koje je pobeglo pred Turcima. Kao župa spominje se najprije 1448. i kasnije 1686. godine.

U Domovinskom ratu Škabrnja postade simbolom hrvatskih stradanja i otpora. Naime, u ponedjeljak, 18. studenoga 1991. godine, u ranu zoru, vojnici Jugoslavenske armije i domaći četnici iz pravoslavnih sela Smokovića i Biljana i drugih podlo i mučki napadoše Škabrnju sa dvadesetak tenkova i oko pet stotina do zubi naoružanih ljudi pa je sasvim uništiše, opljačkaše, razoriše i najzad zapališe. Rezultat toga četničkog divljanja prvoga dana bio je stravičan: 48 ubijenih mještana i branitelja. Konačno u Škabrnji pobiše osamdesetčetvero hrvatskih mještana, od kojih 24 branitelja. Ni mjesno groblje nisu poštujeli: grobove oskvrnuše, nadgrobne spomenike porušiše. Od udaraca granata neki grobovi ostadoše otvoreni. Kada je 1956. izgrađena trasa željezničke pruge Knin-Zadar, na položajima »Glavčurak« otkriveno je starohrvatsko groblje, nekropola, koje se može datirati u 13. st. U grobovima se našlo brončanih prstena i naušnica (Š. Batović,

SHP, 1960, 7. str. Enciklopedija likovnih umj., IV. 368).

Crkve u Škabrnji

1. Crkva sv. Luke

Zaštitnik župe Škabrnje jest sv. Luka, ev. Kada je Škabrnja postala župom, tada je na uzvisini u Prkosu sagradena jednostavna crkva. »Danas je to grobišna crkva sela Škabrnje, smještena na putu što iz Škabrnja vodi u nedaleki Prkos... Duga je 13 m, a široka 6,5 m... Proporcije objekta sazdane su veoma racionalno... Njezine karakteristike, osobito svoda, kazuju zaista da je građena sredinom 15. st. ...« (N. Jakšić, *SHP*, sv. 17. str. 116.). Crkvica ima šiljasti gotički svod, a na pročelju zvonik - preslicu. Povrh portala ugrađena je skromna monofora. Imala je dva oltara. I nju su srpski agresori u vrijeme barbarskog upada u Škabrnju 1991. god. bili teže oštetili, inventar spalili, a pojedine grobove oko crkve oskvrnuli. Proteklog ljeta temeljito je i stručno restaurirana kao vrijedan spomenik kulture. Svečano ju je blagoslovio 16. lipnja nadbiskup Ivan Prenda, uz naznacu brojnih vjernika.

2. Crkva sv. Marije

U zaseoku Hambar (»Ambari«) nalaze se ruševine malene crkvice sv. Marije, Uznesenja Marijina, dužine 9, a širine 3,70 m (Hambar je udaljen dva kilometra

glima ali i onima što odavna žive u tudini, ne smijemo i ne možemo zaboraviti svoju prvoču i najžarču želju da se svi prognani vrate onamo odakle su protjerani. To je naš zavjet očuvanja Evangelja tamo gdje je prije šesnaest stoljeća naviješteno. Danas se dubina ukorijenjenosti Evangelja u nama mjeri mjerom ljubavi prema domu i domovini. Povratak prognanih i moći tog povratka napose u Bosnu i Hercegovinu sada nije samo pitanje prava na izbor mjesta življena nego je i pitanje vjere. Tebi, iseljena Crkvo u Hrvata, naše sutra upire svoj pogled nade. Nisi li baš ti pozvana svojim iskustvom tudine ohrabriti i pomoći nam da nam se ne dogodi da, »grijući« se na suncu tudine, nestanemo. Neprijatelj čovjeka koji je rušio naše domove i naše svetinje traži načina kako dokrajčiti nadu, ugasiti ljubav i ubiti ponos u našim srcima. Danas Hrvat katolik ne može živjeti od vjere Evangelja i ljubavi prema domovini mimo govora o povratku na svoje gdje je god to moguće. Naše prognanike čekaju ne samo porušene kuće, nego i razorene crkve, svetišta i samostani. Zločinci su rušili crkve i zvonike želeći pokazati da moći zla i mržnje može zauvijek izbrisati tragove našeg hrvatskog i katoličkog živ-

ljenja na tim prostorima. Svojim povratkom i obnovom ne samo kuća nego i sakralnih objekata mi ćemo dokazati da je moć praštanja i ljubavi kadra zasaditi još dublje korijenje naše naznacnosti. Pomažući, dakle, ljudima da opet podignu krov nad glavom, ne smijemo zapostaviti ni obnovu njihovih crkava. One će biti najočitiji znak da su ti ljudi opet kod kuće, opet na svome.

Prenoseći vam, dragi hrvatski katolići u obje naše domovine i širom svijeta, izraze skrbi Crkve za prognane, izbjeglice i seljake po srcu Petra naših dana pozivam vas tražiti put i načina za ostvarenje njegovih poticaja u našim prilikama. Zagledno sa svim hrvatskim katoličkim biskupima zazivam na sve vas Božji blagoslov vapeći moleći s psalmistom: »Bože, obnovi nas, razvedri lice svoje i spasni nas!« (Ps 80, 4). Želim svima sretan Božić i blagoslovljenu 1997. godinu!

U Sarajevu, o Božiću, 1996.

Mgr. Pero Sudar

pomoćni biskup vrhbosanski i predsjednik Vijeća za migracije BK

Poruka hrvatskih biskupa za »Dan života« 1997.

KRIST JE UTJELOVLJENJEM POSVETIO LJUDSKI ŽIVOT - ZATO GA TREBA POŠTIVATI I BRANITI

Uvod

Prošle godine Crkva u Hrvata proslavila je po prvi put »Dan života« pod geslom: »Pravo na život temelj je demokracije i mira«. Isticalo se u Poruci za taj dan da se hrvatski narod i mlada demokratska država nalaze pred povijesnim izborom koji je Gospodin uputio Izraelskom narodu (Pnz 30, 15): »Gledaj! Danas preda te stavljam život i sreću, smrt i nesreću... Život dakle biraj!« Porukom se htjelo potaknuti ljudi, a posebno vjernike, da se opredijele za »kulturu života«, nasuprot »kulture smrti« koja je, nažalost, zavladala ne samo po vojnim bojištima i ne malobrojnim obiteljskim ognjištima, već i po klinikama i brojnim rodilištima.

Ove godine 1997., koja je posvećena osobi Isusa Krista, a obilježena sakramentom krštenja i krepošću vjere, htjeli bismo naglasiti važnu teološku istinu da je po utjelovljenju Sina Božjega ljudski život posvećen, pa ga stoga valja poštivati i braniti. Zato naše razmišljanje o ljudskom životu započinjemo pred tajnom Božjeg silaska među ljudi, pred betlehemske jaslicama.

1. Bog se utjelovio i postao čovjekom

Polazna točka kršćanskog vjerovanja jest samoobjava Božja u Isusu iz Nazareta. U čovjeku Isusu »Riječ je tijelom postala i nastanila se među nama« (Iv 1, 14). Sin Božji uzeo je ljudsku narav, te radi nas i radi našega spasenja postao čovjekom.

Vjera u istinsko utjelovljenje Sina Božjega raspoznači je znak kršćanske vjere. Sv. Ivan apostol (1 Iv 4,2) jasno tumači po čemu se prepoznaje Duha Bo-

žjega: »Svaki koji isповijeda da je Isus Krist došao u tijelu, od Boga je. A nijedan duh koji ne isповijeda takva Isusa, nije od Boga.« To je vjera koju je Crkva stoljećima isповijedala, ljubomorno čuvala i branila i novim naraštajima prenosila. Isus je nerazdvojivo »pravi Bog i pravi čovjek«, istobitan s Ocem po božanstvu i istobitan s nama po čovještvu. Novi Katekizam je ovu vjeru izrazio ovako: »Jedincat i posve osobit dogadjaj utjelovljenja Sina Božjega ne znači da je Isus Krist djelomično Bog a djelomično čovjek, niti da je učinak neke zamršene mješavine božanskog i ljudskog... Isus Krist je pravi Bog i pravi čovjek. Crkva je tijekom prvih stoljeća morala braniti i objašnjavati tu istinu vjere protiv hereza koje su je iskrivljavale« (Katekizam Katoličke crkve, br. 464).

Crkva i danas isповijeda istu vjeru u Krista Isusa, Gospodina i Spasitelja, jedinog posrednika između Boga i ljudi. Krist je puninom i potpunošću čovještva ušao u zajedništvo sa svakim čovjekom. Uzveši ljudsku narav, proživio je solidarno s nama čitavi ljudski život, od začeća pa do smrti: radio je ljudskim rukama, razmišljaо ljudskim umom, odlučivao ljudskom voljom i ljubio ljudskim srcem. Rastao je u dobi, mudrosti i milosti (usp. Lk 2, 52). Veselio se, radio i plakao. Prijateljevao i propovijedao kraljevstvo Božje. Činio je silna djela. I na kraju iako nevin, osuden je na smrt. Razapet na križu, umro je u strašnim bolovima na Golgoti ponad Jeruzalema (usp. Mk 15, 33-37). Ništa ljudskoga, dakle, osim grijeha, nije mu bilo strano.

No, Krist je od mrtvih uskrsnuo. Uskrsnućem od mrtvih on je objavio puninu života i »otvorio vrata nebeskog zajedništva«. Svojim proslavljenim čovještvom

PROSLAVA 130. OBLJETNICE PUČKE ŠKOLE U VELOM IŽU - POČAST GLAGOLJAŠIMA

U subotu i nedjelju, 21. i 22. prosinca 1996., održana je u Velom Ižu 130. obljetnica ustanovljenja i neprekidnog trajanja pučke škole. Osnivanje škole kao i prosvjjetna djelatnost na otoku uopće, usko je povezano s kulturno-prosvjetnom i pastoralnom djelatnošću domaćih svećenika-glagoljaša. U sklopu programa proslave otvorena je u Osnovnoj školi Veli Iž prigodna izložba arhivske grade škole i učeničkih likovnih radova, a održana je i svećana akademija u Domu kulture na kojoj je, uz ostale, govorio i prof. Livio Marijan na temu »Iški glagoljaši - prosvjetitelji i učitelji«. U nedjelju je u nazočnosti msgr. Ivana Prende, nadbiskupa zadarskoga, prof. Vice Proface iz Županijskoga poglavarstva i prof. Miljenka Marinovića, pročelnika Ureda za prosvjetu i kulturu otkrivena na zgradici škole spomen-ploča s natpisom. Čast otkrivanja spomen-ploče pripala je don Eugenu Konatiću, najstarijem i jedinom živućem veloškom glagoljašu te prof. Vici Profaci. Proslava je

završena svečanom glagoljaškom Misom u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla koju je predvodio o. Nadbiskup, glagoljajući naizmjence s raspjevanim pukom određene dijelove Mise. S Nadbiskupom su koncelebrirali don Vinko Šolaja, veloški župnik, i don Eugen Konatić. Na Misi su sudjelovali svi nastavnici, učenici i roditelji kao i brojni puk. U homiliji, Nadbiskup je istaknuo povijesnu povezanost Crkve i škole na dobrobit onog zajedničkog cilja - odgoja i duhovno-civilizacijskog uzdignuća naroda. »Nezamjenjivu ulogu na tom području, ovdje u Velom Ižu, imali su župnici-glagoljaši: don Hinko Brnetić, don Ivan Bogdanić, don Ivan Silvestrić i don Vlade Cvitanović, no i brojni glagoljaši u povijesti ove crkve, njih ukupno poznatih 124« - istaknuo je Nadbiskup.

Livio Marijan

Clevelandu i predsjednika Biskupske konferencije SAD-a. Na Floridi se susreo s msgr. Johnom Nevinsom, biskupom grada Venecia (Venecija) kao i s njegovim svećenicima koji su tih dana bili okupljeni na duhovnim vježbama. Nadbiskupu je pripala čast da služi sv. Misu na latinskom jeziku na kojoj je sudjelovao biskup Nevins i njegov prezbiterij. Na toj Misi Nad-

biskup je nazočne upoznao sa stradanjima Crkve u Hrvata i u Zadarskoj nadbiskupiji za Domovinskoga rata.

Luio Marijan

Krist Gospodin nastavlja posredovati za nas kod Oca nebeskog. Naime, on svojim uskrsnućem od mrtvih nije odbacio svoju ljudsku narav i zajedništvo s nama, već ga je uzdigao na nedokučivu razinu bliskosti s Ocem, te postao temeljem i razlogom naše nade u »uskrsnuće tijela i život vječni«.

2. *Trajna Kristova prisutnost - znak ljubavi koja ne prestaje*

Od trenutka kad je postao čovjek, Sin Božji ne prestaje biti prisutan među nama. Njegova trajna prisutnost dogada se i nastavlja na mnogo načina. Osobito je prisutan u zajednici vjernika koja moli, u otajstvima spasenja, u živoj i djelotvornoj Riječi, u siromasima i »malenima«.

Isus je obećao svojim učenicima: »Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, ja sam među njima« (Mt 18, 20). Crkva, zajednica vjernika, novi narod Božji, sabrana u Kristovo ime, na otajstven način postaje njegovo živo tijelo, kojemu je on Glava, a svi koji su u njega učijepljeni njegovi živi udovi (usp. 1 Kor 12, 12-27).

Na još osobitiji način Isus je obećao sakramentalnu prisutnost među svojim učenicima. Na posljednjoj večeri uzeo je kruh i dao svojim učenicima govoreći: »Ovo je moje tijelo, koje se za vas predaje. Ovo činite meni na spomen« (Lk 22, 19-20). I Crkva nastavlja slaviti sve sakramente kao Kristove čine spasenja, a poglavito euharistiju, »sve dok Gospodin ne dode«.

Danas je potrebno na poseban način naglašavati Kristovu prisutnost »u malenima«, prezrenima i odbačenima. Krist je, naime, svojim učenicima i svim ljudima, na upit: »Gospodine, kada te vidjemo gladna i nahranismo te, ili žedna i napojisimo te?« jasno poručio: »Zaista kažem vam, što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste« (Mt 25, 37-40).

Valja na koncu naglasiti kako se ovdje radi o istinskoj prisutnosti samoga Krista. Ako je u jednom slučaju naglašena eklezijalna prisutnost, a u drugom sakramentalna, za ovu posljednju moglo bi se reći da je »osobna«. Isus Krist, utjelovljeni Bog, poistovjećuje se sa svakim čovjekom. Posebice s malenima, siromašnima, potrebnima, nezaštićenima, odbačenima, nemoćnima i umirućima tako da sve ono što njima činimo, činimo samome Bogu. Isus nije, naime, rekao: »Gdje su dvojica ili trojica u moje ime KAO da sam ja među njima.« A niti je govorio: »Ovo uzmite KAO da je moje Tijelo i moja Krv.« A još manje je naglašavao da ono što se bude činilo nekome od njegove najmanje braće, KAO da bi se njemu činilo. Ne, Isus jasno veli: »Meni ste učinili.« Radi se dakle o stvarnoj, istinskoj i trajnoj Kristovoj prisutnosti.

Stoga Katolička crkva isповijeda vjeru u pravo i potpuno čovještvo Sina Božjega, vjeruje u njegovu otajstvenu prisutnost u Crkvi i u sakramentima, te naglašava Kristovu volju da se »poistovjeti« s potrebnima i malenima. Zahvaljujući utjelovljenju Sina Božjega u krilu prečiste djevice Marije, ljudski je život posebno dobio na vrijednosti. Postao je blagoslovjen i posvećen. I nema te sile ili zakona koji bi njegovu vrijednost mogao »procjenjivati«, ili, ne daj Bože, njegov životni hod prijeći ili uskraćivati.

Božja je ljubav u temelju svega što postoji. Na osobit način ona je u temelju ljudskog života (usp. Post 1-2). Bog je, naime, stvorio čovjeka iz ljubavi. I ljudsko je srce »nemirno dok se u Bogu ne smiri«. Iako se grijehom udaljio od svog Stvoritelja, čovjek je trajno pozvan na zajedništvo s Bogom. Taj se poziv posebno očitovao »u punini vremena« kad se u Isusu Kristu objavilo »čovjekoljublje Božeg našega«. U njemu nam je darovano sinovstvo u kojemu možemo klicati: »Abba-Oče«, jer »djeca se Božja zovemo i jesmo« (1 Iv 3, 1). To božansko sinovstvo nazivamo i milost, sloboda, duhovni život i nadnaravno određenje čovjeka.

3. Poštivanje osobe i ljudskog života - znak je poštovanja Boga-Životvorca

Osnovni razlog dostojanstva i poštivanja ljudskog života jest u činjenici da čovjek od Boga dolazi i da je k Bogu upravljen. Crkveni se nauk oslanja na objavljeni poklad vjere o čovjeku kao »slici Božjoj«. Stoga čovjeka valja ljubiti »poradi Boga«. Budući da je čovjek od trenutka začeća pa do naravne smrti »slika Božja«, treba ga braniti, poštovati njegov ljudski identitet i njegovu osobu, zauzimati se za njegovo dobro na svim područjima života, kako na unutrašnjem, osobnom, vjerskom i duhovnom, tako i na izvanjskom, društvenom, zakonodavnem, političkom, ekonomskom, socijalnom, medicinskom, itd. I to svim sredstvima koja nam na raspolaganje stavlja zauzeta ljubav. Stoga se Crkva ne umara govoriti o dostojanstvu čovjeka, o vrijednosti ljudskog života kao i o potrebi da se život poštuje i brani. Među svim zlodjelima, koje čovjek može počiniti protiv života, posebno je ogavan čin čedomorstva koje II. Vatikanski sabor naziva »užasnim zločinom« (GS, 51). I nema toga ljudskog zakona koji može dati odobrenje takvom zločinu. Kanonsko pravo predviđa i najoštrije kazne »izopćenja« (kan. 2350) za one koji izvrše ili potpmognu izvršenje pobačaja.

Slaveći »DAN ŽIVOTA« u sklopu jubilejske godine koja je posvećena osobi Isusa Krista, htjeli bismo podsjetiti ljudi, a posebno naše vjernike da je utjelovljenjem Krist posvetio ljudski život. Bog je jedini gospodar života od njegova početka do njegova svršetka. Nitko ne može uzeti sebi pravo da izravno uništi nevino ljudsko biće. Htjeli bismo potaknuti sve ljudi dobre volje da se založe, u okviru svog životnog zanimanja, da se promijene moralno neprihvatljivi gradanski zakoni i da se poprave nedopušteni postupci.

Vasi biskupi

Posebno bismo željeli da naše kršćanske obitelji postanu svjesnije Božjeg dara u izabranju da budu »sol zemlje«, »svjetlo svijeta« i »ognjište života«. Neka se srcem i dušom okrenu onoj Riječi koja bijaše u početku, i po kojoj sve postade, jer »u njoj bijaše život, i život bijaše ljudima svjetlo i svjetlo svjetli u tami i tama ga ne obuze« (Iv 1, 4-5). U čovjeku odsjeva zraka same Božje stvarnosti, a živi čovjek je »slava Božja«. Stoga, neka pastoralni djelatnici zauzeto i s ljubavlju uzmu obitelj u središte svoje pozornosti i pastoralne skrbi. A obitelji treba stalno podsjećati i u svijest im prizivati iskonski i istinski pojам braka koji se ostvaruje kad je »u službi života« (usp. FC 17).

Budući da ove godine na isti dan pada i Dan posvećenog života (Svjećica), obraćamo se ustanovama Bogu posvećenih osoba, našim redovnicima i redovnicama, da u svoje svakodnevne molitve ove godine uključe ovu veliku nakanu naše domaće Crkve - poštivanje života. Bez poštivanja života nema ni posvećenog života. Krist Gospodin se utjelovio da ljudi »život imaju, u izobilju da ga imaju« (Iv 10,10). Neka nas u ovoj godini, koja je njemu posvećena, obdari svojom svjetlošću, zahvalnošću i poštovanjem života. I neka po tim vrednotama bude prisutan u svakom domu i u svakom srcu. A Marija, koja je rodila utjelovljenju Riječ prije dvije tisuće godina, neka pri kraju drugog milenija usmjerava hrvatski narod prema svjetlu koje »prosvjetljuje svakoga čovjeka« (Iv 1, 9) po Kristu, Gospodinu i Životvorcu, kojemu neka je svaka čast i slava po sve vijke vjekova. Amen.

na kraju vjekova, Krist nas redovito pojava i u nadahnucima, u svojoj riječi po Svetom pismu, u sakramentima Crkve, u bližnjima... U toj duhovnoj dimenziji povezani smo jedni s drugima ali i s Crkvom u Domovini. Duhovnu dimenziju povezanosti ne prijeći udaljenost ni oceana ni kontinenata, ona se uvijek i svugdje može ostvariti preko Crkve« - rekao je Nadbiskup. Nakon Mise susreo se s vjernicima u župnoj dvorani, gdje im je govorio o teškoćama kroz koje je prolazila Domovina i Zadarska nadbiskupija u ratu, te o obnovi koja je u tijeku i koja predstoji.

Od 2. do 4. prosinca, Nadbiskup je boravio u Venicu (Florida), kao gost don Sebastiana Lončara, svećenika rodom iz Preka. Tamošnja američka župa sv. Franje Asiškog pobratimila se s porušenom župom Jasenice u Zadarskoj nadbiskupiji i pomaže u njenoj obnovi. Nadbiskup se u misnom slavlju obratio vjernicima te župe, zahvalio im na pomoći koju su poslali u Jasenice i potaknuo ih na daljnju solidarnost. Za vrijeme Mise, koju je Nadbiskup predvodio na latinskom jeziku, pred ambonom je stajao pano sa zemljopisnom kartom Hrvatske, na kojoj je označena lokacija Jasenica, te sa slikama porušene jaseničke crkve sv. Jeronima. Nadbiskup se nakon Mise susreo s vjernicima, uglavnom Amerikancima, te dao intervju za lokalne novine.

Neposredno pred otvaranje župnog centra sv. Ante u Los Angelesu, Nadbiskup je održao duhovnu obnovu za mlade i obitelji, 5. i 6. prosinca, u crkvi sv. Ante. Govorio je o potrebi temeljite obnove pojedinca i obitelji iznutra, iz same ljudske biti - duha. »Materijalno bogatstvo kojem današnja civilizacija teži i čime se ponosi, ipak je tek prolaznog karaktera, stvoreno da bi jednom i nestalo. Ono ne može nikada do kraja čovjeka zadovoljiti u njegovoj unutarnjoj težnji za slobodom, ljubavlju i vječnošću. To može samo Bog!« U subotu, 7. prosinca, priredena je svečana večera s prigodnim programom u čast otvorenja centra. Nadbiskup Ivan se obratio velikom mnoštvu naših iselj-

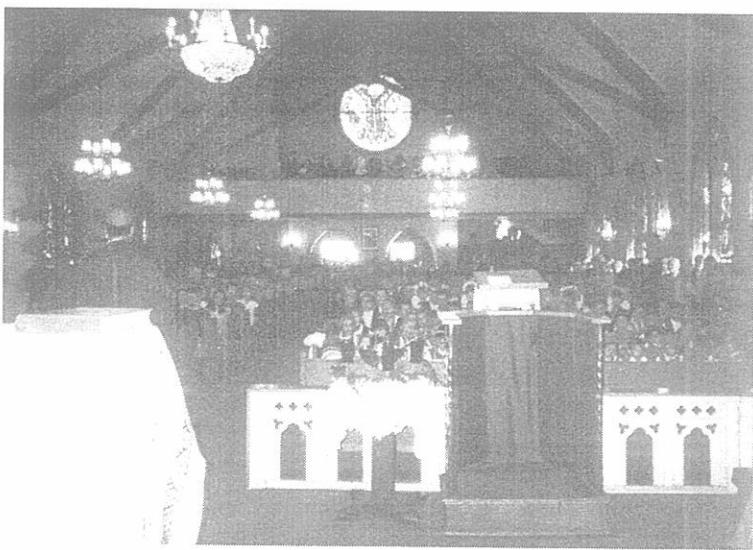
nika okupljenom u novom centru riječima podrške i ohrabrenja: »Hrvatska je povijest obilježena povorkama tuge, od 7. stoljeća na ovamo. I iseljeničke su povorce obilježene tugom jer se domovina nikada ne napušta bez tuge. Ali sada je vrijeme povratka! Nek se naše povorce odlaska pretvore u naše povjesne povorce povratka! I vaša Crkva, majka koja vas je odgojila, čeka vas raširenih ruku!« Na večeri su bili nazočni gosp. Andrija Jakovčević, savjetnik u Veleposlanstvu RH u SAD-u, koji je pozdravio skup, te gosp. Jakov Sedlar, predstavnik za kulturu u Veleposlanstvu u Washingtonu. Pročitani su i brzozavi kardinal Franje Kuharić i Vinka Puljića, biskupa mostarskoga Ratka Perića i umirovljenog zadarskog nadbiskupa Marijana Oblaka iz Domovine, nadbiskupa Los Angelesa, kard. Rogera Mahoneya, pomoćnog biskupa Stephena Blairea i svećenika Rev. Hilariona. Nakon večere nastupili su mladi u tradicijskim nošnjama i izveli pjesme i plesove iz raznih krajeva Hrvatske, uz pratnju tamburaškog sastava župe sv. Ante.

U nedjelju, 8. prosinca, koncelebrirano sv. Misu, zajedno s našim nadbiskupom Ivanom i hrvatskim svećenicima više hrvatskih misija ovog područja, predvodio je nadbiskup Los Angelesa, Roger kardinal Mahoney, s kojim se Nadbiskup nakratko susreo prije Mise. Kardinal je u svojoj homiliji čestitao hrvatskoj župi obnovu i nadogradnju centra, potaknuvši hrvatske vjernike na dublju duhovnu povezanost s Crkvom u ovom vremenu priprave za Božić. Nadbiskup Ivan je na koncu Mise pozdravio kardinala Mahoneya i sve nazočne, te prenio pozdrave i čestitke svih hrvatskih biskupa. Na misnom slavlju su sudjelovali tamburaši župe sv. Ante, hrvatski zbor župe Marije - zvijezde mora iz San Pedra i mnoštvo djece u hrvatskim nošnjama. Poslijе Mise je kardinal Mahoney blagoslovio novi župski centar.

U sklopu svog boravka među Hrvatima SAD-a, Nadbiskup se susreo i s nekim američkim biskupima. Tako je posjetio msgr. Anthonyja Pillu, biskupa

jelovali su i gosp. Domagoj Šola, konzul Republike Hrvatske u Clevelandu kao i prof. dr. Ivan Čizmić koji je govorio o svojoj novoj knjizi, koja uskoro izlazi iz tiska a bavi se poviješću hrvatske zajednice u gradu Clevelandu. Nadbiskup se susreo i s brojnim iseljenicima iz zadarskog kraja koji žive i rade u Clevelandu i njegovoj okolini. Posebno se susreo s iseljenicima iz Škabrnje koji su se zanimali za tijek obnove Škabrnje i njene župne crkve Uznesenja Marijina, čiju su obnovu rekli podržati.

U Los Angelesu, California, msgr. Prenda je boravio u Hrvatskoj katoličkoj župi sv. Ante Padovanskog kao gost župnika i voditelja misije don Janka Segarića, svećenika Zadarske nadbiskupije i počasnog kanonika njena stolnog kaptola sv. Stošije, koji je rodom iz Ista. U subotu, 31. studenoga, Nadbiskup je sudjelovao na svečanoj dobrotvornoj večeri Zadarskog dobrovornog društva »SVETI KRŠEVAN« u Hrvatsko-američkom domu u San Pedru. (To društvo je osnovano na poticaj našeg Nadbiskupa prilikom njegovog boravka u San Pedru, 1993. godine. U »Sveti Krševan« je učlanjeno oko 100 obitelji, a redovito se jednom godišnje organizira

Misa u crkvi sv. Ante u Los Angelesu

zajednička večera i druženje za dan sv. Krševana.)

U San Pedru je gosp. Rudy Švorinić, koji je rodom iz Brbinja, a član je gradske uprave Los Angelesa, predao Nadbiskupu ključeve vatrogasnih kola koja grad Los Angeles poklanja gradu Zadru. Na dobrotvornoj večeri društva »Sveti Krševan« Nadbiskupu su uručene plakete u znak zahvale za podršku i posjet od strane društva »Sveti Krševan« i Hrvatsko-američkoga doma u San Pedru. Plakete su preddali gosp. Robert Matešić, predsjednik društva, i gosp. Srećko Duhović, predsjednik doma. Nadbiskup se obratio skupu govorom koji je dočekan velikim oduševljenjem. »Ne smijemo nikad zaboraviti da smo povlašteno pokoljenje koje ima čast biti svjedokom slobode naše domovine Hrvatske!« - istaknuo je Nadbiskup.

Prve nedjelje Došašća, 1. prosinca, Nadbiskup je prvu Misu slavio u crkvi sv. Ante, u Los Angelesu, a drugu u crkvi Marije - zvijezde mora, u San Pedru, gdje se okupilo oko tisuću hrvatskih vjernika iz San Pedra i okolice. Djeca u hrvatskim tradicijskim nošnjama ispunila su prve klupe. Hrvatsku zajednicu San Pedra duhovno vodi don Mate Bižaca, svećenik

Hvarske biskupije. U koncelebraciji su sudjelovali don Janko Segarić, msgr. Srećko Diomartić, umirovljeni župnik sv. Ante, don Petar Vuletić, pomoćnik župnika kao i župnik Marije - zvijezde mora, msgr. Patrick Gallagher. Izuzetno dobrim pjevanjem istaknuo se hrvatski zbor pod ravnanjem don Mate Bižace. Nadbiskup je u homiliji govorio o duhovnoj pripremi kršćani na veliku svetkovinu Kristova rođenja - Božić. »Između dva Kristova po-hoda - onog povjesnog u Betlehemu i onog završnog kada dođe u slavi

ZADARSKA NADBISKUPIJA

I. PRIPRAVA ZA JUBILEJ 2000. GODINE OD ROĐENJA KRISTOVA

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT ZADAR
Broj: 1412/1996.

USUSRET VELIKOM JUBILEJU 2000. GODINA OD UTJELOVLJENJA GOSPODINA NAŠEGA ISUSA KRISTA

PROGLAS OTVORENJA JUBILEJA

1. Obljetnice su uvijek bile znakovite točke čovjekova zemaljskoga vremena: obljetnice pojedinaca, primjerice rođenja ili školovanja; obljetnice obitelji, na primjer obljetnica braka; obljetnice gradova, pokrajina ili čak čitava jednog naroda. Posebno su slavljenički obilježavane vjerničke obljetnice. Sveti ih pismo s radošću navodi. Izdvajamo, između mnogih poznatih, jubilejski proglaš što ga je usred sinagoge svoga grada izrekao sam Gospodin Isus kad je, citirajući proroka Izajiju izjavio: »Duh Gospodnji na meni je, jer me Gospodin pomaza, posla me da radosnu vijest donesem ubogima, da iscijelim srca slomljena; da zarobljenim navijestim slobodu i oslobođenje sužnjevima; da navijestim godinu milosti Gospodnje« (Lk 4, 16-30).

Kristova Crkva je pak u tijeku povijesti trajno davala veliko značenje posebnim obljetnicama. Vazda ih je ispunjala porukom i poticajima, izdižući se uvijek iznad pukoga povijesnog spomena ili samo popratnoga izvanjskog slavlja. Sjetimo se posebice velikih crkvenih jubileja počev od 1300. godine od kada se svako pedeset godina upriličuju jubilejska slavlja.

2. Današnji, bez sumnje, veliki Papa, već je predvodio više značajnih obljetnica, kao Godinu otkupljenja 1983. ili Marijansku godinu 1987./1988. Posebno mu je stalo da svi kršćani svijeta najsvečanije proslave dvjetisućitu obljetnicu od utjelovljenja-rođenja Gospodina našega Isusa Krista. Sveti Otac je za tu iznimnu priliku napisao posebno apostolsko pismo pod naslovom »Nadolaskom trećega tisućjeća« (*Tertio millennio adveniente*) što ga je objavio 10. studenoga 1994. godine. U tom pismu Papa nas želi usredotočiti i zaustaviti na bitnim istinama i porukama naše vjere, i time jubilejskim godinama dati duboki smisao i sadržaj.

3. Dok se kao mjesna Zadarska crkva, to jest Zadarska nadbiskupija, uključujemo u radosnu proslavu 2000. godišnjice od Kristova rođenja, čini nam se prikladnim podsjetiti da je bitni duhovni program ove velike obljetnice već upisan u dušu i u različite spomenike hrvatskih katolika prije trinaest stoljeća. Dovoljno je dozvati u pamet natpis što je uklesan na vijencu znamenite krstionice s naših kršćanskih početaka, poznate pod nazivom Krstionica kneza Višeslava. Tamo, naime, stoji: »Ovo vrelo prima nemoćnike da ih vrati prosvijetljene. Ovdje se oni raskajani čiste od nedjela svojih, što navukoše od prvog roditelja, da budu učinjeni štovateljima Krista, zdravo isповijedajući vjekovječno Trojstvo.«

Taj smo sadržaj mi u zadarskoj sredini na određeni način ponudili svim vjernicima u Hrvata kad smo predvodili program Branimirove godine 1979. s poznatim vjerničkim

proglasom: *Hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom slavi Misu*. Slično smo izrazili na razini naše Nadbiskupije u godini euharistijskih kongresa 1983: *Isus Krist - kruh života*. Svi se ti sadržaji izvrsno podudaraju s porukom koju nam Sveti Otac nudi za proslavu Velikog jubileja.

4. Dvije tisuće godina od rođenja Gospodina našega Isusa Krista milosni je čas u kojem nam valja s posebnim zanosom obnoviti poglavite istine naše vjere:

- vjeru u Krista, Sina Božjega, našega Otkupitelja, kome je posebno posvećena 1997. godina;
- vjeru u Boga, Duha Svetoga, koji u Crkvi trajno djeluje po sakramentima, iznad svega u Potvrdi; (usp. TMA, 45);
- vjeru u Boga Oca, u kojemu sav kršćanski život biva »veliko hodočašće prema Očevoj kući« (TMA, 49).

Papa Ivan Pavao II. poziva nas da taj sržni nauk vjere ugradimo u svijest i savjest nadasve preko sakramenata Krsta, Potvrde, Pokore i Euharistije. Želimo da u našoj Zadarskoj nadbiskupiji sav taj milosni program poprimi još jednu specifičnu odrednicu:

- u 1997. godini naš poseban program bit će produbljenje svijesti o pripadnosti Kristovoj crkvi u stvarnosti Zadarske crkve;
- u 1998. godini molit ćemo i raditi na buđenju duhovnih zvanja u našoj Zadarskoj nadbiskupiji;
- u 1999. godini založit ćemo se da u našoj Nadbiskupiji promičemo ulogu vjernika laika u životu Crkve.

U gore iznesenom spasonosnom poslu duboke obnove valja nam zazivati zaštitu Isusove Majke i Majke Crkve, presvete Marije da pred svima nama bude »savršen primjer ljubavi, kako prema Bogu tako i prema bližnjemu« (usp. TMA, br. 54).

Sve vas usrdno potičem da se umom, srcem i duhom, uključite u jubilejska događanja te vas sve pratim svojim blagoslovom.

+ Ivan
nadbiskup zadarski

NADBISKUPOV POHOD SJEDINJENIM AMERIČKIM DRŽAVAMA

Nadbiskup Ivan Prenda, u pratnji svoga osobnog tajnika, g. Livija Marijana, boravio je od 21. studenoga do 8. prosinca 1996. godine u Sjedinjenim Američkim Državama. Kao službeni predstavnik Hrvatske biskupske konferencije, Nadbiskup je sudjelovao na svečanostima otvorenja i blagoslova obnovljenog centra Hrvatske katoličke župe sv. Ante u Los Angelesu, 7. i 8. prosinca, i tom prigodom održao duhovnu obnovu za mlade i obitelji.

Odazvavši se pozivu i drugih hrvatskih misija u SAD-u, Nadbiskup je imao brojne susrete s hrvatskim iseljenicima, osobito s onima iz zadarskog kraja. U Chicagu (država Illinois) Nadbiskup se susreo s predsjednikom Hrvatske katoličke zajednice SAD-a i Kanade (Croatian Catholic Union of USA and Canada), gosp. Melkiorom Mašinom i članovima dobrotvornog društva »ZADAR«, te sudjelovao, 23. studenoga, na godišnjoj dobrotvornoj večeri toga društva, priređenoj u čast blagdana sv. Krševana, zaštitnika grada Zadra. Brojnom skupu obratio se o. Hrvoje Blaško, dominikanac, izlaganjem o povijesti Generalnog studija Dominikanskoga reda u Zadru, čija je 600. obljetnica nedavno proslavljenja u Zadru. Nadbiskup je nazočne pozdravio govorom u kojem je zahvalio svim dobročiniteljima na pomoći koju su iskazali Domovini tijekom rata, ohrabrio ih i potaknuo na daljnju suradnju i vezu sa »starim krajem«. Nadbiskup je dao i kratak interview za hrvatsku radio emisiju »Slobodna Hrvatska« u kojem je govorio o poslijeratnom stanju Crkve u Hrvata i Zadarske nadbiskupije s obzirom na rušenja, te o duhovnoj i materijalnoj obnovi naroda i zemlje Hrvata. Za boravka u Chicagu, Nadbiskup je bio gostom tamošnje Franjevačke kustodije sv. Obitelji.

U nedjelju, 24. studenoga, na blagdan Krista Kralja i svetog Krševana, nad-

biskup Ivan je služio svečanu svetu Misu u hrvatskoj katoličkoj crkvi sv. Pavla u Clevelandu (Ohio), zajedno s don Mirkom Hladnim, župnikom. U svojoj propovijedi istaknuo je kako »u životu kršćanina nikad ne može biti važnije materijalno bogatstvo i ovozemaljske, prolazne vrijednosti od duhovnoga, vječnoga i božanskoga. Krist želi kraljevati u životu svakoga svog učenika, a tako i u životu naroda i svijeta, da se sve po njemu ugradи u Kraljevstvo Božje.« Istoga dana Nadbiskup je sudjelovao na skupu u Hrvatskom centru »Kardinal Alojzije Stepinac« gdje se brojnim prisutnicima obratio pozdravnom besjedom u kojoj je istaknuo neprocjenjivu vrijednost povezanosti domovinske i iseljene Hrvatske. Na svečanom skupu sud-

Nadbiskup govor u Hrvatsko-američkom domu u San Pedru

BLAGOSLOV ZVONA U ŽUPI BEZGR. ZAČEĆA BDM, ZADAR-PUNTAMIKA

Dana 16. studenoga 1996. godine, msgr. Ivan Prenda, nadbiskup zadarski, blagoslovio je nova zvona crkve Bezgrešnog začeća Marijina, u Zadru-Puntamiku.

Župna akcija za nabavu zvona započela je o Uskrsu 1995. godine i bilo je planirano da će zvona zvoniti na crkvi već za blagdan Bezgrešne. Međutim, plan se nije mogao ostvariti zbog ratnih neprilika. Očekivalo se i plodniju turističku sezonu, jer je župa uglavnom usmjerena na turizam. Akcija se stoga produžila sve do danas. Upravo ovih dana dovršeni su radovi na zvoniku na koji su podignuta zvona. Dakle, u akciju su bila uključena zvona, elektrifikacija zvona i dovršenje zvonika.

Zvona ima ukupno pet a salivena su u poznatoj talijanskoj ljevaonici ing. Francesca De Polja, u gradu Vittorio Veneto. Svako zvono ima svoje ime i natpis. Prvo zvono je posvećeno zaštitnici župe, Bezgrešnom začeću BDM. Na zvonu je Gospin lik i natpis: Marijo, bez grijeha istočnoga začeta, moli za nas. Drugo zvono ima likove zadarskih zaštitnika: sv. Stošije, sv. Šime i sv. Krševana. Natpis na zvonu glasi - Sveti zadarski zaštitnici, čuvajte svoj grad! Na trećem zvonu su likovi hrvatskih svetaca: sv. Nikole Tavelića, sv. Leopolda Mandića i sv. Marka Križevčanina, s natpisom: Sveci hrvatskoga naroda, molite za nas! Četvrti zvono je posvećeno sv. Josi-

pu. Na njemu je lik sv. Josipa i hrvatski grb s natpisom: Bože, čuvaj Hrvatsku! Peto zvono ima lik sv. Petra i Pavla kao i spomen-natpis na Papin posjet Hrvatskoj 1994. godine.

Težina, promjer i note zvonâ:

1. zvono: 350 kg, 85 cm, nota LA;
2. zvono: 260 kg, 75 cm, nota TI;
3. zvono: 180 kg, 66 cm, nota DO povišeno;
4. zvono: 150 kg, 64 cm, nota RE;
5. zvono: 105 kg, 56 cm, nota MI.

Elektrifikaciju zvona izvest će tvrtka »Giacometti« iz Padove. Radove na dovršenju zvonika izvodi poduzeće »Populo« iz Koprivnice pod vodstvom dipl. inž. Franka Kanjera iz naše župe.

Prigodom svečanosti blagoslova, župnik don Šime Perić kazao je: »S pouzdanjem u Božju prvidnost i zagovor Bezgrešne uskoro će zvoniti naša zvona i u ovom dijelu grada Zadra. Kao što svjetionik svojim svjetlosnim znakovima pokazuje brodovima ulaz u zadarsku luku, tako će se čuti i milozvučni glas naših pet zvona iz Puntamike. Kao što je čovjeku potreban glas, tako su i župnoj zajednici zvona.«

Don Šime Perić, župnik

SJEDNICA ODBORA HBK ZA PROSLAVU VELIKOG JUBILEJA 2000. GODINE OD ROĐENJA KRISTOVA

U Zagrebu, u dvorani Tajništva Hrvatske biskupske konferencije, održana je 9. siječnja ove godine 3. sjednica Nacionalnog odbora za Veliki jubilej 2000. Sjednici je predsjedao mons. Josip Bozanić, biskup krčki i predsjednik Odbora, a sudjelovali su mons. Marko Culej, mons. Marin Barišić, mons. Vjekoslav Milovan, o. Stjepan Bolković, M. Agneta Tadić-Šutra i predsjednici dijecezanskih odbora za proslavu Velikog jubileja. Zadarsku nadbiskupiju predstavljao je mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar i pročelnik odbora za jubilej.

Zadaća je Nacionalnog odbora u nastojanju da pomogne pastoralnim djelatnicima u produbljivanju onoga što već čine u sveopćem dušobrižništvu naše Crkve, kao i u stavljanju naglasaka na temeljne istine i sadržaje naše vjere. U godini 1997. to je osoba Isusa Krista, zatim sakrament krštenja i krepost vjere.

Uvodno izlaganje s naslovom: »Kako organizirati liturgiju u Korizmi 1997?« održao je mr. Ivan Šaško. On je istaknuo nekoliko bitnih odrednica koje bi se u ovoj Korizmi trebale naglasiti i provesti: ponovo otkrivanje dara i zadatka zaživljenog ucjepljenjem kršćanina u Krista po sakramantu krštenja; obnovljeno vrednovanje pokorničke četrdesetnice po postu, djelima ljubavi i bližoj pripravi katekumena za inicijaciju; odgoj za zajedništvo i crkvenost po prilagođenoj molitvi Časoslova za puk uz razne oblike Službe riječi, pokorničko bogoslužje, euharistijsko klanjanje i Križni put, prihvaćajući sve ove molitvene oblike kao redovitu pobožnost a ne zadržavajući se isključivo na već ustrojenim oblicima; produbljivanje izvornog značenja liturgijskih znakova i simbola u Korizmi; u pripravljanje liturgijskih slavlja uključiti vjerničku zajednicu kroz zajedničko pripremanje tekstova za navedena slavlja. Zaključujući

diskusiju koja se potom razvila, mons. Bozanić je označio kao ideal da svaka župa uspostavi radne liturgijske grupe kako bi veće sudjelovanje laika u liturgiji obogatio cjelokupnu zajednicu konkretnim »laičkim« življenjem Evandela.

Predavanje pod naslovom: »Kako pastoralno koristiti Korizmu u 1997. u pripremi Velikog jubileja?« održao je dr. Stjepan Kušar. On je istaknuo da bi pastoralne teme Korizme i Jubileja trebalo obogatiti liturgijskim porukama Vazmenog trodnevnja i nedjeljnog čitanja, te svaki put nastojati istaknuti pojedinu oznaku ili crtu Isusova lika. Napomenuo je i važnost dobro pripremljenih homilija u tom pogledu. Mons. Bozanić je zaključio ovaj dio diskusije riječima: »Ako je naša Crkva kroz proteklo vrijeme uspješno očuvala i odnjegovala nacionalni element kod našeg čovjeka, zadaća pak naše Crkve na pragu trećeg kršćanskog tisućljeća bit će djelotvorniji navještaj katoličkog društvenog nauka.«

Na koncu sjednice, urednik Glasa Koncila, don Ivan Miklenić, predstavio je upravo tiskano hrvatsko izdanje knjižice: »A vi, što vi kažete tko sam ja?« Gradu je pripravila Pastoralno-misionarska komisija Središnjeg odbora Svetе Stolice, kao pomoć za pripremanje pastoralnih, katehetskih i molitvenih susreta. Priručnik je namijenjen svim pastoralnim djelatnicima koji propovijedaju, katehiziraju i odgajaju u vjeri kao:

- pomoć za njihovu osobnu pastoralnu orientaciju i formaciju,
- konkretni prijedlozi za katehetsku i propovjedničku djelatnost.

Zaključeno je da se predloži biskupijskim odborima da objavljenu građu predstave svojim svećenicima.

Prenosimo iz Vjesnika đakovačke i srijemske biskupije, br. 1/97.

MOLITVA IVANA PAVLA II. ZA PRVU GODINU PRIPREME ZA VELIKI JUBILEJ 2000.

U bazilici sv. Petra u Vatikanu papa Ivan Pavao II. je u subotu, 30. studenoga, u nazočnosti Kardinalskog zbora, članova diplomatskog kora akreditiranih pri Svetoj Stolici, predstavnika drugih kršćanskih zajednica - pravoslavnih, kopta, luterana, metodista i anglikanaca - i više tisuća vjernika, predvodio svečanu molitvu Večernje od prve nedjelje došašća i time započeo trogodišnju pripremu i hodočašće Katoličke crkve prema Velikom jubileju godine 2000. Na završetku slavlja Papa je molio molitvu koju je on sam sastavio za prvu godinu pripreme za Jubilej godine 2000. posvećenu »Isusu Kristu, jedinom Spasitelju svijeta, jučer, danas i u vijeće«.

Gospodine Isuse,

*punino vremena i Gospodine povijesti,
raspoloži nam duh
da s vjerom proslavimo
Veliki jubilej 2000.,
da nam bude godinom milosti i milosrđa.
Daruј nam ponizno i jednostavno srce,
kačo bismo uranjanali s uvjek novim divljenjem
u otajstvo Utjelovljenja
kada si ti, Sin Svetišnjega,
u kriju Djevice, svetištu Duha, postao našim bratom.*

Hvala ti i slava, Kriste, danas i u vijeće vjekova.

*Isuse, izvoru i ispunjenje novog čovjeka,
obradi nam srca
da napustivši staze zabluda
hodimo tvojim tragom
putem koji vodi životu.
Ulčini da vjerni krsnim obećanjima
živimo dosljedno našu vjeru
zauzeto svjedočeći tvoju riječ,
kačo bi u obitelji i društvu
ponovno zasjalo životodajno svjetlo Evanđelja.*

Hvala ti i slava, Kriste, danas i u vijeće vjekova.

Privlake, gospodarskom trenutku i izgledu Privlake. Slijedila je potom promocija novog broja mjesnog časopisa »Sokolar«, uz nastup ženske klape »Privlaka«. Dan je završen poetskom večeri. Oko 14 sati položen je vijenac na središnji križ na mjesnom groblju.

Drugi dan i vrhunac ove značajne proslave bila je nedjelja, 17. studenoga. Svetu euharistijsko slavlje predvodio je naš nadbiskup mons. Ivan Prenda uz koncelebraciju nekoliko svećenika. Održano je u prostorijama škole, uz rominjanje kiše koja je padala cijelog dana. Slavlju je prisustvovao veliki broj vjernika iz mjesta i onih koji su povezani s Privlakom iz drugih župa. Na početku Mise jedna je župljanka pozdravila Nadbiskupa; isto tako i župnik, a onda započe misno slavlje. Nadbiskup je u homiliji čestitao mjestu ovaj veliki jubilej, zahvalio predima na vjeri koju preniješe na mlade te upravio očinsku riječ i smjernice za budućnost,

treće tisućljeće za koje se spremamo. Prikazni darovi simbolizirali su ovo podneblje i djelatnost ljudi. Tada je predana i mapa Privlake ak. slikara Josipa Zankija. Euharistijsko slavlje završilo je pjevanjem »Tebe Boga hvalimo«, zahvalom Bogu za dar trajanja na ovim prostorima. Župnik je zahvalio svima na uloženom trudu. Pjevajući »Lijepu našu« završili smo misno slavlje.

Domjenak za sve prisutne također je bio u školi. Ljudi su se veseli i zadovoljni zaustavili u dvorani duže vremena, razgovarajući o dojmovima i povijesti svoga mjesta.

Neka je hvala i slava Bogu i Bl. Dj. Mariji, zaštitnici župe, za ovaj dan i za ovu proslavu.

Don Ante Ivanićev, župnik

VIJESTI I DOGAĐAJI

700. OBLJETNICA PRVOG SPOMENA PRIVLAKE

I. Duhovna obnova

Mjesto Prvlaka proslavilo je 1996. godine 700. obljetnicu prvoga pisanog spomena. Ta obljetnica, kao i svaka obljetnica, izaziva radost i ponos u srcu svakog čovjeka. Obljetnica ide u dva smjera. Jednim je pogledom u povijest, a drugim u budućnost. Povijest govori o postojanju, djelovanju i kršćanskom življenu pređa na ovom podneblju. Pogled u budućnost obvezuje da se žive vrednote koje uvijek ostaju i da svoje mišljenje, život i stavove usmjerimo na Isusa Krista i njegovo evanelje.

Da bi proslava ove velike i značajne obljetnice bila djelotvorna i od velike koristi, obavljena je duhovna obnova u župi. Obavljena je u dvije crkve (Sv. Barbare i Župnoj crkvi) i u dva različita termina: od 3. do 8. studenoga i od 10. do 15. studenoga, u vremenu od 15 do 18 sati. Duhovnu obnovu vodio je mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar i bivši župnik Prvlake. Župa mu na tome srdačno zahvaljuje.

Dani obnove zainteresiraše i pokrenuše veći dio župe. Bog je tih dana na djelu. Duh Sveti omešao je mnoga srca i ispunio ih velikom radošću. Očitovalo se to na pohađanju predavanja i primanju sakramenata. Gotovo svi koji su prisustvovali obnovi - a bile su pune crkve - pristupili su sakramentima pomirenja i pričesti. Mnoga se mlada srca upališe, razjedinjena ujediniše te povezaše svagdanjom molitvom i čitanjem Svetoga pisma.

Spontano se javila ideja i zamolba da je ovakva obnova potrebna svima i da bi se trebala obavljati svake godine. Mislim da je duhovna obnova u župi bila

najbolja priprava za mjesnu obljetnicu, najveći doprinos crkve u Prvlaci 700. obljetnici pisanog spomena mjesta Prvlake. Vrhunac obnove bila je Sveta misa koju je 17. studenoga u 10,30 sati predvodio mons. Ivan Prenda, naš nadbiskup.

II. Proslava obljetnice i simpozij o Prvlaci

Zadarski bilježnik Henrik Tarallo na zamolbu Zadranina Ivana, sastavio je 10. travnja 1296. godine oporuku u kojoj spominje svoj vinograd u Prvlaci. U njoj se prvi put pismeno navodi ime Prvlaka, i to u izvornom hrvatskom nazivu. U kasnijim stoljećima Prvlaka će se u ispravama često spominjati u talijanskoj verziji, nazivom Brevilaqua.

Vijest je pozdravljena od mještana i svim počešće ozbiljno razmišljati o doličnoj proslavi. Oformljen je središnji odbor koji se ozbiljno prihvatio posla. Zaključeno je da se središnja proslava održi 16. i 17. studenoga 1996. godine. I bi tako!

Prvi dan proslave organiziran je ovako:

- u 10,00 sati otvorena je izložba domaćeg ak. slikara Josipa Zankija,
- u 10,30 sati uslijedilo je otvaranje arheološke zbirke,
- u 11,00 sati projekcija filma „Posljednji“, o privlačkim sabunjarima.

Poslije podne istoga dana u 15 sati je započeo stručni dio s predavanjima o Prvlaci. Predavači su svaki sa svojeg stajališta prošetali kroz povijest Prvlake. Tako se govorilo o geografskim i demografskim obilježjima Prvlake, o Prvlaci u pretpovijesti i antici, o spomenu imena Prvlake 1296. i najstarijim pisanim dokumentima o Prvlaci, o crkvama u Prvlaci, o govoru

Isuse, snago i mudrosti Božja,
zapali u nama ljubav
prema božanskom Pismu
u kojem odjekuje glas Oca,
koji prosvjetljuje i ražaruje,
hrani i tješi.

Ti, Riječi živoga Boga,
obnovi u Crkvi misionarski polet,
kako bi svi narodi upoznali
tebe pravog Božjeg Sina i Sina čovječjega,
jedinog Posrednika između čovjeka i Boga.

Hvala ti i slava, Kriste, danas i u vijeće vjekova.

Isuse, izvorište jedinstva i mira,
ojačaj zajedništvo u tvojoj Crkvi,
daruj polet ekumenskom pokretu,
kako bi svi tvoji učenici,
snagom tvoga Duha,
postali međusobno jedno.

Ti koji si nam dao kao životno pravilo
nove zapovijedi ljubavi,
učini nas solidarnim graditeljima svijeta,
u kojem će rat biti pobijeden mirem,
kultura smrti zauzimanjem za život.

Hvala ti i slava, Kriste, danas i u vijeće vjekova.

Isuse, Jedinorođenče Očev,
pun milosti i istine,
svjetlo koje prosvjetljuje svakog čovjeka,
daruj onima koji te traže iskrena srca
obilje tvog života.

Tebi, Otkupitelju čovjeka,
početku i svršetku vremena i svemira,
Ocu, neiscrpnom izvoru svakog dobra,
Dušu Svetom, zalagu beskrajne ljubavi,
svaku čast i slava u vječne vjekove.

Amen.

II. SVEĆENIČKA REKOLEKCIJA

Nadbiskupov govor na svećeničkoj rekolekciji

PITANJA I POTEŠKOĆE NAŠEG PASTORALA U NOVIM DRUŠVENIM PRILIKAMA U NAŠOJ NADBISKUPIJI

Uvod

Naslov današnje teme rodio se iz brižljivo odmјerenog razmišljanja o sagedavanju vlastitog lica naše mjesne Crkve - Zadarske nadbiskupije - i vremena koje nam je darovano živjeti u vrlo izmjenjennim okolnostima hrvatskog društva.

Zato je naše zajedništvo, zajedništvo prezbiterija, naša prva i neprestana tema. Jednostavno zato što ga treba gledati dinamično, a ne statično. Naime, ono nam je dano i zadano. Dar je a u isto vrijeme i zadatak. Zato i ovaj put moramo posegnuti za mjestom iz Ivanova Evangelija gdje Gospodin otkriva i ocrtava pozadinu vjere svijeta i stavlja u uzročno-posljedični odnos: »Oče sveti, sačuvaj ih u svome imenu koje si mi dao: da budu jedno kao i mi... Ne molim samo za ove nego i za one koji će na njihovu rječ vjerovati u mene: da svi budu jedno kao što si ti, Oče, u meni i ja utebi, neka i oni u nama budu jedno da svijet uvjeruje da si me ti poslao« (Iv 17, 11.20-21).

Među njegove, za koje je molio da bi bili svjedoci života Oca i Sina, spadamo i mi. Iz te svijesti i neprestanog nastojanja u ostvarivanju povezanosti s njim, našim Učiteljem i Gospodinom, mi procjenjujemo vrijeme i okolnosti u kojima nam je činiti da »svijet povjeruje« da je Krist Očev govor, objava njegova lica i njegove ljubavi.

Prvo je pitanje koje nam se nameće: Prepoznajemo li i čitamo li znakove vremena u našoj domovinskoj Crkvi, posebno u našoj Nadbiskupiji? Krist je suvremenicima rekao: »Lice zemlje i neba umijete rasuditi, kako onda ovo vrijeme ne rasudujete?« (Lk 12, 56). Crkva se na II. vatikanskom koncilu uhvatila baš te

rijeći: »Da bi Crkva mogla izvršavati svoju zadaću, dužnost joj je da u svako vrijeme ispituje znakove vremena i tumači ih u svjetlu Evangelja. Tako će onda moći, na način kako odgovara svakom naraštaju, odgovoriti na vječna ljudska pitanja o smislu sadašnjega i budućeg života i o njihovom međusobnom odnosu. Treba, dakle, upoznati i shvatiti svijet u kojem živimo, njegova očekivanja, i težnje, i često dramatičan značaj« (QS 4). »Radi se o tome da se spasi ljudska osoba i da se bolje izgradi društvo« (QS 3).

Evangelizacija traži poznавanje i uočavanje stvarnosti kojoj pristupamo.

1. Stanje Nadbiskupije

Prvi znak vremena za nas jest stanje naše Nadbiskupije. Na 3.009 km² smješteno je 150.000 vjernika. Već trideset godina počeo se odvijati proces urbanizacije, migracije ili bježanja sa sela, s naših župa. S kopna, posebno siromašnog dijela Bukovice, i s druge strane s otoka. Kamo su selili?

a) U središte regije i središte Nadbiskupije - Zadar. Zadar je na kraju II. svjetskog rata imao 2.800 stanovnika. Do šezdesetih godina lagano je rastao, a onda između šezdesetih i osamdesetih eksplodirao. U popisu 1991. godine ima 75.000 stanovnika. Od župa broji sv. Stosiju i sv. Šimu, sv. Ivana, Srce Isusovo i Gospu Loretsku. Uslijedit će u pokoncijskom razdoblju osnivanje novih župa: Bezgrešnog Začeća, sv. Josipa, Kraljice mira, sv. Ante-Smiljevac i Gospe Maslinske na Belafuži. Zadar je postao uz administrativno i kulturno, školsko, duhovno, još i privredno središte. Postao je peti

11. O. fra Andrija Bilokapić, župnik »Srca Isusova«, Zadar-Voštarnica
12. O. fra Josip Vrdoljak, župnik sv. Ivana, Zadar-Relja

13. Don Ivan Kordić, župnik »Gospe Loretske«, Zadar-Arbanasi

14. S. Lucija Jurić, vjeroučiteljica, »Srce Isusovo«, Zadar

15. S. Tamara Bota, vjeroučiteljica, Pag

16. S. Jadranka Mašina, vjeroučiteljica, »Sveti Šime«, Zadar

17. S. Stela Kovačević, vjeroučiteljica, Ražanac

18. S. Ranka Kasalo, vjeroučiteljica, Sv. Filip i Jakov

19. Dr. Mile Gverić, liječnik, Bibinje

20. Prof. Mile Marasović, ravnatelj OŠ »P. Preradović«, Zadar

21. Krešimir Erlić, vjeroučitelj, Tinj

22. Ljiljana Ćuković, vjeroučiteljica, Slivnica

23. Ing. Ljubo Zubčić, Zadar

24. Danica Žepina, trgovkinja, Biograd

25. Ivan Ročević, student, Zadar

26. Suzana Ljekaj, novinarka, Zadar

27. Branka Kolega, odgojiteljica, Poljana

28. Prof. Igor Miletić, Zadar

V. Povjerenicima Zadarske nadbiskupije imenovani su:

1. Dr. fra Bernardin Škunca - za liturgiju

2. Mons. dr. Pavao Kero - za kulturu i umjetnost

3. Don Šime Perić - za pastoral obitelji

4. Don Igor Ikić - za pastoral mladih

5. Don Ivan Mustać - za katehizaciju

6. Don Radojica Josip Pinčić - za duhovna zvanja i ministrante

7. Don Zdenko Milić - za sredstva društvenog priopćavanja

8. Don Mladen Kačan - za misije

9. Don Tito Šarin - za pastoral turista

VI. Članovima Odbora za pripremu i proslavu Velikog jubileja 2000. godine imenovani su:

1. Mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar - pročelnik odbora

2. Don Tito Šarin, Preko

3. Don Srećko-Frka Petešić, Pag

4. Don Zdenko Milić, Zadar

5. Don Elvis Ražov, Obrovac

6. Don Čedomil Šupraha, Benkovac

7. Don Marinko Duvnjak, Zadar

8. O. Bernardin Škunca, Zadar

9. O. Jozo Milanović, Čokovac-Tkon

10. Don Tomislav Bondulić, Zadar

11. Prof. Livio Marijan, Zadar

12. Prof. Mario Bebić, Zadar

13. Gđica Anita Šerer, Bokanjac

14. Gđica Darija Skroče, Zadar

IMENOVANJA

I. Članovi Svećeničkog vijeća Zadarske nadbiskupije:

1. Mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar - po službi
2. Mons. dr. Pavao Kero, biskupski vikar - po službi
3. Dr. Tomislav Bondulić, ravnatelj VTKŠ u Zadru - po službi
4. Don Joso Kokić, ravnatelj sjemeništa »Vicko Zmajević« - po službi
5. Don Mladen Kačan, ekonom Nadbiskupije - po službi
6. Don Zdenko Milić, župnik Katedrale - za regiju grada Zadra, izabrani
7. Don Tomislav Baričević, župnik sukošanski - za Primorsku regiju, izabrani
8. Don Tito Šarin, župnik Preka - za Otočku regiju, izabrani
9. Don Srećko Frka-Petešić, nadžupnik paški - za Podvelebitsku regiju, izabrani
10. Don Elvis Ražov, župnik obrovački - za Kotarsku regiju, izabrani
11. Don Čedomil Šupraha, župnik benkovački - za Bukovačku regiju, izabrani
12. O. fra Ante Badurina TOR - za redovnike izvan pastoralna, izabrani
13. Dr. fra Bernardin Škunca, predstojnik HILP, imenovani
14. Don Marinko Duvnjak, župnik sv. Josipa u Zadru-Plovanija - imenovani

II. Članovima Zbora savjetnika Zadarske nadbiskupije imenovani su:

1. Mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar
2. Mons. dr. Pavao Kero, biskupski vikar
3. Dr. Tomislav Bondulić, ravnatelj VTKŠ u Zadru
4. Don Joso Kokić, ravnatelj sjemeništa »Vicko Zmajević«
5. Don Srećko Frka-Petešić, nadžupnik paški
6. Don Marinko Duvnjak, župnik sv. Josipa u Zadru-Plovanija i Bokanjca

III. Članovima Ekonomskog vijeća Zadarske nadbiskupije imenovani su:

1. Don Šime Kevrić, župnik zemunički i galovački
2. Don Pavao Zubčić, župnik ninski i zatonski
3. Don Srećko Petrov ml, župnik sv. Ante u Zadru-Smiljevac

IV. Članovima Pastoralnog vijeća Zadarske nadbiskupije imenovani su:

1. Mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar
2. Mons. dr. Pavao Kero, biskupski vikar, povjerenik za kulturu
3. O. dr. Bernardin Škunca, predstojnik HILP-a, povjerenik za liturgiju
4. Don Ivan Mustać, povjerenik za katehizaciju
5. Don Igor Ikić, povjerenik za mlade
6. Don Radojica Josip Pinčić, povjerenik za zvanja i ministrante
7. Don Tito Šarin, povjerenik za turizam
8. Don Zdenko Milić, povjerenik za sredstva društvenog priopćavanja
9. Don Mladen Kačan, povjerenik za misije
10. Don Šime Perić, povjerenik za obitelj

grad u Hrvatskoj s relativno moćnom proizvodnjom, industrijom.

To demografsko gibanje ispraznilo je otoke, posebno one iz udaljenije zone: Silba, Olib, Premuda, Ist, Molat, Sestrunj, Rava, dobrim dijelom Dugi otok, donekle Iž, posebno Mali; ali, i druge otoke, samo donekle blaže: Ugljan, Pašman i Pag.

S druge strane, iz Bukovice također sele ljudi. Zadar je također odredište. I tamo se područje ispraznilo pa cijeli dekanat Benkovački ima šačicu vjernika, s izuzetkom do pred rat - Medviđu. Ljudi su izolirani, bez perspektive, u pravoj dijaspori.

b) Osim Zadra, odredište selilaca je i Biograd (za Bukovicu), donekle Benkovač, a gotovo ništa Obrovac. Jedan od smjerova migracije bio je i Pag.

c) Od svjetskih smjerova, tu su najprije domaća odredišta: Rijeka, Zagreb, malo Split, i donekle Šibenik. Od inozemnih sredina, danas kad vjernike možemo posjećivati, znamo da su jaka središta SAD: New York, Chicago, Detroit, Cleveland, Los Angeles, San Pedro, San Jose, Florida; Canada: Toronto, Montreal, Vancouver; Australija: Sydney, Melbourne, Canberra, Perth, Adelaide. Spomenimo i Novi Zeland, donekle Argentinu i Chile.

2. Ratna zbivanja i posljedice

Nije potrebno nabrajati materijalne posljedice, svakome vidljive: zbrisana ili porušena sela i sakralni objekti svih vrsta.

a) Najteža činjenica, koja sada izlazi na vidjelo dana, jest razorenost ustrojstva, površinski gledano, demografski gledano, civilizacijski i uljudbeno gledano, velikog dijela Nadbiskupije. Područje Nadbiskupije od Zemunka u crti okomitoj prema sjeveru do Jasenica, na istok hватom Velebita do Ervenika i granicom Nadbiskupije do Vrane; prema zapadu ponovno do Zemunka, obuhvaćajući najživotnije župe kopnenog kotarskog dijela kao što su Pridraga, Nadin, Škabrnja, Polača, Korlat, itd.

Na tom području sve je izbrisano. I najelementarnije tradicije su u opasnosti od nestanka jer su ljudi ostavili sve, izgubili sve, sada se bore sa zaboravom, kako glede folklora tako i glede svetog bogoslužja. Što je ostalo od memorije duhovnog i civilizacijskog života...

b) Naš puk s cijelom Domovinom, posebno na pogodjenim područjima, dijeli i sve psihičko-duhovne posljedice rata. Petogodišnji rat imao je mnogo prognika, mnogo ranjenih i ubijenih, mnogo raspršenih obitelji, mnogo invalida, zahvaćenih suvremenim zlom ovisnosti različitih oblika.

c) Iako smo u ratu doživljavali prožetost života i vjere, odnosno molitve, već tada smo opažali i teške devijacije na moralnom polju: posrnulu mlađez, posebno žensku, razbijene obitelji, ali i nemoral u odnosu prema dobrima naroda i države: profiterstvo, gramzljivost ...

3. Demokratsko društvo i nove pojave

Značajka sadašnjeg časa jest sociološko-psihološki gledano: stvaranje novog društva dolaskom demokracije i neprimjereno duhovno reagiranje na novu zbilju, odnosno, rvanje novih tendencija sa starim mentalitetom, baštinjenim iz polustoljetnog sustava dirigirane ateizacije pojedinca i javnog mnjenja, prožeta socijalističkim moralom. Tako ovoga časa živimo uzburkani trenutak, mješavini osjećaja pozitivnih zbog nekih postignutih vjekovnih težnji, a s druge strane doživljavaju se frustracije zbog nerealnih nadi u brzo sredivanje društva: gospodarsko i uljudbeno, socijalno i naravno duhovno. Pa iako su postignute na mnogim područjima kolosalne stvari u samo pet godina, usprkos brojnim nesklonim centrima moći, koje možemo označiti kao zaista temelje za buduću zgradu društva i države, ipak bismo mogli (jer sada govorimo o problemima, a ne dostignućima) sažeti ono što nas muči i što obilježava ovaj čas naše stvarnosti u tri riječi:

- Mamona
- defetizam - malodušje
- razdor - stvaranje razdora i podijeljenosti

a) Mamona - Novac, gospodarska moć, profit, bogatstvo. To je proces u usponu. To je trend u mnogim sredinama. Sada već govorimo o nuspojavama takvih procesa: ugroženo mnoštvo radnika, namještenika, socijalna nesigurnost. Raslojavanje je veliko. Bolan je proces privatizacije. Ekonomija tržišta neumoljivo drobi sve što nije rentabilno. Ali mamona ugrožava i čovjekovo dostojanstvo i njegov duhovni život. Nedjelja je ugrožena radom i neredom na polju usluga: u trgovini i drugdje. Mamona postaje mentalitet.

b) Malodušje, defetizam, frustriranost - ipak su iznenadenje s obzirom na netom završeni rat, na teška i bolna dogadanja, porušenosti gospodarskih potencijala. Oni su dirigirani iz nekih intelektualnih, političkih i medijskih centara u Hrvatskoj i u svijetu. I dobro orkestrirani. Tempirani su u trenutku teškoča, nesnalaženja i određenih krivih poteza nekih odgovornih u Državi. Takvi su nepopravljivi zastupnici staroga društva i pregaženih i nakaznih ideja koji, začudo, imaju debelu podršku u liberalno-masonske krugovima u Europi. Zloguki proroci, ako ništa ne mogu, barem uvijek zastrašuju, a to nije bez odjeka.

c) Stvaranje razdora i podijeljenosti - To je nastavak defetizma. Onde gdje »ništa ne valja«, uvijek se traži krivca. Ali ako i ima krivaca, a uvijek ih ipak za neke stvari ima, nisu oni cilj tih silnih destruktivnih silnica, nego cijeli narod. Taj narod je meta moćnika ovoga svjetskog poretka i javnih i tajnih sila. I što je najočitije: taj hrvatski narod je katolički - klerikal, vjeran Vatikanu, po svojoj biti konzervativan i nesuvremen u svojim težnjama. Zato se financiraju razdori, podijeljenosti. Mnogima smeta opće pomirenje unutar naroda, žrtve novije povijesti u nekoliko navrata. Tu nam se pokušava nametnuti parametre u našim nutarnjim odnosima kao i s braćom iz dijaspore: sad od starih

povijesnih neprijatelja i aktualnih saveznika, sad zbog nekih povijesnih promašaja radi kojih treba neprestano nametati kompleks krivnje, sad zbog odvažnosti da uporno bude uspravan usprkos siromuštu i brojnim poteškoćama u društvu koje stasa.

4. Relansirati evanđeosku viziju svih problema

Sve nabrojeno, znakovi su vremena za svakoga od nas i za prezbiterij kao zajednicu. Ne zaboravimo izričaj iz GS, 3 - da Crkva nudi rješenja čovjekovih i društvenih problema u svjetlu Evanđelja. To opet moramo činiti, sada, poslije rata, u demokraciji, u izgradnji demokratskog društva. Ovo razdoblje poklapa se s pripremnim godinama za veliki jubilej Kristova rođenja. I stvarno, mnogo toga će se odviti u životu Crkve, i naše Crkve, unutar zadanoj nam društva.

a) Potrebna je širina pristupa. Od nas se traži da čvrsto stojimo s obje noge na tlu. To znači da svaki od nas mora biti dobro informiran o stanju i kretanjima unutar društva i unutar Crkve. Potrebno nam je poznavanje problema, njihove geneze i zakonitosti kretanja u zbivanjima. Pastoralni djelatnik, vođa zajednice, u isto vrijeme je budni motritelj dogadanja, kretanja, problema, i čovjek studiozna pristupa činjenicama.

b) Potrebna je pastoralna strategija za župu i Nadbiskupiju. Doista, pred nama stoji ozbiljan zadatak stvaranja te strategije, ali u hodu /o tome bi trebala raditi sljedeća naša rekolekcija u prosincu/. To je potreba naše mjesne Crkve. Vidim kroz ove teške godine, i sada u novim prilikama, da se najveći broj naših prezbitera zaista trudi učiniti više-manje ono što čini prepoznatljivu okosnicu svećeničke djelatnosti kroz sva vremena; ali se isto tako opaža nedostatak hrabrosti, a možda i ideja, zaorati u nepoznato, odnosno novo, što je uvijek u povijesnom hodu i odgovornost za poklonjeni čas. Da se nije kroz povijest mislilo o novim po-

Napomena: Svećeničke rekolekcije redovito se održavaju svake druge srijede u mjesecu, ako nije drugačije naznačeno, u sjemeništu »Zmajević«, s početkom u 9 sati. Kad je predviđeno Euharistijsko slavlje, potrebno je donijeti naglavnik, albu, pojas i štolu. Rekolekcija završava zajedničkim ručkom u blagovaonici Sjemeništa.

*

* *

OBAVIJEŠT

Raspored rekolekcija za časne sestre donijet ćemo u idućem broju vjesnika

Sveta Stošija, moli za nas!

PROGRAM SVEĆENIČKIH REKOLEKCIJA U PREDJUBILEJSKOJ GODINI 1997.

SIJEČANJ, 8. I. 1997.

Euharistijsko slavlje - predvodi o. Nadbiskup;
Tema: Aktualnost Isusa Krista (duhovno-teološki pogled), dr. Ante Mateljan;

VELJAČA, 19. II. 1997.

Euharistijsko slavlje - predvodi o. Nadbiskup;
Godišnja skupština Prezbiterija Zadarske nadbiskupije;

OŽUJAK, 5. III. 1997.

Pokornička Služba riječi - predvodi don Zdenko Milić;
Tema: Krst, prvi sakrament i izvor sakramenata Crkve (liturgijsko-pastoralni pogled),
Dr. fra Bonaventura Duda;

TRAVANJ, 9. IV. 1997.

Euharistijsko klanjanje - predvodi Sjemenište;
Tema: Svjedočki biljeg Crkve u hrvatskom narodu danas - Put prema duhovnim
zvanjima, dr. Drago Šimundža;

SVIBANJ, 14. V. 1997.

Meditativna krunica - predvodi don Ivan Kevrić;
Tema: Crkva - Krist u vremenu (duhovno-teološki pogled), dr. Mato Zovkić i dr. Ante
Anićić;

LIPANJ, 18. VI. 1996.

Svećenički dan Zadarske nadbiskupije; Euharistija - predvodi o. Nadbiskup;
Tema: Povjerovali smo Riječi (duhovno-teološki pogled), Ivan Golub;

KOLOVOZ, 27. VIII. 1997.

*Katehetski dan Zadarske nadbiskupije**
Euharistijsko slavlje - predvodi o. Nadbiskup;
Tema: Krštenje temeljni i početni sakrament Crkve (duhovno-teološki vid), dr. Aldo
Starić;

* *Katehetski dan će se održati 27. kolovoza umjesto u mjesecu rujnu. Rekolekcije u
rujnu nema.*

LISTOPAD, 1. X. 1997.

Meditativna krunica - predvodi don Tomislav Baričević;
Tema: Liturgija i pastoral sakramenta krštenja, dr. Pero Aračić;

STUDENI, 12. XI. 1997.

Euharistijsko slavlje - predvodi o. Nadbiskup;
Tema: Čovjekovo pitanje vjeri i kršćanski odgovor ili Kako evangelizirati sekulariziranu
Hrvatsku ?, O. dr. Jakov Mamić;

trebama, putevima i metodama, što bi se bilo stvorilo u teologiji, pastoralu, na polju brojnih djelatnosti Crkve? Budući da uvijek ostaje tvrdnja »aliquid recipitur per modum recipientis«, najvažnije je ono što se primjenjuje u župi, i kada se ima dijecezanska strategija.

c) Potreban nam je duh razlikovanja. U zbivanjima i odabiru putova u našem pastoralnom radu potreban nam je duh razlikovanja. On nas potiče na istraživanje, razlikovanje i vrednovanje. Valja nam najprije poći od određenih kriterija. Oni moraju biti jasni i postojani. Svi koji su kroz povijest Crkve tražili kriterije svoga djelovanja, zaustavljali su se pred ovim trima: slava Božja, rast ljudske osobe i rast Crkve-zajednice.

Danas se naše razlikovanje duhova treba usmjeriti prema sljedećim područjima:

* **Svećenički identitet** - Ulazimo li neprestano dublje u sadržaj, to jest bit svoga svećeničkog identiteta? Kako ga iz dana u dan živim? Što ga izgrađuje a što ga nagriza i ruši?

* **Medusvećenički odnosi** - Sve nas upućuje jedne prema drugima: ontološka povezanost s Kristom po ređenju, naša neophodna suradnja u mjesnoj Crkvi, zajedništvo milosti, molitve i apostolata. Izgrađujemo li to zajedništvo? Jesmo li dostatno svjesni moralne vrijednosti svjedočenja zajedništva pred licem vjernika i onih koji to nisu?

* **Angažman u Crkvi** - Naš je poziv biti pastir u Crkvi nalik na Dobroga Pastira »koji je došao da imaju život, u izobilju da ga imaju« (Iv 10,10). Prepoznajemo li napast činovničkoga, funkcionskog ili menadžerskog pristupa povjerenoj zajednici?

* **Materijalne vrednote** - Živimo u pretežno siromašnom svijetu. Crkva živi tu zbilju posvuda po svijetu. Mi, ovdje u poslijeratnom razdoblju, na poseban način doživljavamo osiromašenje svoga naroda. Od nas se očekuje stalna solidarnost sa siromasima i svjedočenje o slobodi od svega suvišnoga: luksuznih stvari, skupih automobila, olakog trošenja. Na mjestu je neprestano ispitivanje samoga sebe: Kakav je moj stav prema novcu (dobivenog od vjernika ili zasluženog u školi)? Kakav je moj nutarnji stav prema posjedovanju materijalnih dobara? Vjernici ne prihvataju dvije stvari kod nas svećenika: škrrost u solidarnosti sa siromašnima i pohlepu za stjecanjem novca, ponekad svojevoljnim nametima na župljane, dok u isto vrijeme doživljavaju neumjerenošću u trošenju novca.

* **Javni-društveni angažman** - U ovom povijesnom času, u vremenu rađanja demokratskih struktura i odnosa u društvu, događa se ulijetanje ovoga ili onog svećenika u polje svjetovnih odnosa, u politiku. Dogadaju se javna opredjeljenja za ovu ili onu društvenu grupu ili stranku. S oltara se iznosi otvorena kritika na ovu ili onu osobu s javnom funkcijom. To je zaborav i miješanje kompetencija Crkve i države ili društvenih struktura. Koncilsko učenje o toj stvari je veoma jasno i do kraja razborito. Suradnja da, ali miješanje kompetencija ne. Što to prije shvatimo, tim bolje i za nas, i za Crkvu i za državu.

Čini mi se da je potrebno za dobro djelovanje dobro razlikovati stvari. Uvijek vrijeti stara i mudra - *Qui bene distinguit, bene docet*. Nama je potrebno moliti i truditi se oko jednoga i drugoga kako bismo razaznali što nam je činiti u evangelizaciji naše mjesne Crkve.

III. BOŽIĆNE PORUKE I ČESTITKE

NADBISKUPOVA BOŽIĆNA PORUKA

Božićna poruka msgr. Ivana Prendje, nadbiskupa zadarskog, objavljena preko sredstava priopćavanja - radija i televizije.

»O vjernici, hajđmo, veselo uz pjesmu, hajđemo, hajđemo u Betlehem. Rođenog vidjeti anđeoskog Kralja, pokloniti se hajđmo, pokloniti se hajđmo, pokloniti se hajđmo Gospodinu!«

(*Adeste Fideles, stara latinska božićna pjesma*)

»Sjaj vječnog Oca skriven u tijelu tog Djeteta, premilog gledajmo. Djetetu Bogu, povitom na slami, pokloniti se hajđemo!«

Božić je! Mi kršćani proslavljamo Kristovo rođenje, Božji silazak u našu ljudsku stvarnost. Zastanimo na čas pred tom čudesnom zbiljom koja ni na pragu trećeg tisućljeća ne gubi na važnosti i snazi djelovanja na ljude. Naprotiv!

Što li je Bog htio postati čovjekom? Kako se danas postaviti prema tom dogadaju? To se pitanje jednako nametalo jednostavnim pastirima, svjedocima jedinstvene noći u Betlehemu, veleučenim mudracima onoga vremena baš kao i našim suvremenicima.

Mi na ta pitanja odgovaramo gotovo svake nedjelje kad u Vjerovanju izgovaramo: »... radi nas ljudi i radi našega spasenja, sišao s nebesa i postao čovjekom«. Radi naše radoći, naše slobode, našeg samopotvrđivanja, našeg uspjeha, naše sreće, Bog vječni, nevidljivi, postade Bog - Emanuel, Bog među nama, Bog vidljivi za nas.

Ljudskom rodu, potrebnu otkupljenja, oslobođenja od zla grijeha i smrti, Bog je u Isusu Kristu, rođenu u Betlehemu judejskome, došao ususret čovjeku kao brat, kao bližnji. Od tada sva ljudska stvarnost, za sva vremena dobiva novo značenje. Svijet nije prepušten svojoj nemoći. Čovjek nije ostavljen razornim silama zla.

Božić je! Pozvani smo, svatko od nas osobno, cijele obitelji i sav naš hrvatski narod otvoriti Kristu vrata svoga srca. Ovim Božićem započinjemo trogodišnju duhovnu pripravu za 2000. godišnjicu Kristova rođenja. Kroz sljedeće tri godine pozvani smo kao vjernici još dublje upoznati Isusa Krista, svoga otkupitelja, zaživjeti njegovim životom, životom vjere i dobrih djela; pozvani smo uočiti i prihvati nadahnuća Duha Svetoga, učvrstiti svoje ufanje u postignuće vječnoga života u zajedništvu presvetoga Trojstva. Pozvani smo povjerovati, predati se milosrdju Oca nebeskoga kako bismo doživjeli radost obraćanja i oproštenja. Po nama Krist želi čovjeka učiniti sretnijim i svijet boljim. Krist želi da svatko u Crkvi, svaki vjernik, doprinese za Bogu-vjernije treće tisućljeće, za bolje tisućljeće za svakog čovjeka i cijelu ljudsku obitelj u kojoj vidimo uz druge i svoj hrvatski katolički narod.

Želim čestit Božić svima i blagoslovom Božjim ispunjenu novu 1997. godinu.

Zadar, 17. prosinca 1996.

+ Ivan
nadbiskup

POST I NEMRS U KORIZMI

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 183/1997.

Prastara korizmena praksa Crkve sadrži suzdržavanje u vidu posta i nemrsa. Tijekom korizme na intenzivniji način se Božji narod pripravlja za slavljenje središnjih otajstava vjere - muku, smrt i uskrsnuće Gospodinovo, što uključuje i obdržavanje nekih posebnih propisa Crkve vezanih za post i nemrs.

Prema propisima Biskupske konferencije uzdržavanje od mesne (nemrs) ili druge hrane, neka se obdržava svakoga petka u godini, osim ako se petak podudara s danom ubrojenim u svetkovine. Nemrs i post obvezni su na Pepelnici i na Veliki petak (kan. 1251). Nemrs obvezuje sve koji su navršili četrnaestu godinu života a post sve punoljetne osobe do započete šezdesete. Pastiri, vjeroučitelji i roditelji su dužni poučiti one koji zbog maloljetnosti nisu obvezni na post i nemrs o pravom smislu pokore i odričanja (kan. 1262). Na temelju ovlasti Biskupske konferencije, vjernici mogu kroz godinu nemrs zamijeniti nekim drugim načinom pokore, dok su na nemrs obvezni u sve petke kroz godinu svećenici, redovnici i crkvene ustanove.

Važno je uvijek vjernike poučavati o smislu kršćanske pokore i posta. Suzdržavanje od određene hrane, štetnih navika i užitaka, suvišnog komoditeta, usmjereni su ka tome da kršćanin konkretno pokaže svoju zrelost i spremnost da se bori sa svom onim što ga zarobljava i zatvara pred Bogom i bratom čovjekom, i što ga pretvara u ovisnika o onim stvarima koje su manje bitne od njegova poziva i dostojanstva djeteta Božjega. U to mogu spadati i zle navike naše pale naravi kao što su mržnja, zavist, ogovaranje, sebičnost i sl., od kojih bi bilo dobro postiti i suzdržavati se. Pokajanje i obraćenje, koji donose mir i radost u čovjekovu savjest, istinski su i nezaobilazni plodovi pokore.

U Zadru, 22. siječnja 1997.

+ Ivan,
nadbiskup

FOND »DOM BOŽJI«

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 184/1997.

Upravo u ovom korizmenom vremenu nastavljamo s 31. KORIZMENOM AKCIJOM za fond »Dom Božji«, za popravak i gradnju crkava u našoj Nadbiskupiji. O solidarnosti i konkretnoj skrbi unutar mjesne Crkve, u ovoj Korizmi, nači ćete u korizmenoj poslanici. Svakome župniku stavljam na srce da tijekom ovogodišnje Korizme sproveđe ovu akciju na način koji najbolje odgovara prilikama u njegovoj župi/župama, osobito u onima koje su ostale poštene ratnih razaranja.

U Zadru, 22. siječnja 1997.

+ Ivan,
nadbiskup

Radi duhovnog dobra vjernika i spasa duša ovime dajem ovlast davanja odrješenja od kazne izopćenja zbog izvršenog pobačaja i sudjelovanja u pobačaju sljedećim svećenicima:

- prioru Benediktinskog samostana na Čokovcu, Tkon;
- provincijalu Franjevačke provincije sv. Jeronima u Zadru;
- svim dekanima;
- župniku sv. Šime u Zadru;
- gvardijanu i vikaru samostana sv. Frane i sv. Mihovila u Zadru;
- svim isповједnicima: u došašcu, korizmi i vazmenom vremenu, o svetkovini Velike Gospe i Svih svetih, za vrijeme pučkih misija, duhovnih obnova, duhovnih vježbi i molitvenih seminara;
- voditelju pokorničkog slavlja svaki put kad se ono slavi u većoj ili manjoj vjerničkoj zajednici još osim slučajeva navedenih pod brojem 6.

U Zadru, 22. siječnja 1997.

+ Ivan,
nadbiskup

SVJETSKI DAN BOLESNIKA

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 182/1997.

Ove godine, na spomendan Gospe Lurdske, 11. veljače, proslavit ćemo V. svjetski dan bolesnika. Ovaj je dan ustanovio papa Ivan Pavao II. Nepotrebno je napominjati osjetljivost čovjeka koji boluje ili obitelji u kojoj ima bolesnika. Isus je bio naročito bliz i sažaljiv prema bolesnicima s kojima se susretao. Svaki je bolesnik na poseban način bliz Božjem srcu i uvijek izazov našem kršćanskem milosrđu i ljubavi prema bližnjemu. Crkva nas zato poziva da ovim danom posvjedočimo svoju vjeru i budemo blizu onih koji nose teške križeve bolesti i trpljenja.

Sveti spomendan Gospe Lurdske prigoda je da se ukaže na vrednovanje onih koji trpe i da se progovori o otkupiteljskoj vrijednosti trpljenja kad se ono živi u dimenziji povezanosti s Otkupiteljem i njegovom Majkom - »Zdravljem bolesnih« (*Litanije lauretanske*). Svjetski dan bolesnika prigoda je za pohod bolesnicima i ponudu sakramenta pomirenja, pričesti i bolesničkog pomazanja. Osobito je uputno objasniti pravi smisao bolesničkog pomazanja u svjetlu Katekizma Katoličke crkve (br. 1499-1532). Prigodno je i održati posebno misno slavlje ili Službu riječi za bolesnike u župnoj zajednici.

U Zadru, 22. siječnja 1997.

+ Ivan,
nadbiskup

BOŽIĆNO ČESTITANJE KOD O. NADBISKUPA

Božićna čestitka mons. Milivoja Bolobanića, generalnog vikara, o. Nadbiskupu

Oče Nadbiskupe!

Zapala me je dužnost, kao Vašeg generalnog vikara, da Vam uputim ovogodišnju božićnu čestitku, ponajprije u ime Vaših najbližih suradnika u Ordinarijatu, u ime dijecezan-skog i redovničkog klera, u ime časnih sestara, kao i u ime svih laičkih suradnika u našoj zadarskoj Nadbiskupiji.

Vi ste, oče Nadbiskupe, u ovoj 1996. godini preuzeli veoma važnu i odgovornu dužnost: upravu i vodstvo naše Nadbiskupije od svoga predšasnika, mons. Marijana Oblaka, sada nadbiskupa u miru. Prvi Vaš značajniji korak u upravi Nadbiskupije bio je imenovanje Vaših najbližih suradnika, reorganizacija kurije, kao i značajne kadrovske promjene na području cijele Nadbiskupije. Time ste htjeli ostvariti nužne preduvjete da, pod Vašim vodstvom, naša Nadbiskupija nastavi svoj stoljetni hod u novonastalim prilikama.

Preuzimanje Vaše odgovorne službe Nadbiskupa ordinarija u Zadarskoj nadbiskupiji zabilo se u veoma teškom povijesnom trenutku. Primili ste zgarišta i ruševine tolikih crkava i župnih kuća, tolike potpuno napuštene i raseljene župe, kao i ogroman broj naših prognanika koji čekaju povratak na svoja stoljetna ognjišta. Međutim, možemo s olakšanjem kazati, Bogu hvala, rat je na našem prostoru završen i potpuno je oslobođen kompletan teritorij naše Nadbiskupije. To je za Vas i za sve nas veliko olakšanje.

A sada pred svima nama stoji ogroman zadatak: duhovna i materijalna obnova drage nam Nadbiskupije. Posao složen, preobilan i nadasve zahtjevan. No, kao što nam je Gospodin pomogao i bio uz nas, tako da smo njegovom pomoći ostvarili toliko željkovanu slobodu, tako se pouzdano nadamo da ćemo, takoder, uz njegovu svesrdnu pomoći, a pod Vašim vodstvom, uspjeti duhovno i materijalno obnoviti našu, velikim djelom poharanu i porušenu Nadbiskupiju.

Često puta se naš narod kroz svoju mukotrpu povijest, na ovim našim prostorima, našao u teškim i bezizlaznim situacijama kada je, ljudski govoreći, sve izgledalo beznadno i nerješivo. No, uz Božju pomoći i uz svesrdno zalaganje ljudi koji su znali uložiti nadljudske napore u obrani i u obnovi zemlje, dogadaji i situacije razvijali su se nepredvidivo prema uspjehu. Tako da možemo kazati kako se često puta ostvaruje - a Bog zapravo tako redovito i postupa - ona Pavlova misao da se Božja snaga i moć usavršuje u ljudskoj slabosti. Zato je i mogao usklknuti onu paradoksalnu: »Kad sam slab, onda sam jak!« (2 Kor 12, 10).

Pred nama je Veliki jubilej, 2000 godina od Kristova rođenja. Velika šansa i još zahtjevniji zadatak. Pa iako još uvijek osjećamo na sebi posljedice staroga svijeta, u kojem se povremeno pojavljuju sila, oružje, mržnja i osveta, ipak čvrsto vjerujemo da je s Kristovim rođenjem započeo novi svijet, koji se kroz porodajne muke probija sigurno naprijed prema ostvarenju novog neba i nove zemlje u čijem rastu i razvoju sudjelujemo i mi, Kristovi učenici, u ovim i ovakvim povijesnim okolnostima. I zato - sursum corda!

Oče Nadbiskupe, u ime cijele zadarske Crkve, koja je danas ovdje prisutna po svojim predstavnicima, želim Vam svet i radostan Božić, kao i obilje Božje pomoći i njegovog blagoslova u svim pothvatima u novoj 1997. godini. Takoder, koristim prigodu da Vam u ime svih prisutnih čestitam i Vaš cijenjeni imendant koji ćete za koji dan slaviti.

Živjeli na mnogaja ljeta!

Zadar, 23. prosinca 1996.

Nadbiskupova riječ prigodom božićnog čestitanja

Poštovani suradnici, draga braćo i sestre!

Zahvaljujem na čestitkama uz blagdan Kristova rođenja i dobrim željama za novu 1997. godinu.

Zahvaljujem Vam na Vašoj nazočnosti u ovom času ovdje. Ništa, naime, nije preče u Crkvi sada od čvrstog zajedništva u vjeri, ništa važnije od zdušnoga rada za Kraljevstvo Božje. To je smisao našega rođenja, našega poziva i našega nesebičnog darivanja Bogu i zalaganju za čovjeka.

Čvrsta vjera i velikodušno ulaganje sebe moguće je:

- a) ako neprestano otkrivamo Boga i
- b) ako neprestano otkrivamo čovjeka.

Otkrivamo Boga dublje i ovoga Božića, uz jaslice. U stvaranju Bog je toliko ljubio čovjeka da ga je učinio na svoju sliku i priliku. U otkupljenju ga je toliko ljubio da je sama sebe učinio na sliku čovjeka ... Rodivši se od Djevice Marije..., postao je zaista jedan između nas, u svemu nama sličan osim u grijehu (GS 22).

Otkrivajmo ga dublje u naporu iskrene duhovnosti koja ujedinjuje hranjenje Božjom Riječi i Kruhom života, s duhom postojane molitve i služenjem svome bližnjemu. To je moć ljubavi. Istinska ljubav nadvladava svaku prepreku, prihvata sve uvjete i svako odricanje samo da se sjedini s onim koga ljubi. Ako se čovjek hoće sjediniti s Bogom, on mora proći sličnim putem kojim je prošla Riječ, da se sjedini s našom ljudskom naravi: to je put čudesnih sniženja, neizmjerne poniznosti. To je i put posvemašnjeg odricanja, kad Bog postaje sve, to jest jedino blago čovjeku.

Međutim kao što poniznost i nutarnja sloboda od svega pripremaju srce otvoreno Bogu, isto ga tako pripremaju na savršeniju ljubav prema bližnjemu, na srdačnije bratsko zajedništvo. To se odnosi na pojedinca ali se odnosi i na cijelo naše bolesno društvo razarano punih pet desetljeća.

Ovih dana razmišljamo i o protekloj godini. Bila je to godina velikih napora u obnovi, neophodnih za početak života u našim poharanim župama. Tu spada materijalna obnova i izgradnja, od liturgijskih prostora - crkava - do župnih kuća. U idućoj godini čeka nas nastavak tih napora, osobito u najpoharanijem dijelu Nadbiskupije. Zadaci nisu ni mali, ni laki. No, nećemo bježati od puta na koji nas je Providnost postavila.

Uzdam se, sestre i braćo, u Vašu suradnju. Računam na Vašu molitvenu pomoć. Računam na Vaš žar i ljubav prema Crkvi. Računam na Vaše, Rječju Božjom nadahnuto, uočavanje potreba ljudi našega vremena. Naravno, računam i na tjesnu i vjernu suradnju svoga generalnog i biskupskog vikara, kancelara i ekonoma, te suradnika u kuriji i ekonomatu. Ovdje je nazočna Crkva u malom, svećenici, redovnici, redovnice, laici i biskup. Svi mi imamo što činiti ovoga časa i nitko nikoga na treba isključiti.

Utjelovljena Božja Riječ, sišla među ljudi, poziv je svima nama, da se u predanju, kroz molitvu i rad založimo za čovjeka koji treba spasenja. S tim mislima želim Vam svima čestit Božić i blagoslovom ispunjenu novu 1997. godinu.

Zadar, 23. prosinca 1996. godine.

ODREDBE**DAN ŽIVOTA**

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 180/1997.

Hrvatska biskupska konferencija, u ožujku 1995. godine, donijela je uredbu da se u našoj Crkvi proslavi DAN ŽIVOTA prve nedjelje u veljaći svake godine. Ove godine on pada 2. veljače, na blagdan Svjećnice - Isusova prikazanja u hramu. Toga dana ujedno pada i Dan posvećenog života. Zaista, sva tri elementa sadrže poruke vezane uz vrijednost života kao Božjeg dara i Božje svetinje. Neumorni pozivi Svetoga oca Ivana Pavla II. da kršćani budu graditelji civilizacije života nasuprot civilizaciji smrti koja nas sve više okružuje, neka i nas potaknu da toga dana i tijekom tjedna progovorimo vjernicima i vjeroučenicima o svetosti, nepovredivosti i vrijednosti ljudskoga života u Božjim očima. Ovogodišnji Dan života ima i svoje geslo: PRAVO NA ŽIVOT TEMELJ JE DEMOKRACIJE I MIRA. Prigodnu poruku naših biskupa s tim u svezi donosimo u ovom broju Vjesnika, u rubrici - Hrvatska biskupska konferencija.

U Zadru, 22. siječnja 1997.

+ Ivan,
nadbiskup

POBAČAJ I OVLAST ODRJEŠENJA

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 181/1997.

Upućuju se isповjednici na Vjesnik Zadarske nadbiskupije, broj 1-2, 1989. godine, na tekst »Zločin pobačaja, grijeh, kazna i ovlast odrješenja« gdje je ova tematika šire razrađena. Ovdje se donosi samo ono što se odnosi na ovlast odrješenja po službi i danim ovlastima.

Od kazne izopćenja zbog sudjelovanja u vršenju pobačaja (prema kan. 1398) imaju pravo odrješiti:

1. Ordinarij mjesta (kan. 1355). Tu se podrazumijeva generalni vikar.
2. Kanonik-pokorničar (kan. 508). On tu vlast ne može delegirati drugome.
3. Oni koje Ordinarij ovlasti.

oprostiti, podnosići... bližnjega. To je naš svakodnevni životni program, osobito u Korizmi. Iskreni kršćanin ima uvijek pred očima Krista u svakom čovjeku!

Zadarska crkva zacrtala je sebi zadatak da u ovoj prvoj predjubilejskoj godini razmišlja o produbljenju svijesti o pripadnosti Kristovoj Crkvi u konkretnoj stvarnosti Zadarske crkve. Produbljivanje svijesti o zajedništvu naše mjesne Crkve u ovo poslijeratno vrijeme ne može imati još uvijek teško stanje naše ranjene Nadbiskupije. Možda je u svijesti nekih župa koje su ostale pošteđene od rata, rat već neka daleka prošlost. Ipak, u kopnenom dijelu naše Nadbiskupije ožiljci na kućama i crkvama svakodnevno nas podsjećaju na rane koje ne zacjeljuju preko noći. Kucam stoga na srca svih vjernika naše Zadarske crkve da ne zaborave na potrebu popravka i izgradnje tolikih porušenih, oštećenih i obešaćenih crkava u našem zaledu. Svaki prilog, pa i najmanji, ublažava nam te ratne ožiljke. Na tu nakon i ove Korizme nastavljamo s akcijom za fond »DOM BOŽJI« - za popravak i gradnju crkava. Sada kada nam je Bog podario godine mira, nastavljamo još intenzivnije popravljati i graditi crkve - buduće domove molitve, kršćanskog odgoja i čovjekova toliko potrebnog mesta susreta s Bogom.

ZAKLJUČAK

Mnogo se odgovora javlja kada sebi postavimo pitanje: Što mogu ja kao kršćanin, katolik, vjernik, učiniti za ovu moju, konkretnu, Zadarsku crkvu? Razmislimo svi zajedno, draga braćo i sestre u Kristu, iskrenošću srca i zrelošću koja nam kao tisućljetnom kršćanskom narodu priliči. Što god učinili - bilo na duhovnom, bilo na materijalnom području; bilo poboljšanjem i obogaćenjem svog duhovno-sakramentalnog života, bilo većom aktivnošću u svojoj župnoj zajednici; bilo odricanjem za bližnjega, bilo pomaganjem podizanja novih domova Božjih - sve što učinimo iz ljubavi prema Bogu-stvoritelju, Sinu-otkupitelju, Duhu Svetom-posvetitelju, neće ostati bez ploda ni sada ni u vječnosti. Korizma je darovano vrijeme!

Blagoslovio Gospodin naš korizmeni pokornički hod za Isusom obiljem plodova i svakim vremenitom i vječnim dobrom!

Pratio nas zagovor Marije, »majke Boga i Gospodina našega Isusa Krista« (Rimski kanon)!

»Milost Gospodina našega Isusa Krista s vama!« (1 Sol 5, 28).

U Zadru, na blagdan Obraćenja sv. Pavla, 1997. godine

+ Ivan
nadbiskup

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
Broj: 203/1997

NADBISKUPOVA KORIZMENA POSLANICA

Korizma, 1997.

KORIZMA - VRIJEME ŽIVLJENE CRKVENOSTI

UVOD

Korizma je vrijeme koje nam je Bog oprosnik darovao da se obnovimo, da ozdravimo, da se izlječimo - pjeva jedan od korizmenih himana Časoslova. Korizma nam je, dakle, darovana. Jezgro crkvene, liturgijske godine od samih početaka je proslava Vazmenog otajstva - otkupiteljskoga Božjeg zahvata u ljudsku povijest po Isusu Kristu. »Polazeći od vazmenog trodnevlja kao od svog izvora svjetla, novo uskrsono vrijeme svojim sjajem prožima svu liturgijsku godinu ... Zato Vazam nije jednostavno jedan blagdan među ostalima: to je žBlagdan nad blagdanima», ŽSvetkovina nad svetkovinama...« (KKC, 1168). Vazmeni liturgijski ciklus je, dakle, kruna crkvene godine i kao takav zahtijeva duboku, pažljivu i ozbiljnu pripravu. To je Korizma - hod prema Vazmu. Ove godine korizmeno-vazmeno vrijeme Crkva promatra u svjetlu predjubilejske 1997. godine, posvećene drugoj božanskoj osobi - Isusu Kristu, Otkupitelju i Spasitelju. Mi, u Zadarskoj crkvi, uključujemo se u predjubilejsko vrijeme još i posebnom temom u ovoj godini: Produbljenje svijesti o pripadnosti Kristovoj Crkvi u stvarnosti Zadarske crkve, kako je objavljeno u proglašu velikoga jubileja, upućenog Zadarskoj nadbiskupiji za Božić, 1996. godine.

I. KORIZMA - VRIJEME PLODONOSNOG POKORNIČKOG HODA S KRISTOM

Uvijek je i u sva vremena Crkva pozivala svu svoju djecu na obraćenje i pokoru. »Dok Krist, svet, nevin, neporочan, nije poznavao grijeha, nego je došao samo da zadovolji za grijehu naroda, Crkva, koja u svom krilu obuhvaća grešnike, u isti mah sveta i uvijek potrebna čišćenja, neprestano provodi pokoru i obnovu« (LG, 8). Suvremeni sekularizam, koji se hrani plodovima uživalačke i potrošačke civilizacije u kojoj živimo, uvlači se pomalo i medu nas, medu učenike i sljedbenike Kristove. U toj modi relativiziranja svega, obezvređuje se često i pokornička praksa Crkve, koja je osobito naglašena u vrijeme Četrdesetnice. Kako se danas, ove Korizme, ove predjubilarne godine, postaviti prema tome?

Povijest spasenja još u Starom zavjetu otkriva nam pokornički hod izabranog naroda koji za Mojsijem kroz pustinju ide ka slobodi. Kad je u pitanju Božje izabranje i dostojanstvo djece Božje, Bog je zahtjevan. Tu Božju zahtjevnost su Izraelci okusili u svom četrdesetogodišnjem pokorničkom hodu pustinjom kako bi naučili živjeti od Božje mane i Božje riječi, kako bi bili dostojni izabranja. U pustinji se događalo ozdravljenje, osvještenje, obraćenje i oslobođenje naroda Božjega. Isus se uključuje u pokornički hod pusti-

njom kada na početku svoga javnog dje-lovanja svojevoljno odlazi u pustinju, »*propostivši četrdeset dana i četrdeset noći*« (usp. Mt, 4, 2). Svojom pokorom Isus, Sin Božji i Sin Čovječji, uzdigao se iznad ovozemaljskoga praha i u hodu pustinjom posvjedočio da je samo nutar-nja sloboda povlašteno mjesto intimnog susreta s Bogom. »*Približite se Bogu i on će se približiti vama!*« (Jak 4,8).

Upravo iz te nutarnje slobode od svega površnoga, nebitnoga, nevrijedno-ga i grešnoga, rađa se i razvija naša »kristolikost«, naše življenje i djelovanje »*po Kristu i s Kristom i u Kristu*« (Rimski misal). O našemu intimnom i nutarnjem odnosu s Kristom uvijek ovisi kvaliteta našega duhovnog života i našega pastoralnog ra-dja u Crkvi. U tome je smisao pokore i pokorničkog hoda Korizmom. On je us-mjeren ka donošenju plodova za ovo na-še konkretno vrijeme i ovaj naš konkretan život, ovdje u našoj mjesnoj Crkvi. Pozivam vas stoga, braćo svećeni-ci, da najprije mi, predvodnici današnjeg naroda Božjega, krenemo u pustinju za Mojsijem i Isusom kako bi iz istinskog obraćenja srca izrasli bogatiji plodovi na-ših pastoralnih npora. U ovoj godini po-svećenoj Isusu Kristu, upravo u ovoj Korizmi, poistovjetimo se s Njim, postimo i molimo s Njim, budimo milosrdni s Njim. Prožimajući svoj život Kristom - Ot-kupiteljem i Oslobođiteljem, žarče ćemo svijetliti i lakše zagrijati ledena srca mnogih naših vjernika. Budimo, braćo, pred-vodnici u obraćenju, istinski vođe svoga naroda u hodu pustinjom, vjerni pastiri svojih stada.

Korizma, u ovoj predjubilarnoj godi-ni, posvećenoj Otkupitelju, poziv je i apel čitavoj Crkvi na obraćenje Isusu Kristu koji je »*kruh života*« (Iv 6, 35) i »*svjetlost svijeta*« (Iv 8,12). Svijet u kojem živimo silno je potreban Krista, njegove svjetlosti i života. Kršćani današnjice moraju biti svjesni da žive u vrlo zahtjevnom i odgo-vornom vremenu kada je ugrožena i »kul-tura života«, i temeljno ljudsko dostojanstvo, i smisao života u mnogih mladih. Osnov-ne vrednote koje je sam Bog postavio u

bit čovjekova postojanja i njegova dosto-janstva, olako se relativiziraju u zamjenu za jeftina, potrošna, kratkotrajna i smrtonosna rješenja za čovjeka i obitelj. Bitno je stoga odgovorno i savjesno živjeti svoju krsnu vjeru u Isusa Krista, ovdje i sada, svjesni da što smo više kršćani - to više ima šanse ono što papa Ivan Pavao II. naziva »civilizacijom ljubavi i života«. Po-dimo, sestre i braćo, ove Korizme, za Isusom u pustinju. Potrudimo se naći vre-mena i mogućnosti boraviti u tišini sav-jesti, u nutriti srca, u pustinji u kojoj ćemo moći osluhnuti Božji glas. To je povlašteno mjesto susreta s Bogom koji »nije došao na svijet da osudi svijet, već da se svijet po njemu spasi« (Iv 3, 17). Osobna i zajednička molitva, sakramenti pomirenja i pričesti, redovito zajedništvo naroda Božjega oko oltara - to su riznice iz kojih kršćanin crpi svoju duhovnu snagu.

II. KORIZMA - VRIJEME KATEHEZE I ZBOROVANJA

»*Korizmeno vrijeme je jako vrijeme... Crkve. Prikładno je naročito za duhovne vježbe, t bogoslužja, hodočašća u znak pokore...*« (KKC, 1438).

U prvoj Crkvi upravo je korizmena priprava za proslavu Vazma bilo vrijeme kada su se katekumeni - pripravnici na krštenje, intenzivno uvodili u Otajstvo vjere u Trojedinoga Boga. Vrhunac je uslijedio u Vazmenoj noći primanjem sakra-menta krštenja. Produbljivanje i posvećivanje dara koji smo primili na krštenju, sveta je i nezaobilazna dužnost svakoga zrelog vjernika čitava života. Na-ša je vjera nešto živo i neiscrpno kao i naš Bog koji je uvijek nov i neiscrpan. Stoga smo svi pozvani na katehezu i evangeli-zaciju, nadasve u Korizmi, kako kaže Kat-ekizam, koja je »jako« - intenzivno vrijeme Crkve. Stavljam vam svima na srce, braćo svećenici i vjernici, potrebu održavanja kateheza za odrasle u ovo korizmeno vrijeme. Stariji će pamtitи ne-kadašnje korizmene kateheze pod nazi-vom »dotrina«. Prilika je to za

evangelizaciju i re-evangelizaciju o kojoj tako često čujemo govoriti. Oblik i odvi-janje kateheza ne mora se poklapati uvi-jek s klasičnim održavanjem vjeronauka, već se može organizirati u vidu tribina o aktualnim temama i problemima života, kao razgovori o pojedinim važnim pitan-jima vjere i vjerskog života u našim župa-ma, kao susreti mladih, bračnih parova, starijih i nemoćnih osoba... I prigodom redovitih pobožnosti Križnoga puta može se održati kratka ali sadržajna i poticajna kateheza.

Potrebitno je da se sve župe uključe u predjubilejsku obnovu na koju nas po-ziva Sveti Otac Ivan Pavao II. Pored kate-heza i susreta, uputno je u ovo predjubilejsko korizmeno vrijeme uprili-čiti liturgijska događanja. Liturgijska ba-ština Crkve je prebogata riznica iz koje premašo crpimo. Župna zajednica je mjesto gdje se dogada otajstvo Crkve u punom smislu riječi, a očituje kroz sveto bogoslužno zborovanje svih njenih člano-va. Kao priprema za nedjeljno euharistij-sko slavlje može se održati niz različitih liturgijskih slavlja u kojima se zajednica može obogatiti Riječju Božjom, porasti u duhovnoj zrelosti i molitvenom žaru. Ta-ka liturgijska slavlja mogu biti večernja i noćna bdjenja uoči nedjelje, zajednička molitva nedjeljne Večernje, euharistijsko klanjanje, pokornička Služba riječi, moli-tvene akcije manjih skupina, itd. Ponegdje će biti vrijedno obnoviti neke tradicionalne oblike liturgijskih okupljanja, a pone-gdje pak uvesti nove. Bitno je nadasve ukazati vjernicima na potrebu duhovne obnove, evangelizacije i probudenja upravo u ovom »jakom« vremenu Crkve i, upravo, u stvarnosti konkretne, mjesne, župne Crkve. Ako i jedno vrijeme u Crkvi treba biti vrijeme aktivnosti i događanja, to je svakako korizmeno-vazmeni hod Kristove zajednice.

Poticem sve da korizmene kateheze i susrete povežemo s temom ove predju-bilejske godine, a to je Isus Krist. Pri tom upućujem osobito na građu o Isusu Kristu koju sažeto ali bogato i inspirativno donosi Katekizam Katoličke crkve (br. 422-

682) ali i na druga pomagala kao što je prigodna knjižica »*A vi, što vi kažete tko sam ja?*« Izdala ju je komisija za pripremu Velikog jubileja u Zagrebu.

III. KORIZMA - VRIJEME ODRIČANJA I SOLIDARNOSTI U NAŠOJ ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

»*Korizmeno vrijeme je jako vrijeme... Crkve. Prikładno je naročito za svojevoljno odričanje kao post i milostinja, te bratska raspoljela dobara /karitatizma i misionarsku djelu/« (KKC, 1438).*

Oduvijek korizmena praksa Crkve sadrži odričanje u vidu posta i nemrsa, kao i davanje milostinje. Naš pokornički korizmeni hod za Isusom ne bi smio zao-bići njegovu pokoru posta. Njome je na tako ljudski, nama blizak način, Isus uka-zao na važnost koju u duhovnom životu ima umjerenost i slobodan - kršćanski - odnos prema svemu stvorenomu. Suz-državanje od hrane, štetnih tjelesnih i duševnih navika, opasnih i neumjerenih užitaka, suvišnog komoditeta, usmjereni su k tome da kršćanin konkretno mani-festira svoju zrelost i svoju spremnost da se bori sa svim onim što ga zarobljava i zatvara pred Bogom i bratom čovjekom. Ne smijemo postati ovisnici o stvarima koje su manje bitne od našega poziva i dostojanstva djeteta Božjega. Stoga post kao oblik pokore cijenimo i obdržavajmo. Suzdržavanje od zla i grijeha i svih zapre-ka istinskoga kršćanskog življenja jest krajnji smisao svakoga našeg pokornič-kog čina. K tome, pokajanje i obraćenje jesu nezaobilazni plodovi prave kršćan-ske pokore.

Pokornički čini mogu imati i aktivnu, socijalnu dimenziju. Ponekad je dobro prisjetiti se i obnoviti ono prvo, još u dječjem dobu stečeno znanje o vjeri u našim starim molitvenicima. Svi se dobro sjećamo s kojom jednostavnošću i konkret-nošću oni donose osnovna pravila kršćanskog odnosa među ljudima: ...na-hraniti, napojiti, odjenuti, primiti, pohodi-ti, svjetovati, poučiti, pokarati, utješiti,